ČESKÁ LESNICKÁ SPOLEČNOST, o. s.

ve spolupráci

s Vojenskými lesy a statky ČR, s. p.

a Lesy České republiky, s. p.

XVI. SNĚM LESNÍKŮ

MYSLIVECKÁ LEGISLATIVA V KONTEXTU PLÁNOVANÉ NOVELY ZÁKONA O MYSLIVOSTI, STAVY ZVĚŘE A ŠKODY ZVĚŘÍ

SBORNÍK Z KONFERENCE

Konáno za přispění finanční podpory
Ministerstva zemědělství

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

7. 11. 2013, RZ Olšina, Horní Planá

CLS SNEM.indd 1 11/1/13 9:56 AM

Odborný garant:

Ing. Milan Suk, Ph.D.
ředitel divize Karlovy Vary, Vojenské lesy a statky ČR, s. p.
tel.: 353 239 411, e-mail: milan.suk@vls.cz

Organizační garanti:

Ing. Petr Král
ekonom divize Horní Planá, divize Horní Planá, Vojenské lesy a statky ČR, s. p.
člen republikového výboru ČLS
tel.: 739 547 549, e-mail: petr.kral@vls.cz

PhDr. Ing. Vít Skála
tajemník ČLS
tel.: 603 584 550, e-mail: tajemnik@cesles.cz

Obsah XVI. Sněmu lesníků je zaměřen na aktuální mysliveckou problematiku. Představeny budou připravované změny v legislativě, možnosti využití stávající legislativy jak na straně uplatňování škod zvěří, tak na straně péče o zvěř, vliv dob lovu zvěře na početní stavy atd.
Akce je určena všem lesníkům a myslivcům, vlastníkům lesů, politickým představitelům, pracovníkům státní správy, odborným lesním hospodářům, představitelům školství, vědy a výzkumu (včetně studentů).

Česká lesnická společnost je akreditovaná vzdělávací instituce u MV ČR pod číslem AK/l-40/2012.

Texty ve sborníku neprošly jazykovou úpravou.

Technická spolupráce: Lesnická práce, s. r. o., nakladatelství a vydavatelství
Zámek 1, 281 63 Kostelec nad Černými lesy

© Česká lesnická společnost, o. s., 2013
ISBN 978-80-02-02445-3

CLS SNEM.indd 2 11/1/13 9:56 AM

OBSAH

4 **Náhrady škod způsobených zvěří**
JUDr. Ing. Martin Flora, Dr., Mendelova univerzita v Brně, Fakulta lesnická a dřevařská, Advokátní kancelář Pásek, Honěk & partneři

11 **Státní správa myslivosti – aktuální informace**
Mgr. Petr Dvořák, Ministerstvo zemědělství, Odbor státní správy lesů, myslivosti a rybářství

15 **Myslivost a rybářství u Vojenských lesů a statků ČR, s. p.**
Ing. Jaroslav Růžička, VLS ČR, s.p.

22 **Zkušenosti Lesů ČR s obnovou nájemních smluv na honitby**
Ing. Ladislav Půlpán, Lesy České republiky, s.p.

25 **Doba lovu zvěře a její význam při redukci přemnožení spárkaté zvěře**
Ing. Roman Urbanec, Ph.D., Českomoravská myslivecká jednota, o. s.

31 **Několik poznámek k současným problémům myslivosti**
JUDr. Ing. Jiří Staněk, CSc.

34 **Vliv zvěře na lesní ekosystém**
Ing. Miroslav Sloup, ÚHÚL, Brandýs nad Labem, pobočka Plzeň

42 **Změny v dobách lovu vybraných druhů spárkaté zvěře na území ČR z pohledu jejich vývoje**
Ing. Jan Dvořák, Ph.D., Mendelova univerzita v Brně

49 **Prostorové chování černé zvěře a její management**
Ing. Miloš Ježek, Ph.D., Michaela Holá, MSc., Ing. Tomáš Kušta, Ing. Zdeněk Macháček Ph.D., prof. Ing. Jaroslav Červený, CSc., Katedra myslivosti a lesnické zoologie, Fakulta lesnická a dřevařská, Česká zemědělská univerzita v Praze

53 **Zopakuje se po páté celorepubliková inventarizace škod zvěří?**
RNDr. Jana Beranová, IFER – Ústav pro výzkum lesních ekosystémů, s. r. o.

CLS SNEM.indd 3 11/1/13 9:56 AM

NÁHRADY ŠKOD ZPŮSOBENÝCH ZVĚŘÍ

JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.
Mendelova univerzita v Brně, Fakulta lesnická a dřevařská,
Advokátní kancelář Pásek, Honěk & partneři

ABSTRAKT

Volně žijící zvěř je platnou právní úpravou považována za věc ničí. To vylučuje, aby za škody zvěří způsobené odpovídal její vlastník. Povinnost k náhradě škody zvěří tudíž vzniká pouze v případě, že je to výslovně stanoveno právním předpisem. Takovým předpisem je zákon o myslivosti, který za osobu povinnou k náhradě škody zvěří označuje především uživatele honitby. Odpovědnost uživatele honitby je ovšem omezená a úspěšné uplatnění nároku na náhradu škody ze strany poškozeného je podmíněno dodržením relativně krátkých prekluzivních lhůt. Judikatura současně tenduje k prolamování koncepce zvěře jako věci ničí, a to zejména v případech zvěře v oborních chovech. To má za následek i vznik možnosti požadovat náhradu škody způsobené takovou zvěří i od jiných osob, než jsou uživatelé honiteb.

Klíčová slova: zvěř, odpovědnost za škodu, uživatel honitby, uplatnění nároků

ÚVOD

České myslivecké právo považuje volně žijící zvěř tradičně za *res nullius*, takže předpokládá, že volně žijící zvěř žádného vlastníka nemá a vlastnické právo k ní lze nabýt pouze fyzickým zmocněním. Tento stav trvá na území nynější ČR nejpozději od roku 1811, v němž byl publikován Obecný zákoník občanský, který v § 382 stanovil, že *„Věci ničí mohou býti přivlastněním nabývány všemi členy státu, pokud toto oprávnění není omezeno politickými zákony, nebo pokud některým členům státu nepřísluší přednostní právo přivlastnění.“*, a v § 383 pak vyjádřil zvláštní povahu zvěře: *„To platí zvláště o chycení zvířat.* ***Kdo má právo honiti nebo ryby loviti****; jak se má předejíti přílišnému vzmáhání se zvěře a jak má býti škoda zvěří způsobená nahrazena; jak se má zabrániti kradení medu, které se děje cizími včelami; jest ustanoveno v zákonech politických. Jak mají býti trestáni pytláci, jest určeno v zákonech trestních.“*

Jak je současně vidno z citovaných ustanovení Obecného zákoníku občanského, právní povaha zvěře jako věci ničí nebyla přijímána bezezbytku v tom rozsahu, v jakém je známa z práva římského, v němž se tento institut zrodil. Odchylku od tradiční římskoprávní koncepce představovala skutečnost, že zatímco vlastnické právo k *rei nulllium* v římskoprávním pojetí mohl zmocněním se věci nabýt kdokoliv, přiznával Obecný zákoník občanský možnost přivlastnění si zvěře pouze osobám, jimž svědčilo honební právo podle zvláštních tzv. politických předpisů (z hlediska dnešní terminologie by bylo nejpřiléhavější použít označení „předpisy správního práva“).

Tento rozdíl ve srovnání s klasickým římskoprávním právním pojetím *rei nullium* zůstal ve vztahu ke zvěři v platném zákoně o myslivosti zachován. I nyní tedy platí, že povaha volně žijící zvěře jako věci ničí není bezezbytku shodná s povahou *rei nulllium* v římskoprávním pojetí, neboť zatímco *res nullius* v římském právu klasického období podléhala přivlastňovacímu právu kohokoliv (platila zásada, podle níž si věc ničí mohl přivlastnit každý), svědčí přivlastňovací oprávnění týkající se zvěře pouze osobě, jíž v honitbě svědčí právo myslivosti, tj. uživateli honitby. Platnost tohoto závěru lze dokumentovat citací výstižné pasáže z obecné části důvodové zprávy k návrhu zákona o myslivosti, předloženému Poslanecké sněmovně skupinou poslanců v roce 2000, projednávanému následně jako sněmovní tisk 788 a představujícímu základ dnes platného zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, v platném znění (dále jen „zákon o myslivosti“): *„K obsahu práva myslivosti je nutno především uvést, že vlastnictví ke zvěři (odstřelené, odchycené, zhaslé, nalezené atd. a to vcelku nebo i její části – např. shozu paroží, lebce uhynulé zvěře s trofejí) patří uživateli honitby. Vlastnictví k zvěři neulovené (nepřivlastněné) nepatří nikomu. Nejde však o typickou věc ničí – res nullius v pojetí římského práva (res nullius naturraliter fit primi occupantis- věc nikoho, přirozeně, stává se vlastnictvím toho, kdo jí první uchopil, resp. zmocnil se jí). Tímto prvním uchopitelem totiž nemůže být jakákoliv osoba, např. pytlák, nýbrž jen osoba, která je k tomu zákonem oprávněna. Zvěř nelze považovat ani za věc společnou všem (res omnium communes, jako je na př. vzduch, volně tekoucí voda), ani za věc veřejnou (res publicae, věc patřící státu popřípadě obci, jako na př. veřejné cesty, řeky). Jakmile*

CLS SNEM.indd 4 11/1/13 9:56 AM

by byla věc považována za patřící konkretnímu subjektu, nelze vlastníka osvobodit od povinnosti z vlastnictví vyplývající – např. hradit škody způsobené věcí."

Námitku, že důvodová zpráva k návrhu zákona nemusí být relevantní výpovědí o obsahu předpisu v podobě, která byla nakonec schválena (když v extrémním případě může výsledná podoba předpisu díky pozměňovacím návrhům připomínat původní předlohu jen velmi vzdáleně), a že tudíž původní koncept zvěře jako věci ničí nemusel být v zákonodárném procesu zachován, lze odvrátit poukazem na nález Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2006 sp. zn. Pl. ÚS 34/03 (publikován též pod č. 49/2007 Sb.), v němž Ústavní soud povahu zvěře jako věci ničí v českém právu potvrdil, když uvedl: *„Právo myslivosti se odvíjí přímo od vlastnického práva ke zvěři, resp. ke zvěři neulovené.* ***Zvěř, která je chápána napříč právními úpravami různě, je zpravidla označována jako res nullius, tedy věc nepatřící nikomu.*** *Tento přístup je podmíněn skutečností, že zvěř se pohybuje volně bez ohledu na hranice pozemků, a nelze ztotožnit vlastnické právo k pozemku, na němž se zvěř pohybuje, s vlastnickým právem ke zvěři."*

PODMÍNKY VZNIKU ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODY ZVĚŘÍ

Zjištění, že volně žijící zvěř je věcí ničí, věcí bez vlastníka, je klíčové pro úvahy o tom, kdo (a zda vůbec někdo) může být činěn odpovědným za škody, které zvěř jako věc ničí způsobí na jiných věcech, které předmětem vlastnictví bezesporu jsou, zejména na lesních a zemědělských pozemcích a na nich rostoucích porostech.

Platí totiž, že odpovědnost za škody způsobené věcí, která předmětem vlastnictví je, nese primárně její vlastník, a to i v případě, že touto věcí je živé zvíře (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29.12.2013 sp. zn. 25 Cdo 2121/2011: *„Za škodu způsobenou volně se pohybujícím zvířetem odpovídá poškozenému zásadně jeho vlastník, jehož povinností je řádně zvíře zajistit, jsou-li předpoklady odpovědnosti splněny i na straně subjektu, jemuž vlastník zvíře smluvně svěřil a jemuž uniklo, přichází v úvahu jak jejich společná odpovědnost za škodu vůči poškozenému (§ 438 obč. zák.), tak i odpovědnost tohoto subjektu vůči vlastníkovi zvířete, vůči němuž smluvně převzal určité povinnosti při péči o svěřené zvíře.*"), přičemž je nutno podotknout, že tentýž princip bude od 1.1.2014 výslovně vyjádřen i v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku (dále „NOZ"): *„Způsobí-li škodu zvíře, nahradí ji jeho vlastník, ať již bylo pod jeho dohledem nebo pod dohledem osoby, které vlastník zvíře svěřil, anebo se zatoulalo nebo uprchlo. Osoba, které zvíře bylo svěřeno nebo která zvíře chová nebo jinak používá, nahradí škodu způsobenou zvířetem společně a nerozdílně s vlastníkem.*" I toto zjištění bylo v důvodové zprávě k zákonu o myslivosti zohledněno: *„Jakmile by byla věc* (tedy zvěř – pozn. zpracovatele) *považována za patřící konkrétnímu subjektu, nelze vlastníka osvobodit od povinnosti z vlastnictví vyplývající – např. hradit škody způsobené věcí.*"

Odpovědnost za škody způsobené věcí, která vlastníka nemá, a tedy ani povinnost k náhradě škody, které taková věc způsobí, však z ustanovení obecných právních předpisů, zejména ze zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, v platném znění (dále jen „občanský zákoník"), ani z NOZ **nelze dovodit**. Aby tedy bylo možno uvažovat o existenci osoby povinné poskytnout náhradu škody způsobené zvěří jako věcí ničí, musí být takováto osoba zvláštním právním předpisem popř. zvláštním ustanovením obecného předpisu *expressis verbis* označena současně s vymezením rozsahu, v jakém za škodu zvěří odpovídá, a podmínek, za nichž je k poskytnutí náhrady škody způsobené zvěří povinna.

V souladu s popsanými poznatky a ve snaze umožnit osobám, jejichž majetek byl působením volně žijící zvěře poškozen, aby náhrady škody dosáhly, proto zákon o myslivosti převzal koncepci používanou předchozím předpisem, tj. zákonem č. 23/1962 Sb., o myslivosti, a za osobu povinnou k úhradě škod způsobených zvěří výslovně označil

a. uživatele honitby (§ 52 odst. 1),
b. uživatele obory pro případ škod způsobených zvěří uniknuvší z obory (§ 52 odst. 3) a
c. stát pro případ škod způsobených zvěří, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány (§ 54 odst. 3 zákona o myslivosti).

Povinnost uživatele honitby k náhradě škody zvěří přitom je (na rozdíl od uživatele obory, který se zprostí odpovědnosti tehdy, prokáže-li, že uniknutí zvěře bylo umožněno poškozením ohrazení obory neodvratitelnou událostí nebo osobou, za niž neodpovídá) koncipována jako **odpovědnost objektivní**, tj. povinnost k náhradě škody není nijak závislá na zavinění uživatele honitby. Uživatel honitby se proto této povinnosti nezprostí tím, že prokáže, že na vzniku škody neměl žádný podíl. Z tohoto důvodu jsou z hlediska posouzení důvodnosti nároku na náhradu škody právně irelevantní odkazy na to, že uživatel honitby bedlivě dodržoval veškeré své povinnosti vyplývající ze zákona o myslivosti apod.

CLS SNEM.indd 5 11/1/13 9:56 AM

Současně však platí, že povinnost uživatele honitby k náhradě škody zvěří není všeobecná. Zcela naopak jde o povinnost již v základním ustanovení § 52 odst. 1 zákona o myslivosti výslovně omezenou pouze na škodu, kterou zvěř způsobila

a. na honebních pozemcích,
b. na polních plodinách dosud nesklizených,
c. na vinné révě,
d. na ovocných kulturách a
e. na lesních porostech.

Další omezení a výluky jsou obsaženy v ustanovení § 54 téhož zákona, podle kterého se nehradí škody zvěří:

a. na pozemcích nehonebních,
b. na vinné révě neošetřené proti škodám působeným zvěří,
c. na neoplocených květinových školkách nebo zahradách ovocných a zelinářských,
d. na stromořadích a stromech jednotlivě rostoucích,
e. na vysokocenných plodinách,
f. na zemědělských plodinách nesklizených v agrotechnických lhůtách
g. zemědělských plodinách uskladněných na honebních pozemcích, pokud osoba, která plodiny uskladnila, neprovedla zároveň opatření za účelem účinné ochrany proti škodám působeným zvěří,
h. na lesních porostech chráněných oplocením proti škodám působeným zvěří a
i. na jedincích poškozených jen na postranních výhonech a v lesních kulturách, ve kterých došlo okusem, vytloukáním nebo vyrýváním stromků ke každoročnímu poškození méně než 1 % jedinců, a to po celou dobu do zajištění lesního porostu, přičemž poškození jedinci musí být rovnoměrně rozmístěni po ploše.

S ohledem na skutečnost, že zákon o myslivosti neobsahuje žádná ustanovení o výši náhrady škody, je na místě aplikovat obecná ustanovení občanského zákoníku, zejména jeho § 53 odst. 1 („*Hradí se skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk).*“), od 1.1.2014 pak ustanovení § 2952 NOZ („*Hradí se skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk). Záleží-li skutečná škoda ve vzniku dluhu, má poškozený právo, aby ho škůdce dluhu zprostil nebo mu poskytl náhradu.*“)

Stejně tak ovšem bude možné ustanovení občanského zákoníku použít i při řešení dalších otázek, které nejsou zákonem o myslivosti výslovně upraveny. Zejména lze z ustanovení § 53 zákona o myslivosti („*Vlastník, popřípadě nájemce honebního pozemku činí přiměřená opatření k zabránění škod působených zvěří, přičemž však nesmí být zvěř zraňována.*“) v jeho kombinaci s ustanovením § 441 občanského zákoníku („*Byla-li škoda způsobena také zaviněním poškozeného, nese škodu poměrně; byla-li škoda způsobena výlučně jeho zaviněním, nese ji sám.*“) dovodit, že připadá v úvahu snížení náhrady škody, pokud uživatel prokáže, že vlastník či nájemce honebních pozemků svou povinnost k provádění přiměřených opatření nesplnil. Tento princip se uplatní i po 31.12.2013, kdy bude vyplývat z ustanovení § 2918 NOZ („*Vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se neděli.*“)

Rozsah přiměřených opatření je definován pouze pro případ pozemků určených k plnění funkcí lesů, a to v 5 vyhlášky č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže. Podle označeného ustanovení provádí vlastník lesa k omezení škod působených zvěří následující preventivní opatření:

a. sleduje a eviduje škody způsobené zvěří na lesních porostech,
b. u lesních majetků o výměře nad 50 ha sleduje působení zvěře na nálety, nárosty a kultury pomocí kontrolních a srovnávacích ploch v počtu nejméně jedna plocha (oplocenka) na 500 ha,
c. sleduje početní stavy zvěře,
d. využívá pomocných dřevin ke zvýšení úživnosti honitby,
e. v případě potřeby navrhuje orgánu státní správy lesů snížení stavu zvěře nebo zrušení chovu toho druhu zvěře, který působí neúměrně vysoké škody,

CLS SNEM.indd 6 11/1/13 9:56 AM

f. ochraňuje ohrožené lesní porosty proti okusu, loupání a zimnímu ohryzu kůry v rozsahu nejméně 1 % výměry lesa vlastníka v honitbě.

Nedodržení kterékoliv z popsaných dílčích povinností pak může být důvodem pro snížení náhrady podle citovaných ustanovení občanského zákoníku, resp. NOZ. U jiných (zemědělských) pozemků je při stanovování rozsahu přiměřených opatření a posuzování jejich dostatečnosti postupováno případ od případu.

UPLATNĚNÍ NÁROKU

Odpovědnost uživatele za škody zvěří je dále omezena v ustanovení § 55 zákona o myslivosti relativně přísným stanovením lhůt, v nichž musí poškozený svůj nárok na náhradu škody u uživatele honitby uplatnit. Uplatnění nároku musí být provedeno

a. u škody na zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech do 20 dnů ode dne, kdy škoda vznikla,

b. u škod na lesních pozemcích a na lesních porostech vzniklých v období od 1. července předcházejícího roku do 30. června běžného roku do 20 dnů od uplynutí uvedeného období.

Pro počítání lhůt se použijí obecná pravidla zakotvená do § 122 odst. 1 občanského zákoníku („*Lhůta určená podle dní počíná dnem, který následuje po události, jež je rozhodující pro její počátek.*"), od 1.1.2014 do § 605 odst. 1 NOZ („*Lhůta nebo doba určená podle dnů počíná dnem, který následuje po skutečnosti rozhodné pro její počátek.*"). Je nutno mít na paměti, že lhůty pro uplatnění nároku jsou lhůtami **hmotněprávními**, tj. nejpozději v poslední den lhůty musí být uplatnění nároku na náhradu škody uživateli honitby zpřístupněno, a to buď doručením, nebo jiným způsobem, který mu umožní se s obsahem uplatnění seznámit (zda tato možnost bude uživatelem honitby využita, není rozhodné). Nestačí tedy, pokud oznámení o vzniku škody je poslední den lhůty teprve odevzdáno poštovní přepravě.

Formální náležitosti uplatnění nároku na náhradu škody zvěří i okolnosti určující počátek lhůty k uplatnění nároku přitom byly popsány v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2009, sp. zn. 25 Cdo 719/2008: *„Vznikem škody se rozumí …. každé jednotlivé škodlivé působení zvěře na zemědělské pozemky, polní plodiny a zemědělské porosty, od níž počíná běžet lhůta 20 dní k uplatnění náhrady škody u uživatele honitby. Jde-li o škodu na polních plodinách a zemědělských porostech, kterou lze vyčíslit až v době sklizně, spočívá uplatnění škody* ***ve sdělení uživateli honitby, kde a v jakém rozsahu jsou plodiny a porosty působením zvěře poškozeny a že poškozený na něm požaduje náhradu takto vzniklé škody****."* Tentýž soud se v rozsudku ze dne 28.3.2013 sp. zn. 25 Cdo 346/2012 vymezil vůči přehnaně formalistickým požadavkům uživatelů honiteb na přesnou specifikaci rozsahu škody: *„Je-li smyslem a účelem tzv. notifikační fáze zjištění základu nároku, tj. zjištění existence škody, osoby oprávněné a osoby odpovědné, lze mít za to, že i* ***pouhé sdělení o škodlivém působení zvěře a místě či místech, kde se škodlivé působení projevilo, a spojené samozřejmě s požadavkem náhrady vzniklé škody, je z hlediska zákonných předpokladů uplatnění nároku u poškozeného ve smyslu ustanovení § 55 odst. 1 písm. a) zákona o myslivosti (v případě, kdy je možné výši škody zjistit až v době sklizně) zcela dostačující****. Má-li být výše škody teprve vyčíslena, bylo by nadbytečné a poškozeného nadměrně zatěžující požadovat, aby v rámci uplatnění nároku na náhradu škody u odpovědné osoby (uživatele honitby) přesně vymezil rozsah škody. V praxi si lze takové vymezení rozsahu např. uvedením výměry poškozené plochy představit jen obtížně, když se zřejmě bude často jednat – stejně jako v posuzovaném případě – o mnohočetný výskyt poškozených míst na velké ploše obdělané zemědělské půdy."*

Pozdní uplatnění nároku na náhradu škody má za následek zánik (prekluzi) nároku na náhradu škody. To znamená, že při zjištění, že nárok na náhradu škody zvěří byl u uživatele honitby uplatněn opožděně, nemůže soud poškozenému nárok na náhradu škody přiznat, i kdyby se uživatel honitby prodlení poškozeného nedovolal a nijak na ně nepoukazoval.

Stejné následky, tedy zánik nároku, má i pozdní vyčíslení vzniklé škody. Toto vyčíslení je poškozený povinen provést buď současně s uplatněním nároku, tj. do 20 dnů ode dne vzniku škody, nebo (u škod polních plodinách a zemědělských porostech, u nichž lze vyčíslit škodu teprve v době sklizně), do 15 dnů po provedené sklizni. I lhůta k vyčíslení výše škody je lhůtou hmotněprávní, tzn. že nejpozději v poslední její den musí být uživateli umožněno se s vyčíslením výše škody seznámit.

V případě škod na zemědělských plodinách, kdy je možné výši škody vyčíslit teprve v době sklizně, není poškozený zbaven práva toto vyčíslení po sklizni provést ani v případech, kdy předložil uživateli honitby různá vyčíslení ještě před sklizní; taková vyčíslení se považují za předběžná. To vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne

CLS SNEM.indd 7 11/1/13 9:56 AM

21.8.2012 č.j. 25 Cdo 4862/2010-106: „*V případě, že je rozsah škody zřejmý okamžitě, aniž by bylo nutno čekat dozrání nepoškozených plodin (např. když porosty byly zcela zničeny nebo byly ztraceny vynaložené náklady), je lhůta spojena se samotným uplatněním nároku, tj. činí shodně dvacet dní počítaných od téhož okamžiku vzniku škody. Oproti tomu právě pro případy, kdy se poškození plodin projeví až poté, co byla provedena jejich sklizeň, tedy jestliže teprve porovnáním očekávaného výnosu se skutečným lze určit ztrátu, zakládá zákon samostatně běžící lhůtu v délce patnácti dnů, jejíž počátek odkládá až k ukončení sklizně…Jde o objektivní kvalifikaci tohoto nároku, na němž nic nemůže změnit okolnost, že po uplatnění nároku žalobkyně předběžně své nároky vyčíslovala dříve, než jí začala lhůta pro vyčíslení běžet.*“

Při uplatnění a uspokojení nároku na náhradu škody je zákonodárcem zcela jednoznačně preferována dohoda. Pokud však uživatel honitby nenahradí škodu do 60 dnů ode dne, kdy poškozený uplatnil svůj nárok a vyčíslil výši škody nebo ve stejné lhůtě neuzavřel s poškozeným písemnou dohodu o náhradě této škody, může poškozený ve lhůtě dalších tří měsíců uplatnit svůj nárok na náhradu škody u soudu. Celková délka trvání lhůty pro podání žaloby tedy činí 60 dní + 3 měsíce a začíná běžet dnem, kdy byl nárok na náhradu škody u uživatele honitby uplatněn a vyčíslen. Rovněž zmeškání lhůty pro podání žaloby u soudu má za následek zánik (prekluzi) nároku a rovněž tato lhůta je lhůtou hmotněprávní, tj. nejpozději poslední den této lhůty musí být žaloba podána u soudu. Odevzdání k poštovní přepravě samo o sobě nepostačuje.

Je zřejmé, že lhůty pro uplatnění nároku jsou relativně krátké a vyžadují od poškozeného maximální obezřetnost a pozornost. Tato skutečnost byla důvodem námitek, že právní úprava odpovědnosti za škody zvěří odporuje ústavnímu pořádku ČR. K návrhu skupiny senátorů byl soulad § 55 zákona o myslivosti s ústavním pořádkem ČR prověřován i Ústavním soudem, který ve svém nálezu ze dne 13.12.2006 sp. zn. Pl. ÚS 34/03 námitkám protiústavnosti nepřisvědčil a lhůty označil za přiměřené (bod 113 nálezu): „*Předmětem úpravy je odpovědnost za specifickou škodu, která reaguje – ve srovnání s obecnou úpravou odpovědnosti za škodu např. v občanském zákoníku – na určitý specifický případ, pro nějž je typické, že s uplynutím delšího časového období je škoda fakticky nezjistitelná a bylo by možno jen stěží poskytnout ochranu práv kterékoliv z dotčených stran odpovědnostního vztahu. Ústavní soud se proto neztotožňuje s námitkou, že lhůty, které jsou zákonem o myslivosti zakotveny pro uplatnění nároku na náhradu škody, nejsou přiměřené. Jestliže vlastník pozemku obhospodařuje zemědělský pozemek, lze předpokládat, že stav výpěstků průběžně sleduje. Lhůta 20 dnů od vzniku škody se tak pro uplatnění nároku jeví naprosto přiměřená. Lhůtu pro uplatnění nároku na škodu způsobenou na lesních pozemcích a porostech, kterou lze uplatňovat za předchozí rok vždy do 20 dnů od konce měsíce června, hodnotí Ústavní soud s ohledem na stejné důvody, jaké byly zmíněny v předchozím případě, jako přiměřenou.*“

Přísnost zákonodárce při stanovení lhůt pro uplatnění nároku na náhradu škody je částečně vyvážena existencí ručitelského závazku členů honebního společenstva (je-li uživatelem honitby honební společenstvo) podle § 27 odst. 1 zákona o myslivosti a ručitelského závazku členů mysliveckých sdružení (je-li uživatelem honitby myslivecké sdružení) podle § 52 odst. 2 téhož zákona. Nárok na náhradu škody je v těchto případech zpravidla reálně vymožitelný.

ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU ZVĚŘÍ V NĚKTERÝCH ZVLÁŠTNÍCH PŘÍPADECH

Ačkoliv koncepci zvěře coby *res nullius* převzal a její platnost nepřímo potvrdil Ústavní soud ve shora částečně citovaném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 34/03 ze dne 13. 12. 2006, je nutno upozornit na skutečnost, že soudní praxe tuto koncepci přijímá bez výhrad pouze, pokud jde o zvěř žijící ve volných honitbách. V případě zvěře žijící v oborách byl naopak v minulosti opakovaně vysloven názor, že vlastnické právo k ní od počátku svědčí osobě, která zvěř koupila nebo vyšlechtila. Tato osoba pak odpovídá i za škody zvěří způsobené.

Východiskem pro vyslovení popsaného názoru se stalo stanovisko Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky publikované v časopise Právník č. 1, ročník 1994, str. 81, v němž byl vyjádřen následující názor (zvýraznění provedl autor tohoto příspěvku): „*Z právního hlediska jsou samozřejmě živočichové považováni za věci a mohou tedy být předmětem vlastnického práva. Otázkou v případě volně žijících zvířat potom je, kdo je jejich vlastníkem. Zvířata taxativně uvedená v zákoně o myslivosti jsou ovšem předmětem práva myslivosti, jímž je (srov. § 2 zákona č. 23/1962 Sb.) mimo jiné i oprávnění a povinnost (teprve) ulovenou nebo zhaslou zvěř si přivlastňovat. Vlastnictví k volně žijícím zvířatům, která jsou předmětem myslivosti, vzniká proto až okamžikem ulovení nebo zhasnutí a právě tímto okamžikem zvěř přechází do vlastnictví subjektu oprávněného k výkonu práva myslivosti. S ohledem na výše citované ustanovení je potom lhostejné, zda smrt zvířete nastala v důsledku přírodní události, jako ulovení šelmou nebo choroba, nebo lidského jednání, ba dokonce v některých případech smrt zvířete ani nenastane (zvíře je chyceno živé). Uvedená skutečnost však vždy vede k nabytí zvířete do vlastnictví oprávněné osoby (tedy například upytlačená zvěř se okamžikem smrti nestane vlastnictvím pytláka, ale osoby oprávněné k výkonu práva myslivosti).*

CLS SNEM.indd 8 11/1/13 9:56 AM

Ono přivlastnění, o němž se ve výše uvedených ustanoveních hovoří, je potom třeba chápat pouze jako akt využití vlastnictví, akt uchopení věci, tj. výkon nabytého vlastnického práva. …. Výše uvedený závěr, že totiž zvířata, která jsou předmětem práva vlastnictví, jsou „věcí ničí" a stávají se vlastnictvím osoby oprávněné k výkonu práva myslivosti už ulovením (zhasnutím), neplatí samozřejmě vždy. Opět je to odvoditelné z trestněprávní judikatury, která odlišovala neoprávněný zásah do práva myslivosti způsobený ulovením a delikty proti majetku (srov. především rozhodnutí č. 9/1978 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, trestněprávní část). Citovaný judikát se ovšem týká ryb (rozlišuje mezi rybami, které jsou v něčím vlastnictví, a mezi rybami, které jsou předmětem rybářského práva), protože však rybářské právo je koncipováno stejně jako právo myslivosti, jsou závěry použitelné i v případě zvěře. Z toho plyne, že například ***zvířata, jež sice druhově jsou předmětem práva myslivosti, ale jsou chována v domácnostech, zoologických zahradách, uzavřených oborách a podobných zařízeních, resp. v zařízeních, jejichž charakter je výrobní (chov lišek, činčil apod. pro kožešiny), budou nepochybně vlastnictvím toho, kdo je pořídil (koupil, vyšlechtil atd.)****. Půjde například o muflony chované v ohradě, lišky chované pro kožešiny, zvířata chovaná pro ochranu či vývoj genofondu aj.*"

Ačkoliv z citovaného stanoviska lze dovozovat, že jeho tvůrci použili termín „uzavřená obora" nepříliš vhodně, když patrně neměli na mysli oboru jako druh honitby ve smyslu mysliveckého zákonodárství (stanovisko považuje zvěř v honitbách, vůči níž se uplatňuje právo myslivosti, jednoznačně za *res nullius*, a to bez rozdílu typu honitby), nýbrž spíše ohrazené pozemky naplňující znaky farmového chovu zvěře, **vedl obsah stanoviska v rozhodovací praxi soudů k vyjádření názoru, že majetkoprávní režim zvěře v oborách se odlišuje od majetkoprávního režimu zvěře v honitbách neoborních.** To lze ukázat např. na rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21.2.2006 sp. zn. 22 Cdo 980/2005 (zvýraznění některých pasáží opět provedli autoři této studie):

"*Podle názoru odvolacího soudu znalkyně Mgr. J. Ř. správně zahrnula do aktiv živnosti žalovaného cenu lesní zvěře na pozemcích v honitbě žalovaného, neboť jde o zvěř chovanou v uzavřené oboře. Uvedl, že „podle zákona o myslivosti se sice vlastnictví ke zvířatům, která jsou předmětem práva myslivosti, nabývá až jejich ulovení či uhynutím (zhasnutím).* ***To se však netýká těch zvířat, která jsou chována v uzavřených oborách. Tato zvířata jsou ve vlastnictví toho, kdo je koupil či vyšlechtil*** *(vit též názor Ústavu státu a práva Akademie České republiky ze dne 1. 1. 1994, publikovaný v časopise Právník, ročník 94, v sešitě 1 na str. 81)"…* ***Na tomto právním názoru dovolací soud neměl důvod nic měnit. Správnost tohoto závěru je zřejmá i z možnosti uživatele honitby prodávat ulovenou, popř. odchycenou zvěř, zvěřinu a jiné části zvěře pocházející z jeho honitby nyní ve smyslu § 51 odst. 1 platného zákona o myslivosti č. 449/2001 Sb. Přitom platně může prodat věc, tedy i zvěř, jen její vlastník. To se samozřejmě týká i zvěře chované v oboře, která je druhem honitby s obvodem trvale dokonale ohrazeným nebo jinak uzpůsobeným tak, že chovaná zvěře z obory nemůže volně vybíhat (§ 2 písm. j) zákona č. 449/2001 Sb.). Z obsahu spisu je zřejmé, že zvěř, kterou žalovaný chová (choval) v oboře, koupil, resp. že pochází z jím zakoupené zvěře a že tuto zvěř mohl či může prodat za dohodnutou cenu.***"

Stejný názor pak Nejvyšší soud zopakoval v rozsudku ze dne 16.8.2006 sp. zn. 28 Cdo 4487/2007: „***Nejvyšší soud zastává ve své judikatuře konstantní právní názor (shodně se stanoviskem Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, publikovaným v časopise Právník, č. 1 ročník 1994, str. 81), že zvířata chovaná v uzavřených oborách jsou ve vlastnictví toho, kdo tato zvířata koupil či vyšlechtil (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 980/2005). Správnost tohoto závěru je zřejmá i z možnosti uživatele honitby prodávat ulovenou, popř. odchycenou zvěř, zvěřinu a jiné části zvěře, pocházející z jeho honitby, ve smyslu § 51 odst. 1 zákona o myslivosti č. 449/2001 Sb. Přičemž platně může prodat věc, tedy i zvěř, jen její vlastník. Tento závěr lze samozřejmě vztáhnout pouze na zvěř, chovanou v oboře…Jen na okraj dovolací soud poznamenává i zdůrazňuje, že rozhodoval pouze o vydání zvěře, tedy de facto o části užívacích vztahů v oboře. Za situace, kdy je vlastníkem zvěře žalobce, ale uživatelem obory – na základě nájemního vztahu – žalovaný 3), budou muset být praktické otázky spojené s výkonem práv uvnitř obory řešeny (pokud možno) dohodou účastníků.***"

Nutno konstatovat, že citované právní názory Nejvyššího soudu ČR nejsou v soudní praxi obecně sdíleny. Zcela opačně např. majetkoprávní režim zvěře v oborách posoudil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10.4.2009 č.j. 2 As 95/2008 – 51: „*Stěžovatel má za to, že stanovením závazného maximálního počtu kusů zvěře byla popřena sama podstata vlastnického práva. Stěžovateli je totiž upíráno právo vlastnit majetek – zvěř, kterou nakoupil z vlastních prostředků a fakticky mu je upíráno i právo nakládat s tímto majetkem, což je v rozporu s ústavním pořádkem. Stěžovatel nesouhlasí se závěry soudu, že zvěř, kterou koupil a dopravil do své obory, je obnovitelným přírodním bohatstvím státu. Není také přípustné, aby úředník státní správy na poli myslivosti rozhodoval o tom, kolik kusů zvěře a jaké kusy bude stěžovatel moci chovat a lovit. Za obnovitelné přírodní bohatství státu lze tuto zvěř považovat pouze v teoretické rovině. Stěžovatel se cítí poškozen i tím, že byl nucen ve své oboře stav zvěře vybít (až ke stavu jeden kus na jeden hektar), bez ohledu na to, že úživnost obory je mnohonásobně vyšší….Stěžovatel se neztotožňuje s názorem krajského soudu, který neshledal důvod k předložení věci Ústavnímu soudu, neboť podobnou otázku již Ústavní soud řešil. Nález, který krajský soud citoval, ovšem na danou věc nedopadá, neboť se týkal otázek výkonu práva myslivosti a vztahu mezi vlastníky pozemku a členy honebních společenstev. Tyto problémy však, dle názoru*

CLS SNEM.indd 9 11/1/13 9:56 AM

stěžovatele, neexistují v soukromých oborách, kde honební společenstva nejsou. Obora je dle zákona o myslivosti honitbou, která je řádně oplocena. Nemohou tedy vznikat třetím osobám škody. ***Stěžovatel trvá na tom, že zvěř v jeho oboře je jeho vlastnictvím od okamžiku, kdy ji řádně zakoupí…****Spor mezi stěžovatelem a žalovaným tak tkví až v tom, zda je § 3 odst. 2 zákona o myslivosti (a v návaznosti ustanovení, která za jeho porušení stanovují pokuty) v rozporu s ústavním pořádkem. Za protiústavní považuje stěžovatel i § 2 písm. a) zákona o myslivosti, který zvěř definuje jako obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů uvedených v § 2 písm. c) a d) zákona o myslivosti…. Kolizí mysliveckého práva a vlastnického práva se Ústavní soud již zabýval. Stalo se tak v* ***nálezu ze dne 13. 12. 2006, Pl. ÚS 34/03, publ. ve Sb. n. u. ÚS, svazek č. 43,*** *nález č. 226, s. 541, vyhlášen jako č. 49/2007 Sb. Ústavní soud vyšel z podstaty a povahy práva myslivosti, v této souvislosti uvedl: „Právo myslivosti se odvíjí přímo od vlastnického práva ke zvěři, resp. ke zvěři neulovené.* ***Zvěř, která je chápána napříč právními úpravami různě, je zpravidla označována jako res nullius, tedy věc nepatřící nikomu. Tento přístup je podmíněn skutečností, že zvěř se pohybuje volně bez ohledu na hranice pozemků, a nelze ztotožnit vlastnické právo k pozemku, na němž se zvěř pohybuje, s vlastnickým právem ke zvěři.*** *Zvěř tedy nepředstavuje plod pozemku, ale samostatný předmět vlastnického práva. Stát, suverén na svém území, je právě z tohoto důvodu oprávněn regulovat práva ke zvěři." K tomu ovšem stěžovatel namítá, že on hospodaří v oboře, která je oplocena, a tedy zvěř nemůže jeho oboru opustit. Zdejší soud ovšem připomíná, že závěry Ústavního soudu neplynuly pouze ze skutečnosti, že se zvěř pohybuje volně a nelze tak ztotožnit vlastnické právo k pozemku s vlastnickým právem ke zvěři. Zásadní argumentace Ústavního soudu totiž směřovala k ochraně zvěře a životního prostředí (čl. 7 Ústavy) a též ochraně myslivosti jako národního kulturního dědictví….Konečně lze podotknout, že podle § 69 odst. 1 zákona o myslivosti platí, že honitby a obory uznané podle dosavadních předpisů zůstávají zachovány; to platí i pro obory o výměře nižší než 50 ha a samostatné bažantnice uznané podle dosavadních předpisů, které se stávají honitbami podle tohoto zákona, i když nedosahují výměry 500 ha. Pokud honitba nebo obora uznaná podle dosavadních předpisů dosahuje zákonné výměry podle tohoto zákona, ale nesplňuje ostatní požadavky na tvorbu honitby, je osoba, které byla honitba uznána podle dosavadních předpisů, povinna podat do 31. prosince 2002 orgánu státní správy myslivosti návrh na uvedení honitby do souladu s tímto zákonem, jinak honitba zaniká k 31. březnu 2003. Stěžovatel tedy využil tohoto ustanovení, aby jeho obora, ač zabírá pouze 8 hektarů, byla i nadále oborou v zákonném slova smyslu. Tím si ovšem zcela sám dobrovolně zvolil, jakému právnímu režimu se bude jeho počínání podrobovat. Stěžovatel mohl volit, jak upozorňuje žalovaný, farmový chov podle veterinárního zákona.* ***Pak by daňčí zvěř patřila zcela jistě jemu a nebylo by třeba dodržovat normované stavy podle zákona o myslivosti. Stěžovatel ovšem trvá na tom, aby jeho obora byla podrobena režimu podle zákona o myslivosti. Pak je ovšem třeba dodat, že toto rozhodnutí musí nést se všemi důsledky, které z toho vyplývají.****"*

Je zřejmé, že názory obou nejvyšších soudů stojí vůči sobě v přímé opozici – přijetí jednoho vylučuje přijetí druhého a naopak. Oba názory je přitom možno považovat za aktuální, neboť ani Nejvyšší soud ČR, ani Nejvyšší správní soud se od vlastních rozhodnutí v žádném rozhodnutí následném neodchýlily. S ohledem na skutečnost, že k řešení otázek náhrady majetkoprávních škod způsobených zvěří je z hlediska uspořádání soustavy soudů v ČR věcně příslušný Nejvyšší soud, je však možno předpokládat, že v oblasti civilního soudnictví bude aplikován názor, podle kterého zvěř v oboře koncepci *rei nulliae* nepodléhá a naopak od počátku má svého vlastníka, který odpovídá za škody zvěří způsobené. To zjevně vylepšuje právní postavení poškozených, neboť v případě škod způsobených oborní zvěří nejsou závislí na omezující právní úpravě obsažené v zákoně o myslivosti a mohou při uplatnění nároku postupovat podle obecných ustanovení občanského zákoníku (a po 31.12.2013 NOZ).

V protikladu s myšlenkou, že za škody způsobené zvěří jako věcí ničí lze vyvozovat odpovědnost jen v případě, kdy je tato výslovně zakotvena do ustanovení zvláštních právních předpisů, se pak jeví být i rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. března 2012, sp. zn. 22 Co 37/2012. V němž jmenovaný soud rozhodoval o žalobě na náhradu škody vzniklé na pozemku znečištěním trusem kachen chovaných uživatelem honitby v odchovně na protilehlém břehu rybníka přiléhajícího k pozemku poškozeného a dospěl k závěru, že nárok je možno posoudit podle obecných ustanovení občanského zákoníku o náhradě škody: *„Ustanovení § 55 zák. o myslivosti nedopadá na honební pozemek, který není zemědělským ani lesním pozemkem. Žalobcem uplatněný nárok na náhradu škody způsobenou na honebním pozemku zvěří je proto třeba posoudit dle příslušných ustanovení občanského zákoníku o náhradě škody."*

KONTAKT

JUDr. Ing. Martin Flora, Dr., Mendelova univerzita v Brně, Fakulta lesnická a dřevařská, Zemědělská 1, 613 00 Brno
Advokátní kancelář Pásek, Honěk & partneři, Lidická 57, 602 00 Brno, flora@phpartners.cz

CLS SNEM.indd 10 11/1/13 9:56 AM

STÁTNÍ SPRÁVA MYSLIVOSTI – AKTUÁLNÍ INFORMACE

Mgr. Petr Dvořák
Ministerstvo zemědělství, Odbor státní správy lesů, myslivosti a rybářství

ABSTRAKT

Cílem uvedeného textu je zveřejnit obecné problémy ohledně výkonu státní správy myslivosti s vymezením některých nedostatků současné právní úpravy. Na uvedené navazuje problematika škod zvěří a okruhy problémů, které odborná veřejnost považuje za vhodné řešit změnou současné právní úpravy. Závěrem je uvedena i polemika ohledně konformity zákona o myslivosti s Ústavním pořádkem ve vztahu ke škodám zvěří a rozšířené odpovědnosti za škody zvěří u občanských (mysliveckých) sdružení.

Klíčová slova: Myslivost, škody zvěří, státní správa

PRAKTICKÉ POZNATKY

Základním předpisem na úseku myslivosti v ČR je zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, který nabyl účinnosti dnem 1. 7. 2002. Aplikace zákona o myslivosti je značně obtížná. Zákon o myslivosti byl přijat jako kompromis v Poslanecké sněmovně v roce 2001, kdy docházelo v rámci jeho projednávání k posunům a značným změnám navržené právní úpravy. Důsledkem uvedeného je značně neprovázaný právní předpis. Ke srozumitelnosti a jednotné aplikaci nepřispívá ani nejednotné posuzování správními soudy. Od 1. ledna 2003 přispěla k nejednotnosti a mnohdy i snížení kvality státní správy myslivosti i reforma veřejné správy, kdy namísto fungujícího modelu okresních úřadů jakožto orgánů prvního stupně byl zaveden tzv. smíšený model veřejné správy.

Státní správa myslivosti

Za současného právního stavu zakotvuje požadavky na úředníky vykonávající státní správu v přenesené působnosti (kam patří i výkon státní správy myslivosti), zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územně samosprávných celků. Uvedený zákon stanovuje pro úředníky kvalifikační podmínku – složení tzv. zkoušky zvláštní odborné způsobilosti. To se týká úředníků obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a úředníků krajských úřadů. Uvedená zkouška je zaměřena na základní orientaci v obecných právních předpisech na úseku veřejné správy (správní řád, zákon o obcích, zákon o krajích, zákon o hl.m. Praze a dále na orientaci v zákonu o mylivosti, lesním zákonu, zákonu o obchodování s reprodukčním materiálem lesních dřevin a jejich prováděcích předpisech. Podmínkou pro to, aby mohl úředník vykonávat státní správu myslivosti však není kvelifikační podmínka ohledně složení zkoušky na první lovecký lístek, nebo zkoušky pro myslivecké hospodáře nebo vyšší odborné myslivecké zkoušky. Státní správu myslivosti může vykonávat osoba s jakýmkoli vzděláním a zákonnou podmínkou není ani složení maturitní zkoušky.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Výše uvedený neuspokojivý stav je umocněn skutečností, že na většině obecních úřadů obcí s rozšířenou působností jakožto prvním stupni státní správy myslivosti,vykonává jeden úředník několik agend současně. Běžně se jedná o tři až pět agend (např. státní správa lesů, myslivosti, rybářství, odpadové hospodářství, ochrana zemědělského půdního fondu).

Problémem na prvním stupni je též problém nízkých platů, které se pohybují většinou mezi 18-ti a ž 20-ti tisíci Kč hrubého měsíčně. S uvedeným souvisí další problém, kterým je v poslední době zvyšující se fluktuace zaměstnanců.

Nezanedbatelným nešvarem je i snaha zasahovat do výkonu přenesené působnosti ze strany starostů či zastupitelů obce.

CLS SNEM.indd 11 11/1/13 9:56 AM

Krajské úřady

Krajské úřady lze za současných podmínek považovat převážně za stabilní a kvalifikovaný prvek veřejné správy. Na úrovni krajských úřadů je personální situace stabilizovaná a v drtivé většině disponují specialisty na jednotlivé úseky veřejné správy. Bohužel se v poslední době i na této úrovni lze setkat s excesy, spočívajícími zejména s nedodržováním lhůt pro vydání správních rozhodnutí ve smyslu správního řádu.

Právní úprava

Jak bylo zmíněno výše, zákon o myslivosti nelze považovat za kvalitní právní předpis. Problém je s jazykovou a logickou neprovázaností zákona a také s pojmy, které zákon definuje nedostatečným způsobem, nebo je nedefinuje vůbec. Jako příklad lze úvést pojmy "myslivecké zařízení", "přikrmování", které nejsou definovány vůbec. Ohledně definice nehonebních pozemků a pozemků, které přerušují, nebo nepřerušují souvislost honebních pozemků panují stale pochybnosti. V uvedených případech státní správa myslivosti může jen rozhodovat dle svého správního uvážení, co je a co není v souladu s účelem zákona o myslivosti. Ve sporných případech se mnohdy nelze ani opřít o judikaturu správních soudů, protože tato je nejednoznačná, či dokonce protichůdná. Jako příklad je možno uvést nekonzistentní výklad přechodného ustanovení § 69 odst. 1 zákona o myslivosti ohledně zachování honiteb, resp. jejich uvedení do souladu.

Dalším případem, kdy došlo k pochybnostem, které doposud nejsou zcela jasně vyřešeny je pochybnost o tom, co se rozumí pojmem "přehrada", kdy je v ustanovení § 2 písm. g) zákona o myslivosti uvedeno, že přehrada nezakládá souvislost. Ve smyslu nálezu Ústavního soudu č. IV.ÚS 370/08 ze dne 20. 5. 2008 se lze domnívat, že se jedná jak o hráz, tak i o vodní plochu, které současně nejsou honebními pozemky.

Obecně pak z pohledu státní správy myslivosti obsahuje zákon o myslivosti možnost udělení sankcí za nesplnění jen některých uložených povinností a do budoucna se jeví jako nezbytné lépe vymezit dozorovou činnost orgánů státní správy myslivosti, a to včetně ukládání opatření k nápravě.

Z hlediska uznávání honiteb pak lze považovat za vhodné, aby bylo rozhodnutí o uznání honitby doručován přičleňovaných vlastníkům honebních pozemků veřejnou vyhláškou, nikoliv do vlastních rukou. Intenzita zásahu do práv přičleňovaných vlastníků honebních pozemků nedosahuje takové úrovně, aby si vyžadovala doručení do vlastních rukou. Při doručování účastníkům řízení, kterých je často několik set v rámci jednoho rozhodnutí, dochází nejen ke zbytečnému vynakládání finančních prostředků ve výši desítek tisíc korun, ale je též velmi složité měnit v průběhu probíhajícícho správního řízení rozsah jeho účastníků (např. z důvodu koupě, či úmrtí a následného dědění).

Škody zvěří

V České republice nejsou škody způsobené zvěří systematicky vyčíslovány. Přes uvedené konstatování je však evidentní, že tyto škody v posledních letech rostou.

Škody na zemědělských plodinách a pozemcích jsou zájmovými zemědělskými organizacemi odhadovány na škody v řádech miliard korun ročně (za rok 2012 kolem 3,5 milardy Kč – zdroj Agrární komora). Škody na lesích nejsou podle poznatků z praxe vyčíslovány z toho důvodu, že jejich výše podle vyhlášky č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích je silně podhodnocená a jejich vyčíslování a uplatnění se vlastníkům lesů nevyplácí. Z uvedeného důvodu odhady škod na lesích nejsou vyčísleny a odhady její výše se pohybují kolem 500 miliónů Kč ročně.

Diskuse o novele zákona o myslivosti

Diskuse o novele zákona o myslivosti se vedou již od roku 2010. Přípravě novely nebyl nakloněn Zemědělský výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, který vydal v lednu 2011 a poté v únoru 2012 usnesení, ve kterých deklaroval, že problémy na úseku myslivosti je třeba řešit prostřednictvím změn prováděcích vyhlášek.

V roce 2012 započaly na základě rozhodnutí vedení Ministerstva zemědělství práce na novele zákona o myslivosti, které byly v souvislosti s rozpuštěním poslanecké sněmovny zastaveny v září 2013. V rámci uvedených prací proběhla dvě pracovní setkání na téma „Škody zvěří" a „Novela zákona o myslivosti".

CLS SNEM.indd 12 11/1/13 9:56 AM

Následně Ministerstvo zemědělství zorganizovalo dne 9. 10. 2013 seminář ohledně námětů na novelizaci zákona o myslivosti, kterého se zúčastnili zástupci státní správy, podniku Lesy ČR, s.p., VLS, s.p. jakožto i zástupci zájmových mysliveckých organizací a zájmových organizací zemědělců.

Z uvedených setkání vyplynuly níže uvedené okruhy problémů, které by měly být dle účastníků jednání v budoucnu do zákona o myslivosti promítnuty.

a. Upřesnění, nebo definování některých pojmů (vnadění, přikrmování)

b. Požadavek vychází z nešvarů, kdy v současné době dochází v důsledku krmení na hromadách ke stahování zvěře a ke koncentraci škod, eventuálně k tomu, že v době lovu dochází k tomuto odváděcímu přikrmování a mim dobu lovu nikoliv. Sousední uživatel tak hradí škody zvěří, kterou ovšem nemůže v důsledku odváděcího přikrmování lovit.

c. Posílení státní správy myslivosti ohledně dozoru nad dodržováním zákona o myslivosti a rozšíření sankční pravomoci

d. Návrh vychází ze znalosti nedostatků právní úpravy, kdy např. nesplnění opatření ke snížení stavu některého z druhů zvěře není podle zákona o myslivosti pod sankcí. Dále je otázkou, zda by státní správa myslivosti neměla mít opět kompetenci schvalovat plán mysliveckého hospodaření.

e. Evidování škod zvěří

f. Návrhy vychází z toho, že v ČR nemáme přehled o škodách zvěří (s výjimkou pětiletých cyklů inventarizace lesů, která sleduje i škody zvěří) a škody nejsou vyčíslovány. Veškerá uváděná čísla jsou tedy toliko hrubými odhady.

g. Zlepšení vymahatelnosti škod zvěří

h. Nejčastějším návrhem na zlepšení vymahatelnosti škod zvěří bylo obnovení tzv. škodních komisí, které by rozhodovaly namísto soudů, u kterých trvá řízení dlouhou dobu, minimálně v řádu měsíců, někdy i let.

i. Změnit právní úpravu ohledně nenormované zvěře

j. Nenormovanou zvěř lze lovit za současného právního stavu v podstatě dobrovolně po vyjádření orgánu státní správy myslivosti na základě § 36 odst. 5 zákona o myslivosti. Pokud jsou v honitbě vedle sebe zvěř normovaná a nenormovaná, pak normování prakticky ztrácí smysl.

k. Revidovat zakázané způsoby lovu (§ 45 zákona o myslivosti)

l. Jedná se o požadavek vznesený jednak v souvislosti se změnou života některých druhů zvěře, jednak s vysokými stavy. Požadavek byl vznesen zejména na zrušení, či zařazení zakázaných způsobů lovu zvěře ohledně – lovu při provádění zemědělských prací, nočního lovu, lovu prasete divokého bez rozdílu věku a pohlaví jednotnou střelou z brokovnice na společných lovech, možnost umisťování mysliveckých zařízení a lovu na čekané blíže než 200 m od hranice honitby.

m. Zakotvit možnost vypovědět nájemní smlouvu na honitbu v případech neuhrazení škod zvěří nájemcem

n. Většina účastníků považuje za vhodné doplnit ustanovení zákona o myslivosti, která se vztahují k nájemní smlouvě o nové výpovědní důvody.

o. Zakotvit jasně právo vlastníka honebního pozemku, nebo nájemce, aby mu uživatel honitby musel umožnit výkon práva myslivosti

Současné zakotvení povinnosti honebního společenstva podle § 32 odst. 2 zákona o myslivosti umožnit svým členům výkon práva myslivosti a přihlédnout k tomu i v případě pronájmu honitby se ukazuje být nedostatečné. Kromě možnosti vykonávat právo myslivosti by tak bylo i vlastníku honebního pozemku, eventuálně i jeho nájemci čelit škodám zvěří.

Názory nejsou jednoznačné na:

a. Možnost zapojení nejen vlastníků honebních pozemků, ale i jejich nájemců

   Nájemce honebního pozemku se v našich podmínkách pohybuje častěji, než vlastník pozemku v lokalitách, kde se pozemky, které obhospodařuje, nachází. Z uvedeného důvodu je třeba zvážit, zda vysloveně do zákona o myslivosti zakotvit možnost, aby vlastník honebního pozemku mohl zmocnit nájemce k tomu, aby za něj mohl vystupovat na valné hromadě honebního společenstva.

CLS SNEM.indd 13 11/1/13 9:56 AM

b. Snížení minimální výměry honitby

Návrhy na změnu se pohybují kolem minimální výměry 250 ha.

c. Zavedení oblastí chovu zvěře

Součástí návrhu na zavedení oblastí chovu zvěře byl i návrh na stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře pro oblast chovu, nikoliv tedy pro jednotlivé honitby. K tomu je třeba uvést, že pak by existovala ve své podstatě dvojí síť navzájem se překrývajících honiteb.

d. Zavedení možnosti permanentních změn honiteb

Některým zájmovým sdružením nevyhovuje současný systém, který omezuje možnost změny honitby jen na poměrně malý počet případů. Vlastník honebního pozemku může o přičlenění k jiné honitbě požádat v podstatě jen při změně vlastnictví k honebnímu pozemku, nebo jen se souhlasem, resp. na základě souhlasného usnesení valné hromady honebního společenstva. Proti permanentní možnosti změny honitby svědčí to, že k řádnému mysliveckému hospodaření patří i umisťování myslivecých zařízení, vyhotovování plánů myslivecého hospodaření atd. Je tedy žádoucí, aby se možnost změn honiteb příliš nerozšiřovala, nebo aby byla vázána na možnost změny až po uplynutí určité doby – obdoba současného § 31 odst. 4 zákona o myslivosti,

e. Zrušení normovaných stavů zvěře

S ohledem na možnost migraci zvěře mezi sousedními honitbami je třeba při posouzení této otázky zvážit, zda by zrušením normovaných stavů zvěře nedošlo k nežádoucímu „zazvěřování“ sousedních honiteb, což by bylo nade vší pochybnost spojeno i s navýšením škod zvěří.

Mimo uvedené je vnímána nutnost revidovat doby lovu zvěře zakotvené ve vyhlášce č. 245/2002 Sb., alespoň u druhů, které působí největší škody, tj. prase divoké a jelen sika japonský.

DISKRIMINACE MYSLIVCŮ ZÁKONEM O MYSLIVOSTI

V poslední době se v souvislosti se zákonem o myslivosti hovoří hlavně o nerovnováze postavení myslivců a vlastníků honebních pozemků, resp. osob, které na nich hospodaří s tím, že postavení myslivců je obecně považováno za jednostranně výhodnější. V souvislosti s uvedených názorem je třeba upozornit i na dva okruhy, ve kterých je postavení myslivců zřejmě ze zákona o myslivosti nespravedlivé a možná i ne zcela konformní s Ústavním pořádkem.

Jedná se o ustanovení § 52 odst. 2 zákona o myslivosti a dale část šestá zákona o myslivosti.

Ustanovení § 52 odst. 2 zákona o myslivosti zakotvuje následující: “Vykonává-li právo myslivosti sdružení, ručí jeho členové za závazek k náhradě škody společně a nerozdílně.” V této souvislosti je nutné připomenout, že zákon o myslivosti umožňuje pronajmout honitbu dle § 32 odst. 3 písm. c) české právnické osobě, která na pozemcích v těchto honitbách zemědělsky nebo lesnicky hospodaří nebo která má myslivost uvedenu v předmětu své činnosti a jejíž statutární orgán nebo alespoň jeden jeho člen nebo odpovědný zástupce je držitelem loveckého lístku. Uvedenou právnickou osobou může být např. společnost s ručením omezeným, jejíž společníci ovšem ručí za závazky společnosti jen do výše základního jmění, tedy nikoliv celým svým majetkem. Zákon o myslivosti tedy vytváří uměle nerovnováhu mezi odpovědností mysliveckých sdružení založených podle zákona č. 83/1990 Sb. a jinou právnickou osobou.

Část šestá zákona o myslivosti, která obsahuje úpravu škod zvěří je koncipována tak, že uživatel honitby ručí za veškeré škody zvěří, ačkoliv je povinen podle § 3 odst. 2 zajišťovat v honitbě chov zvěře v rozmezí mezi minimálním a normovaným stavem zvěře. Zákon o myslivosti tedy vychází z předpokladu, že minimální stav zvěře žádné škody nepůsobí. Uvedený přepodklad je ovšem chybný.

ZÁVĚR

Závěrem je nutné poznamenat, že jakákoli změna právní úpravy na úseku myslivosti, ani rozhodování správních orgánů nevyřeší a nemůže vyřešit osobní spory mezi myslivci a vlastníky honebních pozemků, nebo mezi myslivci navzájem.

KONTAKT

Mgr. Petr Dvořák, Ministerstvo zemědělství, Těšnov 17, 110 00 Praha 1, petr.dvorak2@mze.cz

CLS SNEM.indd 14 11/1/13 9:56 AM

MYSLIVOST A RYBÁŘSTVÍ U VOJENSKÝCH LESŮ A STATKŮ ČR, S. P.

Ing. Jaroslav Růžička
VLS ČR, s. p.

ROZSAH ČINNOSTI VLS

- nakládání s majetkem státu v působnosti Ministerstva obrany v oblasti
  - lesní výroby
  - zemědělské výroby
  - dřevozpracující výroby
  - myslivosti
  - rybářství
- údržba drobných vodních toků
- zabezpečení ostrahy a ochrany vojenských objektů Armády ČR
- asanační (pyrotechnické) a rekultivační opatření v objektech důležitých pro obranu státu

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA VLS

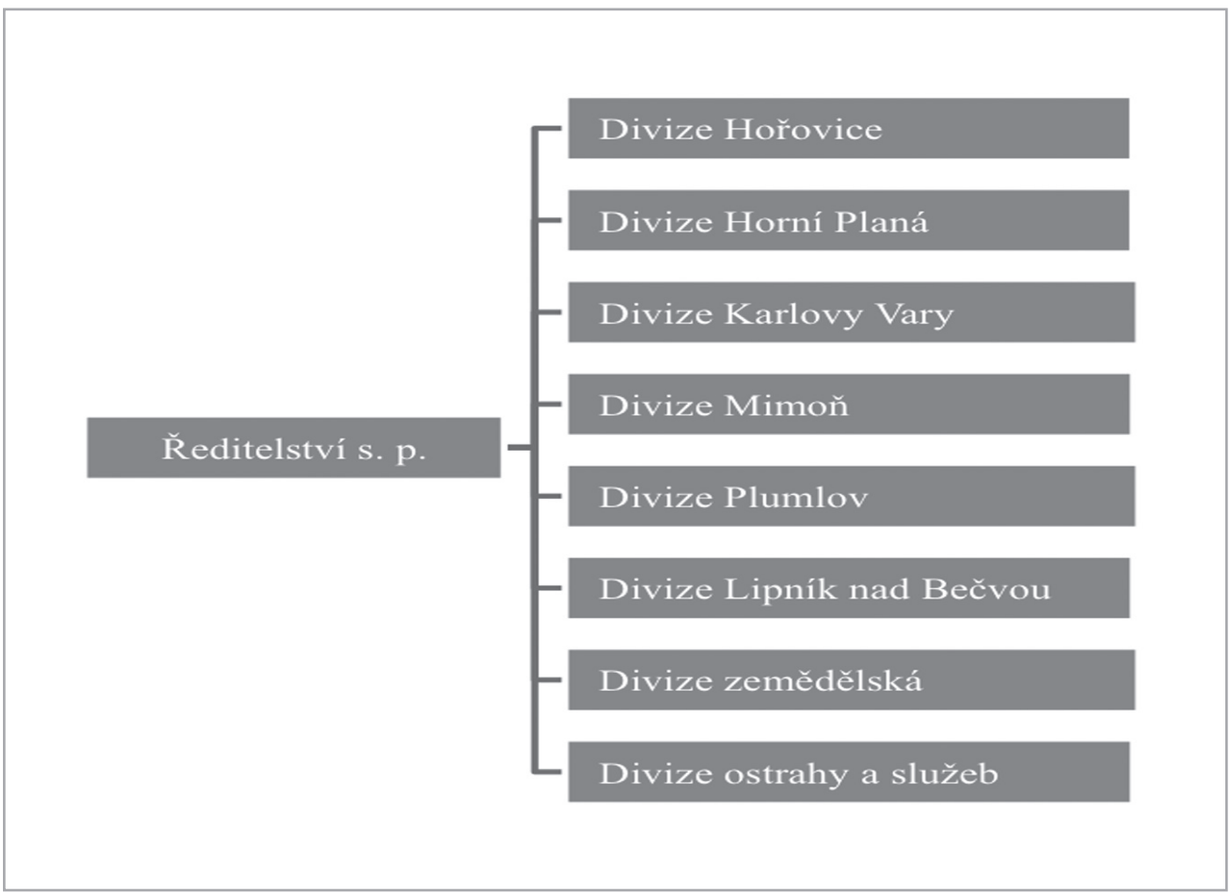

CLS SNEM.indd 15 11/1/13 9:56 AM

CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA VLS

Celková výměra obhospodařované půdy VLS	142 175 ha
z toho zemědělská půda	6 249 ha
lesní pozemky	126 734 ha
vodní plochy	766 ha
ostatní plochy	7 343 ha
zastavěné plochy	66 ha
PK parcely	1 017 ha

MYSLIVOST

Myslivost je součástí hospodářské činnosti u Vojenských lesů a statků ČR, s.p. (dále jen „VLS“).

Cílem mysliveckého hospodaření v honitbách našeho podniku je dosažení „únosného“ stavu zdravé a tělesně zdatné zvěře v optimálním věkovém a sociálním složení. Snažíme se u všech druhů zvěře dosáhnout vrcholových trofejí a optimální reprodukce. Pro každou divizi jsou zpracována samostatná kritéria chovnosti samčí i samičí zvěře. Vzhledem ke své účelovosti nejsou režijní honitby pronajímány. Výkon práva myslivosti na honebních pozemcích a redukční odlov na nehonebních pozemcích vykonáváme ve své působnosti a na vlastní účet. Z hlediska rozsahu jsou rozhodující honitby ve volnosti dislokované v rámci jednotlivých divizí. Obory pro chov spárkaté zvěře jsou pouze u divize Mimoň. Provoz jediné bažantnice zajišťuje divize Lipník nad Bečvou. Hlavní zvěří je zvěř spárkatá, která má v honitbách VLS vhodné prostředí. Normována je zvěř jelení, srnčí, dančí, mufloní, v honitbách nad 1 000 ha zvěř černá. Zvěř sičí v honitbách VLS normována není. Nejkvalitnějších trofejí je dosahováno ve volných honitbách u zvěře jelení. V oborních chovech taktéž u zvěře jelení, dančí a mufloní.

Důležitou součástí při výkonu práva myslivosti jsou poplatkové lovy tuzemskými a zahraničními loveckými hosty. Tyto organizují a zabezpečují jednotlivé divize v rámci svých působností. Mimo rozhodující individuální poplatkové lovy na trofejovou zvěř realizujeme též společné lovy na holou spárkatou zvěř a černou zvěř.

Významnou součástí myslivosti u VLS je hospodaření se zvěřinou. Tato je prostřednictvím vlastních a smluvních zvěřinových závodů distribuována jak v tuzemsku, tak i do zahraničí.

ŘÍZENÍ MYSLIVOSTI U VLS ZE STRANY STÁTU

Na pozemcích určených pro obranu státu vykonává působnost krajů v přenesené působnosti a v přenesené působnosti Ministerstvo zemědělství. Ministerstvo zemědělství také rozhoduje ve věcech myslivosti týkajících se organizací v oboru působnosti Ministerstva obrany.

Zejména se jedná o problematiku uznávání honiteb, mysliveckého hospodaření, kontroly a zužitkování ulovené zvěře, ustanovování myslivecký hospodářů a stráží.

HONITBY

Celkový počet honiteb	24
Celková výměra honiteb	180 000 ha
Největší honitba	35 000 ha Hradiště – divize Karlovy Vary
Počet obor	2 Velký Dub, Židlov – divize Mimoň
Největší obora	3 795 ha Židlov
Počet bažantnic	1 Bochoř – Lipník nad Bečvou, 809 ha
Počet nehonebních ploch	2, celková výměra 499 ha

CLS SNEM.indd 16 11/1/13 9:56 AM

ZVĚŘ

Hospodaření se zvěří v honitbách VLS je zaměřeno výhradně na spárkatou zvěř. Toto změření vychází z přírodního charakteru honiteb se zastoupením velkých lesních celků. Pouze v bažantnici Bochoř na divizi Lipník nad Bečvou je hospodařeno se zaječí a bažantí zvěří.

Divize Hořovice:	normované stavy:	jelen, srnec, prase divoké
	ostatní výskyt:	muflon, sika
Divize Horní Planá:	normované stavy:	jelen, srnec, prase divoké
	ostatní výskyt:	daněk
Divize Karlovy Vary:	normované stavy:	jelen, muflon, srnec, prase divoké
	ostatní výskyt:	daněk, sika
Divize Mimoň:	normované stavy:	jelen, daněk, muflon, srnec, prase divoké
	obora Židlov:	jelen, daněk, muflon, srnčí, prase divoké
	obora Velký Dub:	daněk, muflon, prase divoké
Divize Plumlov:	normované stavy:	jelen, daněk, muflon, srnec, prase divoké, zajíc, bažant – neloví se
Divize Lipník Nad Bečvou:	normované stavy:	jelen, daněk, muflon, srnec, prase divoké zajíc, bažant

LOV

Celkově je loveno v honitbách VLS ročně 16 000 ks spárkaté zvěře. Z tohoto počtu je zastoupen lov:

jelení zvěře	4 220 ks
dančí zvěře	540 ks
mufloní zvěře	290 ks
srnčí zvěře	2 740 ks
sičí zvěře	1 550 ks
prasat divokých	6 660 ks

V posledních 10 letech vzrostl celkový odlov spárkaté zvěře v honitbách VLS více jak o 30 %.

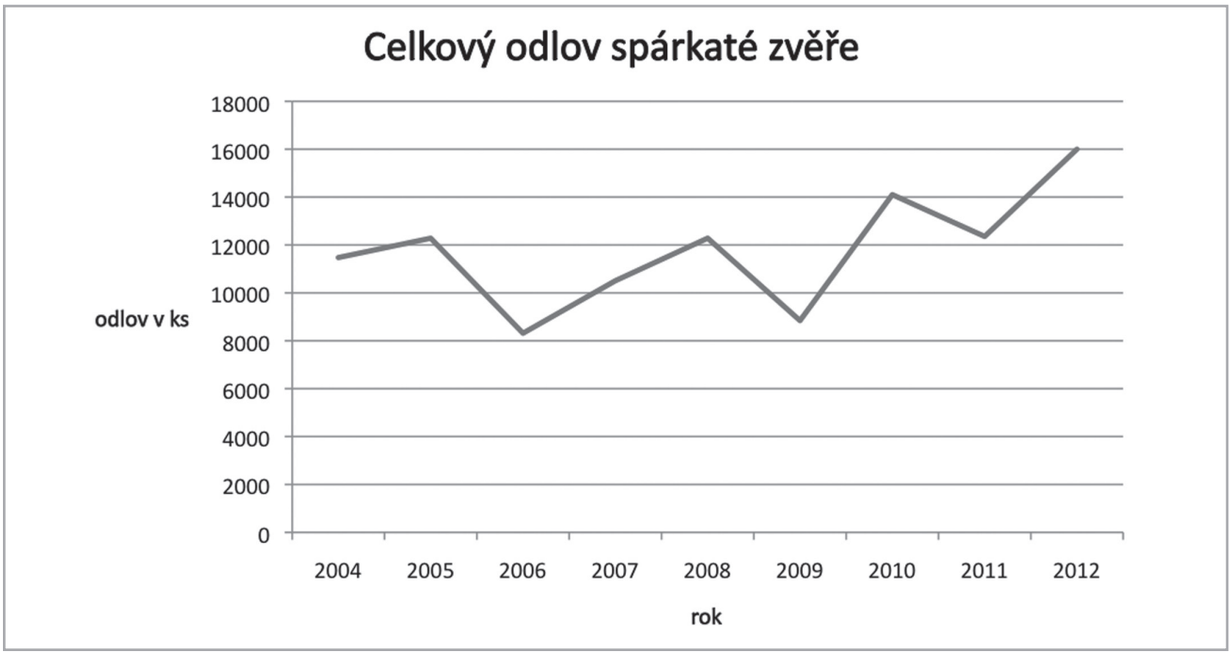

CLS SNEM.indd 17 11/1/13 9:56 AM

Lov drobné zvěře je prováděn ve výši cca 50 ks zaječí zvěře a 2 000 ks bažantí zvěře, a to pouze v bažantnici Bochoř.

MYSLIVECKÉ PROJEKTY

Kromě takových historických projektů, jakými bylo zlepšování genofondu jelení zvěře v honitbě Libavá, divize Lipník nad Bečvou v letech 2003–2004, byla soustředěna pozornost i na záchranu některých ohrožených druhů zvěře nebo sledování škod působených zvěří na lesním hospodářství.

ZÁCHRANNÝ PROGRAM TETŘEVA HLUŠCE V ČR

Realizováno v letech1998 – 2007 v honitbě Brdy, divize Hořovice.

Cíl projektu:

Cílem projektu bylo zmapování současného rozšíření tetřeva v ČR, zjištění předpokládaných příčin úbytku jeho početních stavů, nalezení odpovídajícího legislativního zabezpečení jeho ochrany a nalezení nejpříhodnějších oblastí záchrany. Za VLS byl vytypován areál Brd.

Význam pro VLS:

Naplnění zákona o myslivosti v části povinnosti vlastníků honebních pozemků a uživatelů honiteb zajistit podle práva myslivosti ochranu a cílevědomý chov všech druhů zvěře.

INVENTARIZACE ŠKOD ZVĚŘÍ V LESNÍCH POROSTECH

Realizováno v letech 2006 a 2009.

Cíl projektu:

Cílem projektu bylo zjistit metodami terénního šetření rozsah poškození spárkatou zvěří v lesních porostech do 15 let věku a v porostech od 16 do 40 let věku na všech divizích VLS.

Význam pro VLS:

Zjistit objektivní údaje o rozsahu poškození lesních porostů působených zvěří a těmto výsledkům přizpůsobit management chovu spárkaté zvěře tak, aby nebyly způsobovány neúměrné škody.

VYHODNOCENÍ POPULACE JELENA SIKY V ZÁPADNÍCH ČECHÁCH

Realizováno v r. 2013.

Cíl projektu:

Cílem projektu bylo zjistit rozšíření areálu výskytu jelena siky, ovlivňování jeho migrace úrovní mysliveckého hospodaření v okolních honitbách a stanovení společného managementu populace této zvěře v zájmovém území okolo honitby VLS Hradiště. Na základě zjištěných výsledků pak stanovit úkoly mysliveckého hospodaření pro všechny honitby na předmětném území, zejména vstřícné plány mysliveckého hospodaření a časové harmonogramy jejich plnění, které by vedly k regulaci početních stavů jelena siky a zajistily tak snížení škod působených touto zvěří na lesních porostech a ochránily genofond původního jelena evropského, který se na tomto území zhoršuje vlivem křížení obou živočišných druhů.

Význam pro VLS:

Bez znalosti objektivních údajů o hospodaření se zvěří jelena siky v celém zájmovém území západních Čech nelze řešit problematiku výskytu a dalšího rozšiřování této zvěře pouze samostatně v honitbě VLS Hradiště. Na základě

CLS SNEM.indd 18 11/1/13 9:56 AM

zjištěných výsledků požádaly VLS Ministerstvo zemědělství o realizaci „Projektu návrhu mimořádných opatření na 11 problémových územích v ČR se škodami zvěří“, který nechalo ministerstvo za tím účelem zpracovat již v roce 2011 u Institutu ekologie zvěře a dosud jej nerealizovalo.

Jelen sika se v honitbě Hradiště, divize Karlovy Vary, do roku 1980 nevyskytoval. V roce 2000 již byl loven ve výši cca 500 ks. Od roku 2000 se odlov zvýšil 3x.

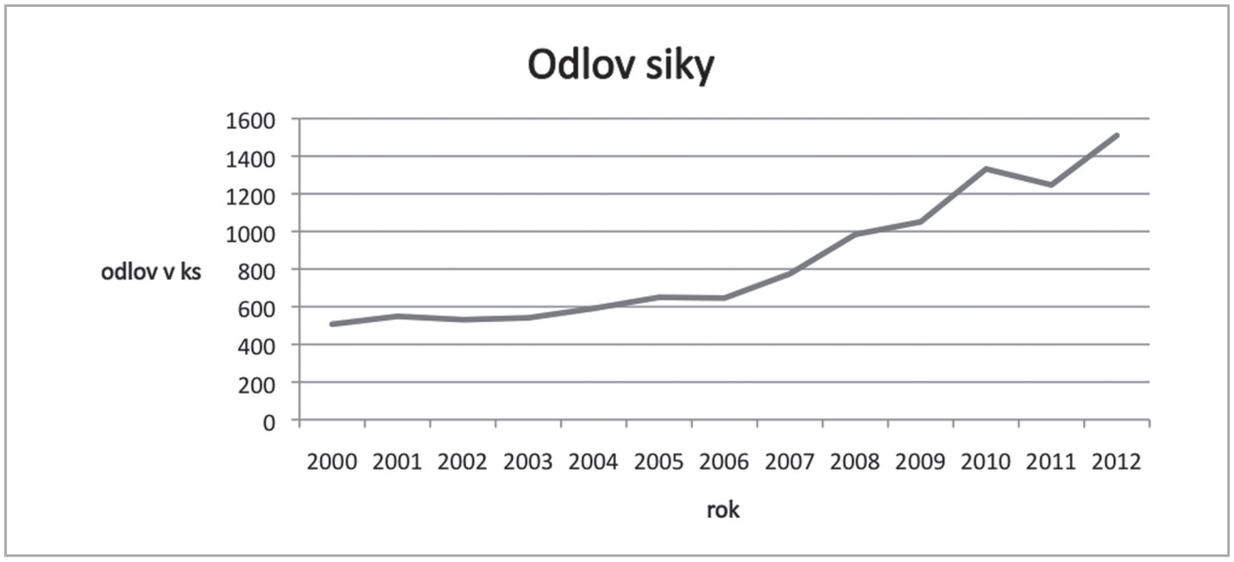

OCENĚNÍ MYSLIVOSTI VLS

I přes to, že myslivost u VLS ovlivňují specifické podmínky dané vojenským využíváním daných území, nezůstává provozování myslivosti stranou od běžného provádění této činnosti. Důkazem je mezinárodní ocenění myslivosti provozované u VLS. V roce 2006 na Valném shromáždění Mezinárodní rady pro myslivost a ochranu zvěře, známé pod zkratkou CIC, v kyperském Limassolu, obdržely VLS prestižní „Cenu Edmonda Blanca“, udělovanou za celosvětový přínos myslivosti v různých oborech této činnosti. VLS obdržely ocenění za úspěchy dosažené cílevědomým prosazováním zásad trvale udržitelného hospodaření s přírodním bohatstvím v chovech velké zvěře v honitbě Libavá na divizi Lipník nad Bečvou. CIC upřednostnila při rozhodování o udělení této ceny především fakt, že se jedná o myslivecký objekt, který umožňuje v co nejširším měřítku prosazování zásad udržitelného mysliveckého hospodaření. Kombinací velmi vhodných přírodních podmínek, kvalitního genetického základu zvěře, citlivou úpravou prostředí spočívající ve zřizování úživných ploch, klidových zón a přezimovacích objektů, byl vytvořen jedinečný biotop pro chov jelení zvěře. Této výjimečné příležitosti bylo ze strany mysliveckého personálu náležitě využito a byl založen dlouhodobý program chovu jelení zvěře, který je přizpůsobován nejnovějším informacím získaným z pozorování zvěře, veterinárním doporučením a dodržování přísných chovatelských zásad. Vrcholem chovatelského úsilí bylo vytvoření velmi kvalitní populace jelení zvěře, ve které byl uloven v roce 2004 jelen, jehož bodová hodnota trofeje dosáhla 242,90 bodů CIC. Tato trofej se stala nejsilnější trofejí jelena evropského uloveného ve volné honitbě v ČR.

RYBÁŘSTVÍ

Jednou z hospodářských činností VLS je i rybářství. VLS na svých pozemcích spravují přibližně 518 ha vodních ploch, které jsou majetkem státu v působnosti Ministerstva obrany ČR a k nimž má VLS právo hospodaření. Větší část těchto vodních ploch (446 ha) je využívána jako hospodářské rybníky se zaměřením na chov tržní a násadové ryby, s průměrnou roční produkcí 107 t ryb. Extenzivní a polointenzifikační chov ryb je zaměřen především na kapra. U divize Karlovy Vary je ve větší míře odchováván lín, na divizi Horní Planá pstruh duhový. Doplňkovými druhy jsou ryby býložravé, dravé a ostatní.

Vyprodukované násadové i tržní ryby se z větší části prodávají velkoodběratelům (Český rybářský svaz, Rybářství Třeboň, Rybářství Nové Hrady, Rybářství Přerov, atd.) menší část je prodávána maloodběratelům v době výlovů a vánoc. Celoročně jsou ryby prodávány z našich sádek u divize Hořovice (sádky Mirošov) a divize Horní Planá

CLS SNEM.indd 19 11/1/13 9:56 AM

Výměra vodních ploch u VLS ČR, s. p. využívaných k chovu ryb.

Divize	Počet rybníků	Výměra v ha
Horní Planá	20	144,65
Hořovice	12	179,3
Lipník nad Bečvou	26	32,2
Mimoň	9	33,3
Karlovy Vary	10	38,3
Plumlov	11	18,22
Celkem u VLS ČR, s.p.	88	445,97

Produkce ryb z hospodářských rybníků VLS ČR, s. p. (v kg).

Divize	Rok											
	2005		2006		2007		2008		2009		2010	
	kapra	celkem	kapra	celkem	kapra	celkem	kapra	celkem	kapra	celkem	kapra	celkem
Horní Planá	20 000	**20 800**	35 000	**38 000**	22 550	**23 320**	26 200	**28100**	18 900	**20 100**	17 400	**20 100**
Hořovice	34 575	**36 984**	23 750	**29 302**	50 871	**52 549**	56 753	**58470**	29 200	**31 325**	51 791	**54 951**
Lipník nad Bečvou	13 121	**15 119**	7 954	**9 185**	14 002	**15 446**	15 799	**18793**	12 160	**14 095**	14 825	**17 398**
Mimoň	857	**983**	1 700	**1 765**	2 645	**2 860**	9 876	**11298**	4 683	**5 068**	11 665	**11 982**
Karlovy Vary	9 750	**10 850**	13 400	**14 700**	5 700	**8 900**	9 923	**14223**	4 927	**7 727**	8 290	**11 600**
Plumlov	5 740	**7 396**	3 540	**3 944**	4 750	**6 070**	4 944	**5884**	6 155	**7 097**	5 336	**6 420**
Celkem u VLS ČR, s.p.	84 043	**92 132**	85 344	**96 896**	100 518	**109 145**	123 495	**136 768**	76 025	**85 412**	109 307	**122 451**

(sádky Chvalšiny). Sádky Mirošov byly vybudovány na zelené louce v roce 2004. Kromě sádkování a prodeji ryb jsou využívány k odchovu násad candáta a síha severního (marény) mimo sezonu výlovů. Sádky Chvalšiny jsou naše nejstarší sádky a v roce 2010–2011 zde proběhla rozsáhlá rekonstrukce a modernizace. Součástí sádek je i malá zpracovna ryb, takže ty je možno zakoupit celoročně nejen živé, ale i chlazené a vakuově balené. V areálu sádek odchováváme pstruhy duhové, které pochází z vlastního generačního hejna. Současná roční produkce pstruha duhového u divize Horní Planá činí cca 3000 kg. U divizí Plumlov, Mimoň, Karlovy Vary a Lipník nad Bečvou je prodej ryb realizován na hrázi v době výlovů.

VLS také nabízí široké veřejnosti na části vodních ploch, které nelze hospodářsky využívat, možnost sportovního rybolovu ve svých rybářských revírech. Výkon rybářského práva provádíme na 15 rybářských revírech u jednotlivých divizí. Na 9 revírů je možno zakoupit povolenku k rybolovu, 6 revírů je vyhlášeno jako chráněné rybí oblasti (CHRO), určenou k zachování genofondu a chovu příslušných reofilních (proudomilných) druhů ryb a chráněných živočichů z Červeného seznamu (perlorodka říční, mihule potoční, rak říční, atd.).

Rybářské revíry VLS ČR, s. p.

Divize	Číslo ryb. revíru	Název	Výměra (v ha/km)		Využití
			ha	km	
Horní Planá	523 001	Olšina 1	1,7	10	CHRO
	523 002	Blanice Vodňanská 8	1,1	5	CHRO
Karlovy Vary	533 002	Liboc 2 – Velichov 2	6	60	CHRO
Plumlov	561 001	Myslejovická nádrž	8	0	lovný
Hořovice	513 001	Padrťský potok – Klabava	4	15	CHRO
Mimoň	551 001	Ploužnický potok	13,8	14,5	lovný
Lipník nad Bečvou	573 001	Jezernice 2	1	6,5	CHRO
	573 002	Odra 9	6	15	lovný
	573 003	Odra 10 A	6	18	lovný
	573 005	Laznický potok 2 (Říka)	1	5	CHRO
	573 006	Lichnička 1	3	8	lovný
	571 001	Ranošov	0,8	0	lovný
	571 002	Odra 10 B	1,65	0	lovný
	571 003	Odra 10 C	5,5	0	lovný
	571 004	Odra 10 D	0,55	0	lovný

CLS SNEM.indd 20 11/1/13 9:56 AM

Výlovek ryb z rybářských revírů VLS ČR, s. p. (v kg).

Divize	Rok					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
divize Lipník nad Bečvou	1 640	2 476	1 626	2 140	2 386	2 687
divize Mimoň	1 241	1 680	1 277	1 118	460	984
divize Plumlov	1 022	508	762	769	740	1 042
Celkem u VLS ČR, s.p.	3 903	4 664	3 665	4 027	3 586	4713

Lov ryb udicí umožňujeme i formou pověřenek na některých hospodářských rybnících. U divize Mimoň je na hospodářském rybníce Novodvorský I. zaveden systém rybolovu „ Chyť a pusť “ s lovem trofejních ryb. Na hospodářském rybníce Malá Olšina, u divize Horní Planá, umožňujeme rybolov pstruha duhového, který je zde vysazován také v trofejních velikostech.

Hospodářské rybníky VLS ČR, s. p., s lovem ryb udicí.

Divize	Název	Výměra v ha
Horní Planá	Olšina	106
	Olšina malá	0,5
Mimoň	Novodvorský I	8,7
Plumlov	Příhon	2,15
	Orálek	3
	Jandovka	1

Kromě chovu ryb plní všechny nádrže funkci protipožární, retenční a krajinotvornou. Část z nich slouží jako akumulační zdroje pitné vody a jsou v pásmech hygienické ochrany.

Součástí práce pracovníků v rybářství u VLS jsou kromě chovu a lovu ryb i údržby a opravy jednotlivých vodních nádrží, provádění prohlídek TBD, péče o drobné vodní toky a dalšími úkoly dle jednotlivých divizí. Chov ryb se řídí několika zákony. Je to především zákon o rybářství, vodní zákon, zákon o ochraně přírody, veterinární zákon, plemenářský zákon, atd. a na ně navazující vyhlášky a nařízení.

VLS jsou také členy Rybářského sdružení ČR. Toto sdružení má 73 členů a zastoupeny jsou mezi nimi všechny rozhodující rybářské subjekty České republiky včetně rybářského výzkumu, školství, rybářských národních svazů a organizací služeb.

Bohužel poslední dobou nám začínají dělat potíže hlavně ochránci přírody. Někteří nemůžou pochopit, že v prázdných rybnících se nebude vyskytovat ani vydra, čolek, žába, orel mořský, rak, bobr, atd. Že tito živočichové se tam vyskytují především díky tomu, že náš způsob hospodaření je v souladu s přírodou.

A to se domnívám, že díky velmi zachovalé přírodě ve vojenských újezdech a čistotě vody chováme, co se kvality týče, jedny z nejlepších ryb na našem trhu. O tom se sami můžete přesvědčit, jestliže navštívíte naše sádky nebo některý z výlovů na našich divizích.

KONTAKT

Ing. Jaroslav Růžička, VLS ČR, s.p., jaroslav.ruzicka@vls.cz

CLS SNEM.indd 21 11/1/13 9:56 AM

ZKUŠENOSTI LESŮ ČR S OBNOVOU NÁJEMNÍCH SMLUV NA HONITBY

Ing. Ladislav Půlpán
Lesy České republiky, s.p.

ABSTRAKT

U pronajatých honiteb Lesů ČR úspěšně proběhla obnova nájemních smluv, v honitbách je možné nadále řádně myslivecky hospodařit. Prioritou následujícího období bude zejména snaha o řešení škod zvěří nebránících řádnému lesnickému hospodaření. K tomu byly nově přeformulovány příslušné pasáže nájemních smluv. K řešení škod zvěří je ale nutná součinnost všech zainteresovaných za koordinace a dohledu státní správy myslivosti.

Klíčová slova: právo myslivosti, honitby, nájem honiteb, škody zvěří

PŘEHLED STATISTIKY VÝBĚROVÝCH ŘÍZENÍ NA NÁJEM HONITEB 2013

V letošním roce skončilo desetileté období nájemních smluv uzavíraných v roce 2003. Celkem se obnova smluvních vztahů týkala více než 650 honiteb, z toho je 650 již k dnešnímu dni uzavřeno, u zbývajících končí původní nájemní smlouva v následujícím období roku. Je tedy asi správný čas na bilancování.

Zákon o myslivosti ve spojitosti s dalšími předpisy jasně vymezil základní parametry obnovy nájemních smluv – povinnost konat výběrové řízení a současně umožnit dosavadním nájemcům, kterým vzniklo tzv. opční právo (§ 33 odst. 3 ZOM), přednostní jednání o nové smlouvě v případě, že o ni projeví zájem. Současně přednostní jednání neznamenalo volné vyjednávání o obsahu a podmínkách smlouvy, ale nabídku standardní smlouvy za podmínek vzešlých z výběrového řízení.

Pro všechny zájemce o honitbu platí podmínky pro nájemce dané § 32 ZOM, podmínkou vzniku opčního práva pak je neobdržení pokuty od orgánu státní správy myslivosti a dodržení dosavadní smlouvy o nájmu honitby. Jako prioritní z hlediska plnění smluv Lesy ČR vyhodnotily ukazatel plnění plánu lovu (plán lovu a jeho plnění je zásadní pro naplnění normovaných stavů a tím i omezení škod zvěří) a finanční kázeň. Tyto ukazatele byly obdobně použity již před deseti lety a nájemce tedy s nimi mohl dopředu počítat. Na základě vyhodnocení zvolených ukazatelů bylo opční právo přiznáno v 83 % honiteb, přičemž v 77 % honitbách dosavadní nájemce skutečně projevil zájem o nové nájemní smlouvě jednat a v 60 % podmínky uzavření smlouvy následně akceptoval a smlouvu uzavřel. Přičteme-li 4 % dosavadních nájemců, kteří opětovně získali nájemní smlouvu jako účastníci výběrového řízení, pokračuje ve výkonu práva myslivosti 64 % subjektů a pouze 36 % nájemců je nových. Jestliže vezmeme v úvahu, že z těchto nových nájemců část vznikla rozdělením ze stávajícího subjektu (žádné analýzy v tomto směru jsme nedělali, ale je to možné předpokládat), lze dovodit, že žádná „revoluční změna" se neodehrála a změny více méně odpovídají přirozenému pohybu mezi subjekty v rámci desetiletého období (v předchozím průběhu deseti let došlo postupně k vypovězení cca jedné třetiny smluv, což je srovnatelné se stávající změnou). Porovnáme-li kategorie nájemců dané zákonem a jejich posun, pak dominantním subjektem jsou nadále myslivecká sdružení (z 54 % na 47 %), následují fyzické osoby (z 27 % na 29 %) a právnické osoby (z 19 % na 24 %).

Jednou z otázek bylo, jaký zájem o honitby bude. Na počátku se očekával všeobecný převis poptávky a tím i výrazný nárůst ceny. Tento předpoklad se však zcela nepotvrdil. Existoval sice určitý okruh honiteb, kde počet zájemců (bez držitele opce) byl vyšší než 3 (u 12 % VŘ), ale naproti tomu v 34 % případů nebyla podána žádná nabídka a pokud smlouva nebyla uzavřena s dosavadním nájemcem (držitelem opce), výběrové řízení se opakovalo. Tato skutečnost se také odrazila i v průměrné změně nájemného, která dosáhla 154 % oproti původně požadovanému minimálnímu nájemnému, které vycházelo z původního nájemného navýšeného o inflaci. V současnosti tak průměrně nájemné u nově pronajatých honiteb činí 264 Kč/ha honitby. V jednotlivých případech procentická změna výše nájemného dosahuje podstatně vyšších hodnot, ale teprve čas ukáže, jestli je to z důvodu původně nízkého nájemného nebo částku výrazně zvedl konkurenční boj uchazečů. U 68 % honiteb se nájemné oproti minimálnímu nájemnému zvýšilo, v 26 % zůstalo zachováno a v 6 % nebyl o honitby za původní nájemné zájem a došlo v následujících VŘ k jeho snížení.

CLS SNEM.indd 22 11/1/13 9:56 AM

HLAVNÍ PRIORITY NÁSLEDUJÍCÍHO MYSLIVECKÉHO OBDOBÍ U NOVĚ UZAVŘENÝCH SMLUV

Pro následující období bude podstatné především řešení eliminace negativního vlivu zvěře na les s důrazem na správné stanovení a následné plnění plánu lovu spárkaté zvěře. Zvláštní důraz bude kladen na řešení zvěře v honitbách nenormované (přednostně jelen sika a černá zvěř). Zaměříme se rovněž na průkaznost plnění plánu lovu. Z tohoto důvodu jsou v nájemní smlouvě u vlastních honiteb Lesů ČR upravena následující pravidla:

- Plán lovu povinně bude obsahovat i plán lovu zvěře nenormované, ale v honitbě se pravidelně vyskytující
- Plán je oboustranně projednán, v případě zásadního rozporu bude využito ustanovení § 36 odst. 3, kterým je určení plánu rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti
- Plnění lovu – měsíční hlášení (kopie dokladu pro orgán státní správy myslivosti, roční výkaz)
- Kontrola úlovků – v oblastech s přetrvávajícími problémy se stavy zvěře variantní kontrola skutečností pomocí předkládání markantů, zasílání MMS, fyzické kontroly
- Předchozí souhlas s využíváním vnadišť a krmení zvěře – zamezení vzniku odpadů v lese při efektivním využití vnadišť pro lov zvěře, regulace stávanišť zvěře krmením v případě vzniku škod
- Možnost nájemce činit po dohodě opatření proti škodám zvěří
- Ve vhodných lokalitách využití přezimovacích objektů (obůrek) za finanční spoluúčasti Lesů ČR na nákladech spojených s přikrmováním zvěře
- Zjišťování škod zvěří za účasti nájemce za účelem akceptace skutečnosti a následné úhrady vyčíslených škod

POZNÁMKA K PROBLEMATICE NENORMOVANÉ ZVĚŘE Z POHLEDU LESŮ ČR

Problematika stavů zvěře, zejména nenormované, ale vyžaduje vzájemnou součinnost všech držitelů honiteb za současné koordinace státní správou myslivosti. Je třeba si uvědomit, že například areál výskytu jelena siky zasahuje v největší oblasti již od jihozápadních hranic státu až do Středočeského kraje a neustále se rozšiřuje. Zejména v této oblasti je podíl lesů ve správě Lesů ČR a tím pádem i vlastních honiteb Lesů ČR minimální a případné trvalé navyšování odlovu u jednoho vlastníka tak v důsledku migrace zvěře z okolních honiteb nemá odpovídající účinnost. Bez současného tlaku všech držitelů honiteb podpořeného vůči uživatelům honiteb ze strany orgánů státní správy myslivosti zejména kontrolou skutečností vykazovaných v evidenci lovu nemá navyšování odlovu valný smysl a výsledky dosahované za nemalých nákladů neplní svůj účel. Naproti tomu, jak ukazují publikované případy, rozhodnutí uživatele honitby udržovat vysoké stavy zvěře na úkor vlastníků pozemků je snadnější.

Vzhledem k tomu, že nenormovaná zvěř objektivně působí jako potravní konkurent zvěři normované, v součtu s normovanou zvěří tak dochází k výraznému překračování možností daných úživností honitby, čímž dochází ke kumulaci škod a dalšímu snižování úživnosti honitby. Je tedy nasnadě, že musí dojít k systémovému řešení situace za účasti orgánů státní správy myslivosti, napříč vlastníky pozemků lesních i zemědělských, držitelů honiteb i uživatelů honiteb.

Mezi navrhovaná opatření patří:

- Celoroční lov nenormované zvěře bez ohledu na pohlaví a věk
- Důsledně vymáhat plánování lovu nenormované zvěře ve všech honitbách, kde se pravidelně vyskytuje
- Za účelem snižování stavu nenormované zvěře akceptovat překročení plánu lovu
- Zvážit dočasné snížení normovaných stavů u zvěře normované
- Pro zvýšení možností lovu využívat vnadiště, na zemědělských pozemcích usilovat o omezení souvislé výměry stejných plodin
- Pro zvýšení bezpečnosti a účinnosti lovu povolit použití noktovizorů

Kromě těchto opatření je žádoucí zamyslet se nad budoucností oblastí chovu spárkaté zvěře – posílení možnosti dynamičtějšího plánování lovu s ohledem na migraci zvěře v rámci většího areálu, neboť je zjevné, že v době sčítání se zvěř ne vždy zdržuje na stejných místech jako v době lovu. Do migrace zvěře podstatnou měrou zasahuje i počasí – zejména sněhová pokrývka, která nutí zvěř přesouvat se za potravou. Jednou z možností je úprava odlovu mezi honitbami s ohledem na momentální stávaniště zvěře při zachování celkového součtu lovené zvěře za oblast chovu.

CLS SNEM.indd 23 11/1/13 9:56 AM

Dalším opatřením vhodným pro usměrnění chovu jelení zvěře v horských oblastech jsou zimovací objekty (obůrky), které umožňují omezit škody zvěří její koncentrací a krmení po dobu nouze, zjednodušují sčítání zvěře (při odhadu podílu zvěře uzavřené) a v rámci sestavení plánu lovu v oblasti chovu mají významnou roli. Lesy ČR proto budou jejich účelnou výstavbu nadále podporovat a podílet se na nákladech spojených s přikrmováním zvěře ve vlastních honitbách.

ZÁVĚR

Problematika škod zvěří dle názoru Lesů ČR vyžaduje spolupráci vlastníků a správců pozemků s držiteli a uživateli honiteb s orgány státní správy myslivosti na úpravě myslivecké legislativy tak, aby bylo možné dosažení souladu stavů zvěře s úživností honiteb. Nyní je důležité především řešení stavů zvěře nenormované, které v řadě případů převyšují i stavy zvěře normované. Jako prioritní proto považujeme úpravu doby lovu spárkaté zvěře se zvláštním důrazem na zvěř v honitbě nenormovanou. Cílovým stavem je trvale udržitelné hospodaření za přiměřeného vlivu zvěře zejména na přirozenou obnovu lesa.

KONTAKT

Ing. Ladislav Půlpán, Lesy České republiky, s.p., ředitelství, Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové
pulpan@lesycr.cz, www.lesycr.cz

CLS SNEM.indd 24 11/1/13 9:56 AM

DOBA LOVU ZVĚŘE A JEJÍ VÝZNAM PŘI REDUKCI PŘEMNOŽENÍ SPÁRKATÉ ZVĚŘE

Ing. Roman Urbanec, Ph.D.
Českomoravská myslivecká jednota, o. s.
AGROWALD s. r. o, Přízeř 31, 382 18 Rožmberk nad Vltavou

ABSTRAKT

Příspěvek vyhodnocuje stanovenou dobu lovu spárkaté zvěře jako faktor ovlivňující početní stavy zvěře. Základem analýzy je porovnání legislativního rámce doby lovu zvěře v jednotlivých státech střední Evropy. Do tohoto srovnání je zapracována i novela vyhlášky č. 480/2002 Sb., která upravuje doby lovu u jelena siky a prasete divokého. Na základě provedené komparace navrhuje autor optimální doby lovu spárkaté zvěře v ČR.

Přes dílčí rozdíly v jednotlivých státech lze konstatovat, že rámec doby lovu spárkaté zvěře ve středoevropském prostoru je obdobný. Přesto jsou stavy jednotlivých druhů spárkaté zvěře v hodnocených zemích na různém stupni abundance.Trend zvyšujících se stavů spárkaté zvěře je však v celé střední Evropě obdobný. Autor tedy ve své práci hledá další faktory, ovlivňující početnost zvěře a dospěl k závěru, že délka doby lovu jednotlivých druhů spárkaté zvěře je sice významným faktorem pro udržování jejich početních stavů, nikoliv však jediným či zásadním.

Klíčová slova: Spárkatá zvěř, doba lovu, škody zvěří

ÚVOD

Myslivost je, ve smyslu zákona č.449/2001 Sb. O myslivosti, soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součást ekosystému, jejíž nedílnou součástí je i lov zvěře. Lov je možný odstřelem nebo odchytem. Doba lovu je významným faktorem pro udržování početnosti zvěře v honitbách. Je však délka doby lovu zvěře jediným zásadním redukčním faktorem lokálně přemnožené spárkaté zvěře v ČR?

Pro odpověď na tuto složitou otázku je nutné se poohlídnout nejen do historie, ale i do okolních států, zemí s obdobnou středoevropskou tradicí myslivosti.

SROVNÁNÍ STANOVENÉ DOBY LOVU VE STÁTECH STŘEDNÍ EVROPY

Tab. 1 Muflon obecný.

		V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.
Česká rep.	muflon, muflonka, muflonče				■	■	■	■	■				
Horní Rakousko	muflon			■	■	■	■	■	■	■			
	muflonka, muflonče			■	■	■	■	■	■				
Dolní Rakousko	muflon, muflonka, muflonče		■	■	■	■	■	■	■				
Bavorsko	muflon, muflonka muflonče				■	■	■	■	■	■			
Sasko	muflon, muflonka, muflonče				■	■	■	■	■	■			
Braniborsko	muflon, muflonka, muflonče				■	■	■	■	■	■			
Slovensko	muflon, muflonka, muflonče					■	■	■	■				
Polsko	muflon						■	■	■	■	■		
	muflonka, muflonče						■	■	■	■			

CLS SNEM.indd 25 11/1/13 9:56 AM

Tab. 2 Jelen evropský.

		V.	VI	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.
Česká rep.	jelen, laň, kolouch				■	■	■	■	■	■	
Horní Rakousko	vodící i nevodící laň, kolouch				■	■	■	■	■		
	mladý špičák a mladé laně	■	■	■	■	■	■	■	■		
	I., II., III. věková třída				■	■	■	■	■		
Dolní Rakousko	kolouch				■	■	■	■	■		
	špičák		■	■	■	■	■	■	■		
	šmolka		■	■	■	■	■	■	■		
	jelen				■	■	■	■	■		
	laň				■	■	■	■	■		
Bavorsko	kolouch				■	■	■	■	■	■	
	špičák a šmolka		■	■	■	■	■	■	■	■	
	jelen, laň				■	■	■	■	■	■	
Sasko	jelen, laň, kolouch				■	■	■	■	■	■	
Braniborsko	kolouch				■	■	■	■	■	■	■
	špičák		■	■	■	■	■	■	■	■	■
	šmolka		■	■	■	■	■	■	■	■	■
	jelen a laň				■	■	■	■	■	■	
Slovensko	jelen, laň, kolouch					■	■	■	■		
Polsko	jelen					■	■	■	■	■	■
	laň						■	■	■		
	kolouch				■	■	■	■	■	■	■

Tab. 3 Daněk skvrnitý

		V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.
Česká rep.	daněk, daněla, daňče				■	■	■	■	■				
Horní Rakousko	daněk					■	■	■	■	■			
	daněla, daňče						■	■	■	■			
Dolní Rakousko	daněk, daněla, daňče					■	■	■	■				
Bavorsko	daňče a daněla					■	■	■	■	■			
	špičák a šmolka			■	■	■	■	■	■	■			
	daněk					■	■	■	■	■			
Sasko	daněk, daněla, daňče				■	■	■	■	■	■			
Braniborsko	daňče					■	■	■	■	■	■		
	špičák			■	■	■	■	■	■	■	■		
	šmolka			■	■	■	■	■	■	■			
	daněk a daněla					■	■	■	■	■			
Slovensko	daněk, daněla, daňče					■	■	■	■				
Polsko	daněk						■	■	■	■			
	daněla, daňče						■	■	■				

CLS SNEM.indd 26 11/1/13 9:56 AM

Tab. 4 Prase divoké.

		V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.
Česká rep.	kňour, bachyně (vyjma březích a vodících)				■	■	■	■	■				
	sele a lončák do 60kg kňour a bachyně (vyjma vodících a březích)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Horní Rakousko	kňour, bachyně (vyjma vodících), sele, lončák	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	vodící bachyně		■	■	■	■	■	■	■	■	■		
Dolní Rakousko	kňour, bachyně, lončák, sele	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Bavorsko	kňour, bachyně		■	■	■	■	■	■	■	■			
	sele, lončák	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Sasko	kňour, bachyně, lončák, sele	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Polsko	kňour, lončák, sele	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	bachyně				■	■	■	■	■				
Braniborsko	bachyně				■	■	■	■	■	■			
	ostatní černá zv.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Slovensko	kňour, bachyně, lončák			■	■	■	■	■	■				
	sele			■	■	■	■	■	■	■			
Polsko	kňour, lončák, sele	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	bachyně				■	■	■	■	■				

Tab. 5 Jelen sika.

		V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.
Česká rep.	jelen a laň				■	■	■	■	■				
	kolouch				■	■	■	■	■				
Horní Rakousko	jelen					■	■	■	■	■			
	laň a kolouch						■	■	■	■			
Dolní Rakousko	jelen					■	■	■					
	laň,kolouch				■	■	■	■					
Bavorsko	kolouch a stará zvěř					■	■	■	■	■			
	špičák a zvěř holá			■	■	■	■	■	■	■			
	ostatní věkové třídy					■	■	■	■	■			
Sasko	jelen,laň,kolouch				■	■	■	■					
Braniborsko	kolouch					■	■	■	■	■	■		
	špičák			■	■	■	■	■	■	■	■		
	laň			■	■	■	■	■	■	■			
	jelen a stará zvěř					■	■	■	■	■			
Slovensko													
Polsko	jelen,laň,kolouch						■	■					

CLS SNEM.indd 27 11/1/13 9:56 AM

ANALÝZA SITUACE A STANOVENÍ PŘÍČIN PŘEMNOŽENÍ SPÁRKATÉ ZVĚŘE

Jak vyplývá z těchto přehledů, přes určité rozdílnosti jsou doby lovu hlavních druhů zvěře velmi podobné. Přesto v okolních zemích, s výjimkou zvěře černé, tak zásadní problémy s přemnožením spárkaté zvěře nemají.

Rozdíl je zejména v rozdílném legislativním rámci, vymahatelností práva, přístupu a možností státní správy. A zcela zásadní je, snad s výjimkou Slovenska, tlak vlastníků proti škodám zvěří, včetně právních aspektů této problematiky. Přestože návrh novely vyhlášky č.480/2002 Sb. vychází vstříc uživatelům honebních pozemků a držitelům honiteb, kteří mají zájem neúnosné početní stavy spárkaté zvěře řešit, není rozhodně jediným východiskem. Navíc její kompromisní znění, které upravuje doby lovu vybraných druhů spárkaté zvěře, je velmi kontraproduktivní (zákaz lovu březích a vodících bachyní, hmotnostní limit lončáka 60 kg).

NAVRHOVANÁ ÚPRAVA VYHLÁŠKY Č. 480/2002 SB.

Prase divoké – kňour a bachyně vyjma březích a vodících, od 1. srpna do 31. ledna s výjimkou uvedenou v § 2 odst. 1 a 2; sele a lončák do 60kg hmotnosti kňour a bachyně, vyjma březích a vodících, od 1. ledna do 31. prosince.

Sika japonský – jelen a laň od 1. srpna do 15. ledna, kolouch od 1. srpna do 30. dubna s výjimkou uvedenou v § 2 odst. 1

Tab. 6 Prase divoké – navrhovaná úprava.

		V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.
Česká rep.	kňour, bachyně (vyjma březích a vodících)				■	■	■	■	■	■			
	sele a lončák do 60kg kňour a bachyně (vyjma vodících a březích)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Horní Rakousko	kňour, bachyně (vyjma vodících), sele, lončák	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	vodící bachyně		■	■	■	■	■	■	■	■	■		
Dolní Rakousko	kňour, bachyně, lončák, sele	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Bavorsko	kňour, bachyně		■	■	■	■	■	■	■	■			
	sele, lončák	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Sasko	kňour, bachyně, lončák, sele	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Polsko	kňour, lončák, sele	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	bachyně				■	■	■	■	■				
Braniborsko	bachyně				■	■	■	■	■	■			
	ostatní černá zv.	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Slovensko	kňour, bachyně, lončák				■	■	■	■	■				
	sele				■	■	■	■	■	■			
Polsko	kňour, lončák, sele	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	bachyně				■	■	■	■	■				

CLS SNEM.indd 28 11/1/13 9:56 AM

Tab. 7 Sika japonský – navrhovaná úprava.

		V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.
Česká rep.	jelen a laň				■	■	■	■	■				
	kolouch				■	■	■	■	■	■	■	■	■
Horní Rakousko	jelen					■	■	■	■	■			
	laň a kolouch						■	■	■	■			
Dolní Rakousko	jelen					■	■	■	■				
	laň, kolouch				■	■	■	■	■				
Bavorsko	kolouch a stará zvěř					■	■	■	■	■			
	špičák a zvěř holá			■	■	■	■	■	■	■			
	ostatní věkové třídy					■	■	■	■	■			
Sasko	jelen, laň, kolouch				■	■	■	■	■				
Braniborsko	kolouch					■	■	■	■	■	■		
	špičák			■	■	■	■	■	■	■	■		
	laň			■	■	■	■	■	■	■			
	jelen a stará zvěř					■	■	■	■	■			
Slovensko													
Polsko	jelen, laň, kolouch						■	■	■				

NÁVRH OPTIMÁLNÍ DOBY LOVU ZVĚŘE V ČR

Na základě provedené komparace doby lovu ve výše uvedených zemích, které se vyznačují srovnatelnými přírodními podmínkami a obdobným historickým vývojem a na základě získaných praktických poznatků navrhuji optimální dobu lovu spárkaté zvěře v podmínkách ČR následovně.

Tab. 8 Optimální doba lovu

Druh zvěře	Rozdělení	Doba lovu
jelen evropský	–	1. 8. – 15. 1.
jelen sika	jelen	1. 8.– 31. 1.
	laň	1. 8. – 15. 1.
	kolouch	1. 8. – 31. 3.
muflon obecný	–	1. 8. – 15. 1.
daněk skrvnitý	–	16. 8. – 15. 1.
prase divoké	kňour, bachyně	1. 8. – 15. 1.
	sele, lončák	1. 1. – 31. 12.

Jak je patrno z návrhu, nejsem zastáncem enormní délky doby lovu na úkor biologických potřeb zvěře, jejího welfér a etiky lovu. Prosazuji využití netradičních způsobů lovu (intervalový lov, naháňka se slíděním, odchyt zvěře), které při dostatečné motivaci uživatelů honiteb zajistí redukci zvěře lépe než neomezená doba lovu.

NÁVRH OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ STAVŮ LOKÁLNĚ PŘEMNOŽENÉ SPÁRKATÉ ZVĚŘE

Než dojde k novelizaci zákona o myslivosti, doporučuji i v současném legislativním rámci aplikovat v myslivecké praxi tato opatření:

- zvýšit tlak státní správy na uživatele honiteb jež neplní plány lovu a udržují vysoké stavy zvěře
- zpracovat jednoznačnou metodiku, příp. zakotvit do vyhlášky, ke stanovení výše škod na zemědělských plochách a kulturách
- na základě rozhodnutí státní správy umožnit a více v praxi využívat netradiční a mimořádné způsoby lovu (odchyt zvěře, lov pomocí noktovizorů, lov zvěře na spol. lovech s vysokoběhými plemeny honičů, lov dospělé zvěře černé a zvěře dančí holé na společných lovech apod.).

CLS SNEM.indd 29 11/1/13 9:56 AM

REDUKCE SPÁRKATÉ ZVĚŘE V HISTORII

Koncem 18.stol. řešila společnost obdobný problém,kdy přemnožená jelení a černá zvěř činila extrémní škody na rustikálních majetcích. Tehdy osvícený monarcha, nikoli nefunkční parlament, zavedl účinnou legislativu („Lovecký řád" Josefa II, 1786). Jednoznačnou vymahatelností práva dosáhl, zejména díky intenzivnímu odchytu zvěře, vyhubení volně žijících divokých prasat v průběhu následujících 20 let. Významně se rozvinulo obornictví a zde byla intenzivně chována nejen zvěř jelení a černá, ale i nové introdukované druhy, jako např. daněk, muflon, jelen sika apod.

ZÁVĚR

Zvýšené stavy spárkaté zvěře je fenomén naší doby. Má rozměr nejen národní či středoevropský, ale v případě černé zvěře i celoevropský, ne-li světový.

Inspirujme se tedy jak v historii, tak i ze zkušeností okolních států. Myslivci i myslivecké organizace jako celek nesmí selhat při regulaci početnosti zvěře. Musí úzce spolupracovat s vlastníky honebních pozemků a stát by měl vytvořit takový legislativní rámec, který by přiměl k součinnosti myslivce, zemědělce a lesníky. Při současných změnách v krajině, zejména ve vazbě na pěstování monokultur energetických rostlin a intenzivní lesnické hospodaření, není jiné cesty. Myslivci tedy musí zajistit společenskou objednávku eliminace škod zvěří, zamezení rozšiřování chorob přenosných na domácí zvířata, prevence střetů zvěře s dopravními prostředky apod. V opačném případě je společnost přestane akceptovat.

LITERATURA

[1] Zákon č.449/2001 Sb. a jeho prováděcí předpisy
[2] Vyhlášky o dobách lovu vybraných evropských států

KONTAKT

Ing. Roman Urbanec, Ph.D., jednatel a myslivecký hospodář, Agrowald s.r.o., Přízeř 31, 382 18 Rožmberk nad Vltavou, člen Myslivecké rady Českomoravské myslivecké jednoty, roman.urbanec@agrowald.com

CLS SNEM.indd 30 11/1/13 9:56 AM

NĚKOLIK POZNÁMEK K SOUČASNÝM PROBLÉMŮM MYSLIVOSTI

JUDr. Ing. Jiří Staněk, CSc.

Úvodem považuji za nezbytné konstatovat, že na tomto semináři nezastupuji Ministerstvo zemědělství, nýbrž že jsem s poděkováním přijal pozvání pořadatelů semináře a pokusím se zpestřit jeho program prezentováním několika poznámek k současným problémům myslivosti.

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, platí již více než deset let. Za tu dobu se naučili s ním žít jak myslivci, tak i orgány státní správy a další subjekty, jejichž zájmů nebo činnosti se tento zákon více nebo méně dotýká. Přesto však je mnoho těch, kdo si uvědomují jeho četné slabiny a z toho vyplývající potřebu novelizace. Osobně se domnívám, že o potřebě novelizace zákona o myslivosti panuje mezi odbornou veřejností široká shoda a že jsou o ní přesvědčeni i ti, kdo navenek novelizaci zákona o myslivosti z různých důvodů odmítají.

Odpovědnost za přípravu novely zákona je na Ministerstvu zemědělství, které je ústředním orgánem státní správy myslivosti. V této souvislosti je třeba připomenout ustanovení § 24 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, které všem ministerstvům ukládá povinnost pečovat o náležitou právní úpravu, tedy také o přípravu návrhů zákonů a jiných právních předpisů týkajících se věcí, které patří do jejich působnosti, jakož i návrhů, jejichž přípravu jim uložila vláda a dbát o zachovávání zákonnosti v okruhu své působnosti a činit podle zákonů potřebná opatření k nápravě.

V letošním roce bylo předložení návrhu zákona, kterým se mění zákon o myslivosti v plánu legislativních prací Ministerstva zemědělství s termínem předložit návrh takového zákona vládě do konce května 2013. Tento termín nebyl splněn a vláda nakonec usnesením č. 739 ze dne 25. září 2013 tento legislativní úkol zrušila. Ostatně šlo o návrh, připravovaný ještě za předchozího vedení Ministerstva zemědělství, který podle mého názoru neřešil důsledně žádný ze zásadních problémů současné myslivosti. Nicméně bude zajímavé sledovat, zda se vypracování a předložení návrhu zákona, kterým se mění zákon o myslivosti, objeví v plánu legislativních prací Ministerstva zemědělství na rok 2014.

Věnujme se však také, alespoň krátce, nosnému tématu toho semináře, tedy stavům spárkaté zvěře a škodám, které působí.

Většinu myslivců, a nejen je, zřejmě v současné době zajímá zejména otázka, jak snížit stavy spárkaté zvěře tam, kde je evidentně přemnožená. Je téměř jisté, že nikdo nemá na tuto otázku jinou smysluplnou odpověď, než že je třeba zvýšit intenzitu lovu. S tím lze jen souhlasit, protože cesta ke snížení stavů zvěře to nepochybně je a je třeba využívat k tomu těch nemnoho nástrojů, které stávající zákon o myslivosti nabízí.

Nejprve k notoricky známé otázce, za jakých podmínek lze lovit spárkatou zvěř samčí starší než dva roky v těch honitbách, kde není normována. Takových honiteb je u nás většina a myslivecká veřejnost, resp. uživatelé honiteb se vytrvale obrací na orgány státní správy myslivosti a ty stejně vytrvale vydávají podle § 36 odst. 5 zákona o myslivosti různá vyjádření o tom, kolik a jak starých kusů spárkaté zvěře lze v honitbě odlovit. Přitom ze stávajícího znění zákona o myslivosti, konkrétně z § 42 odst. 1 jednoznačně vyplývá, že v době lovu lze v honitbách, ve kterých není normována, střílet spárkatou zvěř bez omezení věku a pohlaví zvěře. Podmínkou je samozřejmě také povolenka k lovu a další doklady, které musí mít u sebe ten, kdo loví, podle § 46 odst. 1 zákona o myslivosti.

Nedávno jsem dostal dotaz, za jakých podmínek lze střílet spárkatou, konkrétně černou zvěř v odchytových zařízeních. Odpověď na tuto otázku najdeme ve dvou zákonech, a to v zákoně o myslivosti, a v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon na ochranu zvířat proti týrání stanoví v § 5 odst. 2 písm. g), že důvodem k usmrcení zvířete je – mimo jiné – i regulování populace zvířat v lidské péči a volně žijících zvířat; tím nejsou dotčena ustanovení zvláštních právních předpisů *(s odkazem na zákon o myslivosti)*. Regulováním populace zvířat se přitom rozumí soubor soustavně prováděných preventivních opatření, která mají přispět k udržení populace v určité zdravotní a genetické kvalitě, zejména omezením nepřirozené nabídky potravních zdrojů a možností rozmnožování populace, a jejichž cílem je omezit rizika, která mohou vzniknout nárůstem populace v jejím teritoriu nebo rizika ohrožení populací volně žijících zvířat, a zabránit vzniku utrpení zvířat a nadměrných škod, zejména šíření nákaz nebo jiných nežádoucích vlivů.

CLS SNEM.indd 31 11/1/13 9:56 AM

Zákon o myslivosti zmiňuje odchytová zařízení pouze v ustanovení § 45 odst. 1 písm. t), kde stanoví, že se zakazuje střílet spárkatou zvěř v odchytových a aklimatizačních zařízeních a v přezimovacích objektech, s výjimkou zvěře poraněné a chovatelsky nežádoucí.

Toto zákonné ustanovení je zmíněno ještě v § 45 odst. 2 zákona o myslivosti, podle něhož v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti o povolení, popřípadě uložení úpravy stavu zvěře v honitbě nebo o zrušení chovu určitého druhu zvěře *(jde o rozhodnutí vydané podle § 39 zákona o myslivosti)* může být uvedeno, že při této úpravě stavu zvěře neplatí některé zakázané způsoby lovu uvedené v § 45 odst. 1 písm. g), jde-li o lov v noci, a dle v § 45 odst. 1 písm. m), t) a u).

Z ustanovení § 45 odst. 2 zákona o myslivosti tedy jednoznačně vyplývá, že pokud orgán státní správy myslivosti podle § 39 zákona o myslivosti povolí, popřípadě uloží snížení stavu zvěře, a pokud ve svém rozhodnutí současně uvede, že při snižování stavu zvěře neplatí způsob lovu zakázaný podle § 45 odst. 1 písm. t) zákona o myslivosti, lze daný druh zvěře střílet i v odchytových zařízeních.

I bez rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, vydaného podle § 39 zákona o myslivosti je však legální, pokud bude v odchytovém zařízení střílena zvěř poraněná a zvěř chovatelsky nežádoucí.

Zákon nedefinuje, jaká zvěř má být považována za zvěř „chovatelsky nežádoucí“, nicméně v případě černé zvěře půjde nepochybně o zvěř, která je produktem deformací věkových tříd a poměru pohlaví černé zvěře, ke kterým v našich podmínkách v posledních letech dochází, tedy např. o selata vržená mimo obvyklou dobu apod. To odpovídá i jednomu z hledisek regulování populace volně žijících zvířat podle výše citovaného § 5 odst. 2 písm. g) zákona na ochranu zvířat proti týrání, tedy udržení populace zvěře v určité zdravotní a genetické kvalitě. Není pochyb o tom, že se toto obecné hledisko týká nejen černé zvěře, ale veškeré spárkaté zvěře. Jinými slovy – přemnoženou zvěř je třeba obecně považovat za zvěř chovatelsky nežádoucí.

Odstřel chovatelsky nežádoucí zvěře v odchytových zařízeních není vázán na žádné rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, podle stávající právní úpravy však k němu může docházet jen v době lovu daného druhu zvěře.

Jsem přesvědčen o tom, že střílení chovatelsky nežádoucí spárkaté zvěře v odchytových a aklimatizačních zařízeních a v přezimovacích objektech, které nyní zákon o myslivosti umožňuje, je z mysliveckého hlediska i z hlediska zájmů uživatelů honiteb mnohem přijatelnější formou snižování stavů spárkaté zvěře, než jiné uvažované formy, např. než provádění lovu osobami odlišnými od uživatele honitby, které by takovým lovem byly pověřeny příslušným orgánem státní správy myslivosti.

Rozšířit okruh osob, které může orgán státní správy myslivosti pověřit provedením lovu, by naproti tomu bylo velmi účelné, pokud jde o povolování a provádění lovu na nehonebních pozemcích podle § 41 odst. 1 zákona o myslivosti.

Pokud jde o škody způsobené zvěří, zaznívají v poslední době stále častěji názory o tom, že výše škody na lesních porostech, vypočtená podle vyhlášky č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích, je nízká. Je přitom argumentováno zejména tím, že tato vyhláška platí beze změny již téměř patnáct let a neodráží nárůst nákladů na ochranu lesa, ke kterému za tu dobu nepochybně došlo. Zde je třeba objektivně konstatovat, že zákon o myslivosti, který byl svého času přijímán s argumentací, že má zvýšit práva vlastníků honebních pozemků a jejich možnosti podílet se aktivně na všem, co souvisí s myslivostí, je – pokud jde o škody způsobené zvěří a jejich uplatňování a nahrazování – pro vlastníky honebních pozemků mnohem nevýhodnější, než předchozí právní úprava. Sama skutečnost, že byly zrušeny tzv. rozhodčí komise, má za následek, že poškozený vlastník honebního pozemku, pokud se s uživatelem honitby nedohodne o náhradě škody způsobené zvěří, musí svůj nárok uplatnit u soudu. Je jen málo těch, kdo jsou dnes ochotni soudit se o pár tisíc korun náhrady škody, když každý takový soudní spor je nákladný, trvá dlouho a výsledek je nejistý. Tato skutečnost pak vede až k tak krajním řešením, jako jsou ujednání o tzv. bianko směnkách ve smlouvách o nájmu honiteb, jejichž držitelem jsou Lesy České republiky.

Tlak na zvýšení odlovu spárkaté zvěře, která působí neúměrně vysoké škody, formou důsledného uplatňování nároků na náhradu způsobené škody, zatím není zcela efektivní i přesto, že odpovědnost uživatele honitby za škodu způsobenou zvěří je podle zákona o myslivosti odpovědností objektivní. Takto konstruovaná „odpovědnost za následek“ znamená, že pokud poškozený vlastník honebního pozemku dodrží zákonem stanovený postup a zejména lhůty k uplatnění nároku na náhradu škody, nemůže v případném soudním sporu o náhradu škody neuspět. Je pak jen otázkou, zda je mu soudem přiznána náhrada škody v plné výši, nebo náhrada snížená s přihlédnutím provedeným či neprovedeným opatřením k zabránění škod apod.

Samostatnou kapitolou zákona o myslivosti, která by zasloužila podrobnější rozbor a účelnou novelizaci, je problematika honebních společenstev. Svědčí o tom zejména narůstající množství soudních sporů, týkajících se rozhodování uvnitř honebních společenstev, využívání společenstevních honiteb apod. To by vydalo na samostatný seminář

CLS SNEM.indd 32 11/1/13 9:56 AM

stejně jako problémy ochrany myslivosti, zejména činnosti mysliveckých stráží, mysliveckého plánování, změn honiteb vyplývajících ze změn vlastnictví honebních pozemků atd. Přejme si jen, aby očekávaná novela zákona o myslivosti, která je nezbytným předpokladem řešení naznačených problémů, byla výsledkem širokého názorového konsenzu opírajícího se o fundovanou odbornou diskusi, nezatíženou lobbistickými tlaky. Držme Ministerstvu zemědělství palce, aby se to v zájmu české myslivosti podařilo.

KONTAKT

JUDr. Ing. Jiří Staněk, CSc.

CLS SNEM.indd 33 11/1/13 9:56 AM

VLIV ZVĚŘE NA LESNÍ EKOSYSTÉM

Ing. Miroslav Sloup
ÚHÚL, Brandýs nad Labem, pobočka Plzeň

Výsledky studií pro MZe a MŽP (2005–2010) a klíčová akce 11 (NLP II): „Dosažení vyváženého vztahu mezi lesem a zvěří“

1. ÚVOD

Vztah mezi zvěří a lesem je stále se opakující problém, kdy krajní názory jedné strany obhajují vyšší početní stavy zvěře a škody způsobené zvěří víceméně bagatelizují. Opačný názor považuje zvěř v lesích za škodlivý element, který je potřeba anulovat.

Pro další posuzování je vhodné si vzájemný vztah mezi lesem a zvěří vymezit.

Les je lesní ekosystém tvořený složkou rostlinnou, živočišnou a prostředím. Za základní funkce lesů jsou považovány funkce ekologické, ekonomické a sociální.

Zvěř považujeme za obnovitelné přírodní bohatství, které v míře únosné, tj. takové které nenaruší ekosystém a jeho společenské funkce, je nenahraditelné. Původní druhy zvěře jsou přirozenou součástí ekosystémů ve kterých plní nezastupitelnou funkci a je nutné je zde ponechat.

Ekosystém podle současného poznání považujeme za dynamický cirkulační systém živých organizmů a jejich neživého prostředí, který vyžaduje vnímat jeho jednotlivé složky jako nedílnou součást celku, která by neměla ohrožovat nebo významně narušovat ostatní složky ekosystému.

Přijmeme–li určité zjednodušení, pak vztah mezi lesem a zvěří je hledání vyvážené rovnováhy mezi jednotlivými prvky ekosystému a jeho užitnými funkcemi.

Přitom lesní hospodářství se potýká s řadou problémů. Současné lesní porosty mají často nevhodnou druhovou skladbu, kumulovaná depozice imisí v půdě limituje ekologické možnosti lesních porostů, cíleně je vyvoláván odpor k těžbě dřeva některými ekologickými iniciativami atd. Cílem lesnického hospodaření je řešit tyto problémy změnou systému hospodaření, zejména postupnou změnou druhové skladby. Tomu mohou významně bránit neúměrné škody zvěří.

Své problémy má také myslivost. Jde například o pokles stavů drobné zvěře již od 60 let minulého století, prudký nárůst početních stavů spárkaté zvěře jako důsledek změn společenského a přírodního prostředí. Na mnoha místech se dlouhodobě nepodařilo udržet početní stavy zejména spárkaté zvěře v rozumných mezích. Zájmem určité části myslivců je získat co největší prospěch z myslivosti, ne vždy vyvážený s ostatními požadavky na další funkce lesa.

Specifickým problémem je především samotný **způsob hodnocení vyváženého vztahu mezi zvěří a lesem.** Dosavadní praxe upřednostňuje stanovení tak zvaného „**únosného stavu zvěře**“, což je hledání rovnováhy v hospodaření se zvěří, při níž početnost zvěře zajistí přiměřené lovecké využití a zároveň nebude docházet k netolerovatelnému poškozování prostředí a hospodářských záměrů vlastníka. Ekologickou **únosnost honitby můžeme určit podle vlivu zvěře na prostředí**. Za vhodnou formu hospodaření se zvěří je považován systém, který je založen na stavech únosných, které byly definovány ne absolutním počtem kusů na plochu honitby, ale podle toho, jaké dopady má daná populace na prostředí.

Z ekonomického hlediska jsou škody zvěří tehdy únosné, pokud významněji neomezují vlastníka lesa při naplňování jeho hospodářského záměru. Takové posouzení je značně široké a pro jednotlivá stanoviště různé. V lese, který má skladbu (druhovou i prostorovou) blízkou skladně cílové a kde je plně rozvinuta přirozená obnova všech žádoucích dřevin je únosná míra škody zřejmě jiná, než v např. smrkových nebo borových monokulturách, kde je nutné umělou výsadbou dodat další druhy dřevin a kde poškození 10 % jedinců může již významně omezit jak hospodářské cíle vlastníka, tak i naplňování funkce ekologické a sociální.

CLS SNEM.indd 34 11/1/13 9:56 AM

2. METODIKA

2.1. Přístup k řešení dané problematiky – některé příklady:

Za vhodnou formu hospodaření se zvěří je považován [Kamler a spol. 2007] systém, který je založen na stavech únosných, které by byly definovány ne absolutním počtem kusů na plochu honitby, ale podle toho, jaké dopady má daná populace na prostředí. Sčítání by mělo sloužit jako významný doplňující údaj pro hospodaření. **Z ekonomického hlediska je za maximální přípustnou míru poškození cílových dřevin v kulturách okusem považováno 10 % jedinců a maximální možný výskyt ohryzu a loupání 5 % jedinců.** Ekologickou únosnost honitby můžeme určit podle vlivu zvěře na prostředí. Základním kritériem bude, zda zvěř není příčinou lokálního vymizení některého rostlinného nebo živočišného druhu. Můžeme předpokládat, že i v minulosti periodicky docházelo ke zvyšování denzity býložravců a silnému tlaku na atraktivní druhy, jejichž přežití bylo umožněno jen na menších plochách méně využívaných býložravci a po poklesu stavů býložravců opětně osídlily okolní biotopy. Přes komplikovanost by se tento ukazatel měl brát v úvahu při výsledků hospodaření na větších plochách, zhruba od 1000 ha.

V Bavorsku [Vovesný, 2007] uvádí, že každý terminální okus snižuje hospodářský věk o 1 rok a tady vytváří hospodářskou ztrátu 1 roku. Hodnocení poškození terminálu:

- když je při šetření v terénu méně než 15 % jedinců zasaženo okusem není redukce stavu zvěře nutná, její provedení má již minimální vliv,
- zjištěný okus přesahující 30 % vede k likvidaci nejcitlivějších dřevin, redukce stavu je nezbytná.

Pro odrůstání zhorší podmínky i dlouhé držení dřevin ve stínu matečného porostu (přechody k výběrnému lesu). Tento typ hospodaření vyžaduje velmi nízké stavy zvěře.

Rozhodujícími kritérii pro posuzování vlivu zvěře by mělo být [Janota, 2007]:

- zajištěnost kultur v zákonné lhůtě. Příčinou nezajištěné kultury, která bude předmětem žádosti o odklad zajištění nesmí být jako důvod uvedeno poškození zvěří,
- stav lesa po posledním výchovném zásahu do 40 let. Celkové poškození porostu ohryzem a loupáním nesmí být vyšší než 10 % cílových dřevin.

Správní předpis saského zemního ministerstva životního prostředí a zemědělství: Ekologicky a hospodářsky únosná hustota zvěře je dosažena, pokud:

1. se hlavní dřeviny, pro dané stanoviště typické, zmlazují zpravidla bez ochranných opatření.
2. se vegetace zásadně neliší od fytocenologicky dané lokalitě příslušné vegetace a její rozmanitost je zabezpečena.

Podle pravidel Saských lesů [Vaca Eisenhauer,, 2007] představuje únosný stav 1 % jedinců poškozených loupáním a 20 % okusem

Výzkumný ústav lesního hospodářství Hokkaido – Japonsko hodnotí únosný stav zvěře podle rovnováhy ve vegetaci s podílem mezer krytu v nepřítomnosti a za přítomnosti jelení zvěře. Když se hustota jelenů držela pod hraniční hodnotou, lesní porost byl odolný a navracel se zpět do rovnovážného stabilního stavu pro danou hustotu jelenů. Nicméně, lesní systém porost-býložravec nemohl být udržován ve stabilním stavu bez umělého řízení populace jelenů, pokud omezení potravy bylo jediným mechanismem pro udržení populace jelenů na nízké úrovni.

V bavorských Alpách hodnotí dopad vlivu zvěře spárkaté na strukturu a dynamiku přirozené obnovy smíšených horských lesů. Výsledky šetření ukazují, že okus zvěře spárkaté (např. jeleni, kamzíci) způsobuje změnu lesních druhů.

Z uvedených několika příkladů je zřejmé, že **stanovení definice únosné škody je věc velmi komplikovaná a ani na vědecké úrovni v řadě jiných států nedošlo k jejímu jednoznačnému vyjádření.**

2.2. Pro potřebu hodnocení vlivu zvěře na lesní ekosystém z hlediska potřeb úprav jejich stavů lze doporučit

Únosná výše škody u poškození obnovy okusem terminálu je do 20 % poškozených jedinců bez ohledu na dobu nebo násobné poškození okusem. Přitom u zajištěné kultury nesmí být jako důvod pro nezajištění v zákonné lhůtě poškození zvěří a musí být dodržen minimální podíl MZD.

CLS SNEM.indd 35 11/1/13 9:56 AM

Únosná výše škody loupáním a ohryzem nesmí přesáhnout 1% poškozených jedinců za poslední vegetační období. Přitom celkové poškození porostu ohryzem a loupáním po posledním výchovném zásahu do 40 let. nesmí být na více než na 10% dřevin, přitom i zde musí být zachován nepoškozený podíl MZD.

3. VÝSLEDKY

3.1. Rozsah škod okusem, loupáním a ohryzem

3.1.1. Současně využívané metody v ČR

- **Inventarizace škod zvěří** v lesních porostech ČR (IŠZ), která proběhla v roce 2010 jako již čtvrté opakované šetření. Je zaměřena na umělou obnovu 4 základních dřevin, na cca 300 lokalitách ČR. Dává dobré výsledky za velké území (PLO). Na menší území (honitba, ORP), je nedostatečně vypovídající.
- Vytvoření **standardního postupu hodnocení vlivu zvěře** na lesní ekosystémy zpracoval IFER pro podmínky ORP. Zaměřuje se na porosty do stáří 15 let, popisuje 4 dřeviny, vyžaduje velké množství měřících míst a tím je poměrně nákladný. Údajně je využíván v některých částech podniku VLS.
- **Výsledek porovnání kontrolních a srovnávacích ploch (KSP).** Tento postup je i jednou ze součástí ustanovení zákona o myslivosti (§ 36, odst. 2 zákona č. 449/2001 Sb.)**,** který pro zpracování ročních plánů mysliveckého hospodaření v honitbě pro zvěř spárkatou ukládá povinnost vycházet z celkového stavu ekosystému, výsledku porovnání KSP a výše škod způsobených v uplynulém období na lesních porostech). Vzhledem k nízkému počtu KSP (1 na 500 ha), různému času jejich založení a různé druhové skladbě je tento způsob použitelný pouze jako porovnávací nebo kontrolní na relativně velkém území, je nevhodný pro konkrétní stanovení lovu, zejména na honitbu. Pro statistickou věrohodnost je třeba soubor 20–25 kontrolních ploch (nutná větší oblast), při menším počtu ploch (v rámci honitby) využitelné pouze za předpokladu, že jde o dílčí doplňkové šetření

Schválený NLP II ukládá „**s využitím výstupů národní inventarizace lesů (NIL),** odborných podkladů, sledujících vzájemné interakce mezi spárkatou zvěří a lesními ekosystémy a fungující a ověřenou praxí v okolních zemích navrhnout a podrobit odborné diskusi nový systém stanovování výše odlovu, vycházejícího striktně ze zjištěného stavu lesa. Takový systém na základě požadavku MZe (spolupráce s MŽP) zpracoval a předložil ÚHÚL.

3.1.2. Výsledky šetření, vycházející z metodiky NIL

Podle Národní inventarizace lesů (NIL I.) prováděné v období 2001–2004 je loupáním a ohryzem poškozeno cca 12 % stromů **v ČR** a okusem cca 30 % stromků v obnově.

Podle Inventarizace škod zvěří (2005) je loupáním a ohryzem poškozeno 27,1 % stromů v porostech středního věku a okusem 26 % stromků v obnově.

Naše šetření, vycházející z NIL (2001 – 2004) posuzovalo **oblast Krušných** hor (90 tis. ha lesa). Poškození obnovy zvěří okusem na 32 % jedinců. **SM** jako nejvíce zastoupená dřevina v obnově vykazuje poškození 32 % jedinců, **BK** 27 % jedinců. Nejvíce jsou okusem poškozeny ostatní listnaté dřeviny, které v zájmové oblasti z více než 95 % tvoří **JŘ**, kde poškození bylo zjištěno na 65 % jedincích obnovy. Největší poškození vykazují jedinci od 0,5 m do 1,3 m (přes 45 %). Nejmenší poškození jedinci nad 1,3 m. Není výrazný rozdíl mezi poškozením jednotlivých výškových tříd na volné ploše a pod clonou. Loupání a ohryz (výč. tl. 7–20 cm) – 30 % z celkového počtu šetřených jedinců z toho naprosto převládá poškození nad 1/8 obvodu kmene.

V **oblasti Hornomoravského úvalu** (celk. výměra 110 tis, ha, z toho les 11 tis. ha) byl výsledek NIL – 35,7 % jedinců obnovy poškozených okusem.

Opakované šetření okusu bylo v roce 2008 provedeno v oblasti **Slavkovského lesa** (23 tis. ha lesa), kde procento poškozených jedinců okusem se oproti šetření NIL zvýšilo z 56,6 na 58,8 %. Obdobné opakované šetření proběhlo v r. 2009 **v oblasti Blatné a Nepomuku** (14,7 tis. ha lesa) kde procento jedinců poškozených zvěří okusem se zvýšilo z 30,3 na 57,0 %, přesto, že jde o oblast, kde základní spárkatou zvěří je zvěř srnčí.

Z uvedeného je zřejmé, že rozsah škod je poměrně značný a není omezen jen na výjimečné lokality.

CLS SNEM.indd 36 11/1/13 9:56 AM

3.2. Ekonomické dopady

Dle šetření ve sledované části Krušných hor je celková škoda vzniklá zvěří 170.000 Kč na 1 ha lesa za průměrnou dobu obmýtí (120 let). Z toho:

a. škoda na obnově lesního porostu v důsledku okusu zvěří a škoda způsobená mechanickým poškozením loupáním a ohryzem zvěří: ……..... 2.500 Kč /ha,

b. předpokládaná újma vzniklá na výnosech za dřevo, v důsledku poškození lesních porostů zvěří a následných hnilob: ……..... 75.500 Kč/ha,

c. Zvýšené náklady na zajištěnou kulturu umělou obnovou a ochranu proti loupání a ohryzu, porovnání mezi standardním rozsahem prací: ….....……..... 92.000 Kč/ha.

V podstatě shodné výsledky mělo šetření prováděné firmou IFER v oblasti Dobříše, kde byl porovnávána dlouhodobě oplocená část lesa (cca 40 let) s částí neoplocenou.

Velmi korektně řečeno – **škody způsobené zvěří nejsou zanedbatelné**.

3.3. Stavy zvěře

Dle myslivecké statistiky (údaje MZe) se za 40 let (1966 až 2006) například stavy srnčí zvěře zvýšily o více než 50% a u zvěře jelení se přibližují dvojnásobku stavů původních.

Z našich šetření v částech jelenářských oblastí: **Krušné hory** – pokud vezměme normovaný stav za 100 %, pak sčítaný představuje skoro dvojnásobek a lov překračuje trojnásobek. Zpětným propočtem se dostaneme na čtyř až šestinásobek, lokálně více než sedminásobek normovaných stavů. V oblasti **Slavkovského lesa,** kde propočtený počet zvěře (zejména nenormovaný jelen sika) je až desetinásobný oproti stavu normovanému, v šetřené **části Křivoklátska** je propočtený počet zvěře troj až čtyřnásobný. V oblastech kde základní spárkatou zvěří je zvěř srnčí byly v **části Nepomucka a Blatenska** normované stavy překročeny o 30 až 50% a pouze **Hornomoravský úval** měl dle zpětného propočtu vypočtené a normované stavy v souladu.

Skutečné stavy zvěře jsou velmi často výrazně vyšší než normované.

3.4. Další výsledky šetření (vychází ze šetření v Krušných horách)

- Skutečné stavy mnohonásobně převyšují stavy normované. Požadavek na snížení skutečného stavu jelení zvěře je legitimní, problematika vysokých stavů jelení zvěře je v oblasti dlouhodobá, po dobu delší než 30 let nebyla uplatněna účinná opatření, je nutno logicky počítat s poměrně vyšším ročním přírůstkem, než je v plánech mysliveckého hospodaření sumárně uváděn.
- Poměr pohlaví lovené zvěře ve prospěch samic je pro žádoucí redukci stavů nedostačující.
- Vysoká frekvence turistů má významný dopad tam, kde narušuje pohyb mezi stávaništěm a místy s přijímáním potravy.
- Zjištěny hrubé krmivářské nedostatky. Orientační šetření rozboru krve ukazuje na některé negativní prvky ve výživě (nevyvážené množství makro a mikroprvků, konzumace krmiv s vyšším obsahem složitých cukrů, případně škrobu atd.). Nedostatečné je využívání dužnatých krmiv, případně podávání cukrové řepy v mrazech. Velmi často neumožňují krmná zařízení dostatek nebo vhodnost prostoru pro souběžné přikrmování i slabších a mladých kusů,
- Jsou v oblasti případy, kdy podle struktury a způsobu přikrmování zřejmě jde o zlepšení slovitelnosti. Takové zjištění je velice závažné a má negativní dopady pro daleko větší oblast, než je jedna honitba. Problematické je využívání vnadišť. Velké zásoby mrznoucí řepy a nevhodné krmivo (pečivo, kukuřice) jsou poměrně časté.

3.5. Zkušenosti z řešení vlivu zvěře na ekosystém v některých sousedních státech

Myslivecké plánování ve Slovinsku: Celé Slovinsko je rozděleno na 15 velikých oblastí chovu zvěře. A pro tyto oblasti chovu je zpracováván jeden plán chovu a lovu zvěře. V rámci takto velkého území se pošlou návrhy plánu jednotlivým mysliveckým sdružením, všem státním a jiným dotčeným organizacím (zemědělcům, lesníkům, ochraně přírody, zvěrolékařům, ochráncům zvířat atd.), které k plánu vznesou připomínky. Následně organizace místě příslušná pro každou oblast chovu zvěře vytvoří speciální nezávislou komisi z řad myslivců, vlastníků lesa, zemědělců,

CLS SNEM.indd 37 11/1/13 9:56 AM

ochránců přírody atd., a tato komise přijme finální podobu plánu chovu a lovu zvěře. Tyto plány schválené pro jednotlivé oblasti chovu zvěře se potom posílají na ministerstvo zemědělství pro konečné schválení na příští rok.

Jsou zde státem stanovené trvalé hranice honiteb, které vedou podél dálnic, železnic, sídelních celků a ostatních neprostupných bariér pro zvěř. Honitby jsou dost veliké pro racionální chov i jelení zvěře (minimálně 3 000 ha).

V ČR nelze předpokládat úpravu zákona tak, aby natolik omezil vlastníky pozemků, metoda stanovení plánu lovu je tím nepoužitelná.

V Horním Rakousku platí nařízení vlády Horního Rakouska o plánu lovu a odstřelových listech.

Pro plán odstřelu je v každém případě určující vztah stavu vegetace vně a uvnitř srovnávacích ploch, stejně jako stupeň okusu na zvláštních kontrolních plochách. Srovnávací plochy jsou plochy, které slouží k posouzení přirozené obnovy uvnitř a vně oplocených ploch, kontrolní plochy jsou plochy nechráněné proti okusu, zalesněné, nebo s přirozeným zmlazením, na kterých se dá stupeň okusu nepochybně (bezpečně) určit.

Po každé lovecké území je vytyčena jedna srovnávací plocha na každých započatých 100 ha lesní plochy, přičemž minimální počet srovnávacích ploch pro každé lovecké území se stanoví na 3 maximální pak 20.

Plán schvaluje správní úřad po zohlednění stanoviska kárné komise a mysl. rady. Srovnávací a kontrolní plochy jsou dle potřeby kontrolovány včas před plánováním lovu úředně přezkoušeným pracovníkem, nájemcem a pracovníkem lesotechnické služby úřadu.

Úředně přezkoušené osoby jsou povinny nahlásit během jednoho týdne každý z odstřelů, který podléhá plánování lovu okresnímu správnímu úřadu.

V ČR máme obdobu srovnávacích ploch (kontrolní a srovnávací oplocenky – KSP) v počtu 1 na každých započatých 500 ha lesních porostů. Pro dosažení odpovídajícího počtu ploch (nutných pro statistickou věrohodnost), by bylo potřeba zvýšit až 5x počet stávajících KSP, založit plochy kontrolní a vyřešit kdo bude tyto plochy zakládat, hodnotit a kontrolovat. Tady lze předpokládat velkou ekonomickou náročnost pro vlastníky lesa (stavba a údržba účinnosti KSP) i pro stát (kdo kdy a jak kontrolovat).

Pro Sasko je zpracován:

„**Správní předpis saského zemního ministerstva životního prostředí a zemědělství** pro posouzení stavu lesní vegetace, škod způsobených okusem a loupáním a obnovy lesa z dubna 2000“, kde pro každou honitbu s plochou lesa 10 ha a více se vypracuje posudek. Šetří se škody vzniklé okusem a loupáním bez ohledu na hranice honiteb. 1 plochu na 100 ha hodnotí nezávislí odborníci v tříletém turnusu. Celý posudek je pouze doporučením, plán lovu se stanoví na 3 roky a **„Modifikovaná metoda kontrolních oplocenek** (Metoda k objektivnímu posouzení spárkaté zvěře na porostní sukcesi)“ která se nevyužívá – dle vyjádření zástupce provozu (Florian Otto – vedoucí referátu ochrany lesa v Grupa) je metoda neobjektivní

Metodu „Správního předpisu“ jsme posuzovali s „Národní inventarizací lesů (**NIL) v ČR (2000–2004) s výsledkem značné shody v obou metodikách.** Významnější rozdíly byly v počtu sledovaných ploch (Sasko 1 plocha na 100 ha; NIL 1 plocha na 200 ha) a v intervalu vypracování posudku (Sasko 1x za 3 roky, NIL 1x za 10 let). Oba významnější rozdíly byly na základě požadavku ministerstev úspěšně řešeny a byl předložen návrh řešení.

4. DISKUZE

4.1. Navržená opatření:

- Myslivost nemůže spoléhat jen na zájmovou činnost rekreačních myslivců, vyžaduje řízenou a koordinovanou činnost s maximální odborností. To platí zejména v oblastech, kde je potřeba významná změna hospodaření
- Dosavadní práce a zkušenosti z okolních států ukazují, že nelze dlouhodobě úspěšně řešit vztah mezi ekosystémem (lesem i zemědělskou půdou) a myslivostí, pokud základní hospodářskou jednotkou zůstane poměrně malá honitba. Cílevědomé hospodaření se spárkatou zvěří (snad mimo zvěř srnčí) je možné pouze v rámci velkých územních celků. Honitba jako základní jednotka pro plánování je pro migrující zvěř velice sporná. Nutnost řešit management spárkaté zvěře je potřeba na ploše podstatně větší než je rámec jedné honitby.
- Pro výpočet potřeby lovu je potřeba vycházet z intenzity vlivu zvěře na ekosystém, sčítané počty jen jako doplňující ukazatel, hodnocení vztahu mezi zvěří a ekosystémem zajistit nezávislými odborníky.

CLS SNEM.indd 38 11/1/13 9:56 AM

- Omezit, nebo zastavit dotace do pěstební činnosti na územích, kde není soulad mezi zvěří a lesním ekosystémem.
- Důsledná kontrola ulovené zvěře, dosáhnout poměr pohlaví 1 : 1.
- Přikrmování z hlediska času struktury a množství důsledně přizpůsobit biologickým požadavkům zvěře a řádnému mysliveckému hospodaření, rozšířit šetření rozboru krve. Hrubé krmivové nedostatky u uživatelů považovat za závažné porušení vztahu mezi vlastníkem a uživatelem honitby. Krmná zařízení musí zajistit dostatek prostoru tak, aby veškerá přicházející zvěř ke krmelišti mohla současně a nerušeně přijímat potravu. Řešit případy, kdy vysoká frekvence turistů narušuje pohyb mezi stávaništěm a místy s přijímáním potravy, případně omezuje návštěvnost zvěře u krmných zařízení a narušuje tím potravní cyklus.
- Využití vnadišť podřídit velmi důsledné kontrole (umístění, kvalita a množství krmiva). Nedodržení zásad považovat za závažné porušení vztahu mezi vlastníkem a uživatelem honitby.
- Založení pastevních ploch s mrazuvzdornými plodinami a porosty (alternativa siláž nebo senáž), využití ohryzových a okusových dřevin v lesních porostech, upravit časovost zásahů, využití dalších možností pro zvýšení úživnosti jako např. dočasně nevyužívaných skládek, okolí cest, liniových staveb (elektrovody), vápnění, hnojení atd.
- „Intenzivní" formou jsou přezimovací obůrky. Doporučujeme ověřit jejich účinnost a na základě výsledků případně jejich rozšíření.
- Umožnění pronájmu části honitby na určité období za účelem lovu, případně možnost provádění odstřelu za daných podmínek na dané části honitby na základě povolenky k lovu bez účasti loveckého doprovodu.
- Zákonem nevyžadovat povinnost přikrmování v době nouze tam, kde se tím narušuje přirozená migrace zvěře a nevyžadovat chov zvěře v honitbě v rozmezí mezi minimálním a normovaným stavem zvěře tam, kde přirozenou migrací dochází jak k sezonnímu snížení tak i navýšení stavů

4.2. Národní lesnický program II (NLP II) na úseku myslivosti.

NLP II byl schválen usnesením vlády ČR 1. října 2008. Jeho součástí je i klíčová akce **„Dosažení vyváženého vztahu mezi lesem a zvěří",** kde se mimo jiné uvádí: **„Zvýšit ekologickou stabilitu lesních ekosystémů** snížením skutečných nadměrných stavů spárkaté zvěře, s cílem umožnit využívání přírodě bližších forem hospodaření. **Snížit poškozování lesních porostů** tak, aby náklady na jejich ochranu proti škodám zvěří byly pro vlastníky lesů ekonomicky přijatelné.

Koordinační rada k NLP II., složená ze zástupců všech možných zájmových skupin (od lesníků přes myslivce po ochranu přírody) navrhla zainteresovaným ministerstvům (MŽP a MZe) potřebná opatření. Například:

- připravit novelu vyhlášky č. 55/1999 Sb., **o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích** tak, aby výsledkem výpočtu byla skutečná výše škod a zároveň byla stanovena hranice, do které se poškození stromů toleruje.
- navrhnout **úpravu zákona o myslivosti** a to s následujícím postupem:
    1. Malou novelu zákona o myslivosti řešící nejdůležitější úpravy, které by přispěly k redukci současných stavů spárkaté zvěře,
    2. Urychleně zpracovat a schválit novou koncepci myslivosti v ČR
    3. Na základě této koncepce připravit velkou změnu mysliveckého zákona č. 449/2001 Sb. o myslivosti.

KR (s výjimkou zástupců ČMMJ, kteří vyjádřili svůj nesouhlas s navrhovanou úpravou zákona) uvádí, že **dosažení vyváženého stavu mezi lesem a zvěří nelze bez novely zákona o myslivosti (449/2001 Sb.) docílit.** Změnit je nutno mysliveckou legislativu především v následujících oblastech: posílit práva vlastníků honebních pozemků vůči uživatelům honiteb, rozšířit možnosti odlovu spárkaté zvěře, usnadnit cesty k získání náhrady za způsobené škody zvěří v zemědělských a lesních porostech a vytvořit prostor pro funkčnost a vymahatelnost připravované vyhlášky č. 553 / 2004 Sb.

Z dalších opatření navrhuje KR například:

- Prostřednictvím médií informovat veřejnost o výši přímých i nepřímých škod, které přemnožená spárkatá zvěř způsobuje a o ekonomických i ekologických problémech, které tím vznikají.
- Doporučuje Ministerstvu zemědělství co nejrychleji vydat metodický pokyn s cílem stanovit podrobnosti pro zpracování ročních plánů mysliveckého hospodaření v honitbě, důsledně vycházejících ze stavu ekosystémů a to s využitím metodiky ÚHÚL s cílem ověření metodiky pro přípravu vyhlášky.

CLS SNEM.indd 39 11/1/13 9:56 AM

- Doporučuje MZe ve spolupráci s MŽP ověřit reálnost navrhovaného „systému stanovení výše lovu na základě stavu ekosystému“ i v odlišných podmínkách spolu a zpracovat návrh regionů pro hodnocení vlivu zvěře v ČR. Po případných dílčích úpravách vyplývajících z ověření navrhovaného systému (přitom se nepředpokládají zásadní změny v navržené metodice), přijmout zpracovanou metodiku pro stanovení výše lovu podle vlivu zvěře na lesní ekosystém jako odborný podklad pro úpravu vyhlášky č. 553/2004 Sb., o podmínkách vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě.
- Doporučuje MZe pro zastavení dalšího rozšiřování jelena siky umožnit prodloužení doby lovu u jelena siky nejméně do poloviny, nejlépe až do konce února.
- KR doporučuje MZe ve spolupráci s MŽP zpracovat pro lokality, kde vzhledem k potřebě urychlené přestavby rozsáhlých smrkových nebo borových monokultur hrozí zvýšené nebezpečí škod zvěří metodický pokyn, doporučující vlastníkům provést opatření k zlepšení pobytových možností a zvýšení úživnosti pro zvěř jako prostředek pro snížení tlaku zvěře na lesní porosty.
- Pro zastavení dalšího rozšiřování jelena siky doporučit a využívat intenzivní metody lovu – společné čekané, intervalový lov, naháňky se slíděním, metodickou a koordinační pomoc příslušného orgánu státní správy. atd.
- Doporučit Ministerstvu zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí zajistit program eradikace jelena siky v oblasti s chovem jelena evropského.
- U jelena siky, daňka, jelence a muflona umožnit chov jen ve vyhlášených oblastech chovu zvěře. Mimo honiteb s NS (oblastí chovu) prodloužit dobu lovu bez omezení pohlaví a věku zvěře. Při plánování odlovu a jeho realizaci nedopustit navyšování stavů této zvěře.

4.3. Navržený systém stanovování výše odlovu, vycházejícího ze zjištěného stavu lesa.

Na základě požadavku MZe i MŽP byl zpracován návrh systému stanovování výše odlovu. Pro maximální úsporu nákladů bylo využito prováděných šetření Národní inventarizace lesů (NIL), kde první šetření bylo provedeno v období 2001 až 2004 a vládou je schváleno opakování v období 2011 – 2014. Metoda NIL je založena na nezávislém sběru dat v síti 2x2 km. Pro potřebu hodnocení nezávislého vlivu zvěře na les je použitelné šetření obnovy (přítomnost, původ, dřeviny, výškové třídy, počet jedinců ve výškových třídách, ochranná opatření proti škodám zvěří a poškození okusem a vytloukáním, případně i ohryz a loupání) a ostatních stromů (přítomnost, dřevina, výčetní tloušťka, ochranná opatření proti škodám zvěří, poškození loupáním a ohryzem podle intenzity a doby poškození).

Použití metody bylo ověřováno postupně v Krušných horách, Slavkovském lese, části Západočeské pahorkatiny, části Křivoklátska a v Hornomoravském úvalu tak, aby byly zachyceny pokud možno nejrůznější podmínky (klimatické, zastoupení zvěře, lesnatost atd.).

Navrhovaná metodika má 6 bodů:

1. **kdo šetření provádí**, pro které honitby a kdo platí zpracování posudku.

   Státem pověřená organizace vyhotoví posudek jehož součástí je i návrh plánu lovu na nejbližší období 5 let pro region a každou honitbu na základě posouzení celkového stavu ekosystému a zpětného propočtu stavu spárkaté zvěře. Náklady na posudky hradí stát.

2. **co je předmětem šetření**. V první etapě (návaznost na NIL). škody vzniklé okusem (+ vytloukání) a loupáním (+ ohryz) metodou vycházející z upravené metodiky NIL a ze zpětného propočtu stavů spárkaté zvěře (minimálně za poslední tři roky). Provádí se pro území (region) minimálně 3 honiteb, u druhů zvěře sezoně migrující pro plochu cca 5 – 30 tis. ha lesa (vždy celé honitby) tak, aby byly zachyceny co nejvěrohodněji území s celoročním výskytem zvěře (zimní i letní stávaniště). Zároveň bude zhodnocen vliv zvěře na ekosystém pro jednotlivé honitby.

   Výsledky šetření budou vyhodnoceny a zpracován návrh na velikost odstřelu v regionu i v jednotlivých honitbách. Region se začlení do jedné ze 4 kategorií (I. škody jsou bezvýznamné, II. poškození ekosystému je únosné, III. škody do jisté míry omezují lesnické hospodaření a biodiverzitu lesního ekosystému, IV. škody jsou neúměrně vysoké, je potřeba okamžitých opatření pro snížení škod)

3. **co je předmětem řešení v druhé etapě**. V druhé etapě (po pěti letech) bude ověřena účinnost přijatých opatření pro region i jednotlivé honitby na základě výsledků porovnání stavu bodů NIL a zpětných propočtů za poslední 3 roky. To s porovnáním k výsledkům první etapy (náklady hradí stát).
4. **kdy a za jakých podmínek je možná revize šetření**. Vlastníkům a uživatelům honiteb je dána možnost,pokud předloží závažné důvody, požádat o revizi již po 3 letech platnosti posudku. V tomto případě hradí náklady na posudek ten,kdo o něj požádal

CLS SNEM.indd 40 11/1/13 9:56 AM

5. **jak bude postupováno s výsledky posudku.** Návrh velikosti odstřelu pro oblast i jednotlivé honitby na následujících pět let předá zpracovatel hodnocení vlastníkům i uživatelům honiteb jako podklad pro vypracování plánu mysliveckého hospodaření dle § 36 odst. 2 zákona o myslivosti. Podle výsledků provedených šetření předloží také doporučení k přiznání či nepřiznání dotací na pěstební činnost.
6. **Kdo obdrží výsledky.** V kopii obdrží posudek místně příslušné orgány státní správy myslivosti, lesů a ochrany přírody, krajský úřad, MZe a MŽP. Výsledky šetření za regiony budou uveřejněny na veřejném serveru ÚHÚL. Osoba pověřená šetřením se zúčastní případných jednání svolaných státní správou k dané problematice v regionech.

V současné době jsou upřesňovány jednotlivé body navržené metodiky, přitom tento princip není odmítán žádnou stranou.

5. ZÁVĚR

Myslivost vyžaduje řízenou a koordinovanou činnost s maximální odborností a dostatkem pravomocí. V okolních státech je toto například řešeno vysoce odborně fundovanými pracovníky (například myslivecký rada) na úseku nejen myslivosti, ale i lesnictví, ekologie a obdobných profesí. U nás na obcích s rozšířenou pravomocí (ORP) jde mnohdy o pracovníky s minimální praxí a bez hlubších znalostí v oboru s nedostatečnými pravomocemi. Výsledky jsou k tomu odpovídající.

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

AMMER, C. (Munchen – 2008): Dopad vlivu zvěře spárkaté na strukruru a dynamiku přirozené obnovy smíšených horských lesů v bavorských Alpách. Abstrakt od Martina Hučko, 2008.

JANOTA, J. (2007): Problematika sčítání zvěře, plánování a plnění plánu lovů. In: Sborník ze semináře „Zjišťování početních stavů zvěře a myslivecké plánování". Česká lesnická společnost 2007, s. 72–74.

KAMLER, Et Al. (2007): Únosný stav zvěře – komplex vztahů mezi býložravci a vegetací. In Sborník ze semináře „Zjišťování početních stavů zvěře a myslivecké plánování" Česká lesnická společnost, 2007 s. 23–26.

MZe (2008): Národní lesnický program II pro období do r. 2013, ÚHÚL, 2008, s. 20.

Nařízení vlády Horního Rakouska (2005): O plánu lovu a odstřelových listech. Na základě §§50 a 51 zákona o lovu Horního Rakouska č. 32/64 ve znění zákona č. 24/2004. Platnost od 1. 1. 2005

ÚHÚL (2007): Národní inventarizace lesů v ČR 2001–2004. ÚHÚL Brandýs nad Labem 2007 s. 222.

Správní předpis saského zemního ministerstva životního prostředí a zemědělství (2000): pro posouzení stavu lesní vegetace, škod způsobených okusem a loupáním a obnovy lesa z dubna 2000.

SLODIČÁK, M. ET Al: (2008): Lesnické hospodaření v Krušných horách. LČR, 2008, s. 478.

ÚHÚL (2007): Vliv zvěře na lesní ekosystém Krušných hor, ÚHÚL, závěrečná zpráva, 2007, s. 109.

ÚHÚL, (2005): Výsledky venkovního šetření NIL. 2000–2004, příloha Lesnické práce 9/2005 s. 8.

ÚHÚL, (2008): Zpracování návrhu metodiky a realizace pilotního projektu ke stanovování výše lovu na základě stavu ekosystému, Závěrečná zpráva pro MŽP, 2008, s. 49.

Ústav pro výzkum lesních ekosystémů IFER, (2005): Způsoby omezení negativního vlivu spárkaté zvěře na stav lesa. Závěrečná zpráva projektu VaV/640/05/03. 2005.

Ústav pro výzkum lesních ekosystémů IFER, (2004): Vytvoření standardního postupu hodnocení vlivu zvěře na lesní ekosystémy.

VACA, EISENBAURER, (2007): Chceme mít stavy zvěře ve svých rukách. Svět myslivosti č. 5/2007, s. 16–18.

V0VESNÝ, J: (2007): Jak optimalizovat vliv zvěře na vývoj lesa. Sborník ze semináře „Zjišťování početních stavů zvěře a myslivecké plánování". ČLS s. 38–41.

TUREK, K. (2008): Informace o mysliveckém plánování ve Slovinsku, e-mail.

Výzkumný ústav lesního hospodářství Hokkaido, Japonsko (2008): Simulace účinků jelenů na dynamiku lesů. Abstrakt od Martina Hučko, 2008.

KONTAKT

Ing. Miroslav Sloup, Projektant, ÚHÚL Brandýs nad Labem, pobočka Plzeň, Gen. Píky 8, 301 58 Plzeň, sloup.miroslav@uhul.cz

CLS SNEM.indd 41 11/1/13 9:56 AM

ZMĚNY V DOBÁCH LOVU VYBRANÝCH DRUHŮ SPÁRKATÉ ZVĚŘE NA ÚZEMÍ ČR Z POHLEDU JEJICH VÝVOJE

Ing. Jan Dvořák, Ph.D.
Mendelova univerzita v Brně

ABSTRAKT

Příspěvek předkládá informaci o dobách lovu vybraných druhů spárkaté zvěře (jelen lesní, jelen sika japonský, muflon, daněk skvrnitý, prase divoké a srnec obecný) na území ČR dle platného znění dobově aktuálních legislativních předpisů v letech 1912–2013.

Klíčová slova: Doba lovu, spárkatá zvěř, legislativa myslivosti

ÚVOD

Legislativní podmínky chovu a lovu zvěře na území České republiky prodělaly v historii výkonu práva myslivosti na území Českých zemí za uplynulá desetiletí různě významné změny, nevyjímaje prováděcí předpisy, týkající se legalizace způsobů lovu zvěře a doby lovu a hájení jednotlivých druhů zvěře či jejich definovaných kategorií. Řada těchto změn reflektovala jak biologické, tak etické či společenské požadavky na výkon práva myslivosti jako takový a stav a úroveň lidského poznání v době zásahů do těchto předpisů. V současné době se nacházíme vlivem neúměrného nárůstu stavů některých druhů spárkaté zvěře a s tím spojeného tlaku na lesní ekosystémy i agrocenózy na pomyslném rozcestí, kdy si stále častěji klademe na různých fórech a odborných setkáních otázky, směřující k pokud možno jednoznačné odpovědi na dotaz „kdo za to může“ či „co je příčinou“ tohoto stavu.

Mezi řadou stoprocentně platných návodů, jak situaci dnes již téměř nezvladatelnou řešit se v poslední době aktuálně objevuje požadavek na změnu legislativy od té z hlediska procesního i časového nejsložitější varianty (změna znění zákona o myslivosti) až po relativně jednoduchou záležitost, jako je změna prováděcího předpisu, v tomto případě vyhlášky MZe č. 245/2002 Sb. o dobách a podmínkách lovu jednotlivých druhů zvěře.

Následující příspěvek si neklade ambiciózní cíle přinést další návod, jak problém vysokých stavů některých druhů spárkaté zvěře řešit. Cílem je předložit čtenářům ucelené přehledy některých dat, konkrétně vývoj legislativních předpisů, týkajících se dob lovu vybraných druhů zvěře v ČR od doby prvorepublikového uspořádání až po aktuální předpis. Pro tento příspěvek byly vybrány druhy spárkaté zvěře, které bývají (a musíme si přiznat, že si již myslivecká veřejnost pomalu zvyká) označovány jako „problematické“. Podstatná část dat již byla v minulosti zpracována autory Hromas a Feuereisel v roce 1999 a v rámci plnění zakázky MZe předložena státní správě myslivosti. Domnívám se však, že v kontextu aktuálních změn realizovaných či připravovaných je třeba se k těmto aktualizovaným informacím vrátit. Veškeré prezentované údaje jsou čerpány z oficiálních zdrojů, konkrétně jmenovaných legislativních předpisů a statistiky MZe ČR z let 1966–2012.

CLS SNEM.indd 42 11/1/13 9:56 AM

ZMĚNY V DOBÁCH LOVU VYBRANÝCH DRUHŮ SPÁRKATÉ ZVĚŘE

Doby lovu a hájení zvěře platné na území ČR – prase divoké

Číslo předpisu (vyhláška)	Doba lovu prasete divokého			měsíc
	mas.	fem.	juv.	I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII
245/2002	1.8. – 31.12.			
245/2002		1.8. – 31.12.		
245/2002			sele a lončák celoročně	
134/96	01.08. – 15.01.			
134/96		01.08. – 15.01.		
134/96			sele a lončák celoročně	
20/88	01.08. – 15.01.			
20/88		01.08. – 15.01.		
20/88			sele a lončák celoročně	
10/75	celoročně			
10/75		01.08. – 15.01.		
10/75			sele a lončák celoročně	
4/67	celoročně			
4/67		01.08. – 15.01.		
4/67			sele a lončák celoročně	
22/65	celoročně			
22/65		01.08. – 31.12.		
22/65			01.08. – 15.02.	
25/62	celoročně			
25/62		01.08. – 31.12.		
25/62			01.08. – 15.02.	
77/61	celoročně			
77/61		01.08. – 31.12.		
77/61			01.08. – 15.02.	
136/57	celoročně			
136/57		16.08. – 15.02.		
136/57			16.08. – 15.02.	
75/55	celoročně			
75/55		01.10. – 28.02.		
225/47	celoročně			
225/47		01.10. – 28.02.		
128/41	celoročně			
128/41		nesmějí být střílen	y	
4/12	celoročně jen postižené kusy			

CLS SNEM.indd 43 11/1/13 9:56 AM

Doby lovu a hájení zvěře platné na území ČR – daněk skvrnitý.

Číslo předpisu (vyhláška)	Doba lovu daňka skvrnitého			měsíc											
	mas.	fem.	juv.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
245/2002	01. 09. – 31. 12.												■	■	■
245/2002		01. 09. – 31. 12.											■	■	■
245/2002			01. 09. – 31. 12.										■	■	■
134/96	01. 08. – 31. 12.											■	■	■	■
134/96		01. 08. – 31. 12.										■	■	■	■
134/96			01. 08. – 31. 12.									■	■	■	■
20/88	01. 09. – 31. 12.												■	■	■
20/88		01. 09. – 31. 12.											■	■	■
20/88			01. 09. – 31. 12.										■	■	■
I0/75	01. 09. – 31. 12.												■	■	■
I0/75		01. 09. – 31. 12.											■	■	■
I0/75			01. 09. – 31. 12.										■	■	■
4/67	01. 10. – 31. 12.												■	■	■
4/67		01. 10. – 31. 12.											■	■	■
4/67			01. 10. – 31. 12.										■	■	■
22/65	01. 10. – 31. 12.												■	■	■
22/65		01. 10. – 31. 12.											■	■	■
22/65			01. 10. – 31. 12.										■	■	■
25/62	01. 10. – 31. 12.												■	■	■
25/62		01. 10. – 31. 12.											■	■	■
25/62			01. 10. – 31. 12.										■	■	■
77/61	01. 10. – 30. 11.												■	■	
77/61		01. 10. – 31. 12.											■	■	■
77/61			01. 10. – 31. 12.										■	■	■
136/57	01. 10. – 15. 11.												■		
136/57		01. 09. – 31. 12.											■	■	■
136/57			01. 09. – 31. 12.										■	■	■
167/56	01. 10. – 15. 11.												■		
167/56		01. 09. – 31. 12.											■	■	■
167/56			01. 09. – 31. 12.										■	■	■
75/55	01. 10. – 15. 11.												■		
75/55		15. 09. – 15. 12.											■	■	■
75/55			15. 09. – 15. 12.										■	■	■
225/47	01. 09. – 30. 11.												■	■	
225/47		01. 11. – 31. 12.												■	■
225/47			01. 11. – 31. 12.											■	■
128/41	01. 09. – 31. 01.			■									■	■	■
128/41		16. 09. – 31. 01.		■									■	■	■
128/41			16. 09. – 31. 01.	■									■	■	■
98/29	16. 08. – 30. 11.										■	■	■		
98/29		01. 11. – 31. 12.												■	■
98/29			01. 11. – 31. 12.											■	■
4/12	01. 07. – 31. 10.									■	■	■	■		
4/12		01. 11. – 31. 01.		■										■	■
4/12			01. 11. – 31. 01.	■										■	■

CLS SNEM.indd 44 11/1/13 9:56 AM

Doby lovu a hájení zvěře platné na území ČR – jelen lesní (evropský).

Číslo předpisu (vyhláška)	Doba lovu jelena lesního			měsíc											
	mas.	fem.	juv.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
245/2002	01.08. – 15.01.														
245/2002		01.08. – 15.01.													
245/2002			01.08. – 15.01.												
134/96	01.07. – 15.01.														
134/96		01.07. – 15.01.													
134/96			01.07. – 15.01.												
20/88	01.08. – 31.12.														
20/88		01.08. – 31.12.													
20/88			01.08. – 31.12.												
20/88	01.08. – 15.01.														
20/88		01.08. – 15.01.													
			01.08. – 31.01.												
20/88	01.08. – 31.01.	l. věk. tř.													
10/75	01.08. – 31.12.														
10/75		01.08. – 31.12.													
10/75			01.08. – 31.12.												
4/67	01.08. – 31.01.														
4/67		01.08. – 15.01.													
4/67			01.08. – 31.01.												
22/65	01.09. – 31.12.														
22/65		01.09. – 31.12.													
22/65			01.09. – 31.12.												
25/62	01.09. – 31.12.														
25/62		01.09. – 31.12.													
25/62			01.09. – 31.12.												
77/61	01.09. – 31.12.														
77/61		01.09. – 31.12.													
77/61			01.09. – 31.12.												
136/57	01.09. – 31.12.														
136/57		01.09. – 31.12.													
136/57			01.09. – 31.12.												
167/56	01.09. – 31.12.														
167/56		01.09. – 31.12.													
167/56			01.09. – 31.12.												
75/55	16.08. – 30.11.														
75/55		16.08. – 10.09.	a 11.10. – 15.12												
225/47	01.09. – 31.12.														
225/47		01.11. – 31.12.													
225/47			01.11. – 31.12.												
128/41	01.08. – 31.01.														
128/41		16.09. – 31.01.													
128/41			16.09. – 31.01.												
98/29	16.08. – 30.11.														
98/29		01.11. – 31.12.													
98/29			01.11. – 31.12												
98/29	16.08. – 15.10.														
4/12	01.07. – 31.10.														
4/12		01.11. – 31.01.													
4/12			01.11. – 31.01.												

CLS SNEM.indd 45 11/1/13 9:56 AM

Doby lovu a hájení zvěře platné na území ČR – jelen sika japonský.

Číslo předpisu (vyhláška)	Doba lovu jelena siky japonského			měsíc											
	mas.	fem.	juv.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
245/2002	1.8. – 15.1.														
245/2002		1.8. – 15.1.													
245/2002			1.8. – 15.1.												
134/96	01.07. – 15.02.														
134/96		01.07. – 15.01.													
134/96			01.07. – 15.02.												
20/88	01.08. – 31.12.														
20/88		01.08. – 31.12.													
20/88			01.08. – 31.12.												
20/88	01.08. – 15.01.														
20/88		01.08. – 15.01.													
20/88			01.08. – 31.01.												
20/88	01.08. – 31.01.	I.věk.tř.													
10/75	01.09. – 31.12.														
10/75		01.09. – 31.12.													
10/75			01.09. – 31.12.												
4/67	01.10. – 15.12.														
4/67		01.10. – 15.12.													
4/67			01.10. – 15.12.												
22/65	01.10. – 15.12.														
22/65		01.10. – 15.12.													
22/65			01.10. – 15.12.												
25/62	01.10. – 15.12.														
25/62		01.10. – 15.12.													
25/62			01.10. – 15.12.												
77/61	01.10. – 15.12.														
77/61		01.10 – 15.12													
77/61			01.10. – 15.12.												
136/57	01.10. – 30.11.														
136/57		01.09. – 31.12.													
136/57			01.09. – 31.12.												
225/47	01.09. – 31.12.														
128/41	01.09. – 31.01.														
128/41		16.09. – 31.01.													
128/41			16.09. – 31.01.												

CLS SNEM.indd 46 11/1/13 9:56 AM

Doby lovu a hájení zvěře platné na území ČR – srnec obecný.

Číslo předpisu (vyhláška)	Doba lovu srnce obecného			měsíc
	mas.	fem.	juv.	I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII
245/2002	16.5. –30.9.			
245/2002		01.09. – 31.12.		
245/2002			01.09. – 31.12.	
134/96	16.05. – 30.09.			
134/96		01.09. – 31.12.		
134/96			01.09. – 31.12.	
20/88	15.05. – 30.09.			
20/88		01.09. – 31.12.		
20/88			01.09. – 31.12.	
10/75	16.05. – 30.09.			
10/75		01.09. – 31.12.		
10/75			01.09. – 31.12.	
4/67	16.05. – 30.09.			
4/67		01.09. – 31.12.		
4/67			01.09. – 31.12.	
22/65	01.06. – 15.09.			
22/65		01.09. – 31.12.		
22/65			01.09. – 31.12.	
25/62	01.06. – 15.09.			
25/62		01.09. – 31.12.		
25/62			01.09. – 31.12.	
77/61	16.05. – 31.08.			
77/61		01.09. – 31.12.		
77/61			01.09. – 31.12.	
136/57	01.06. – 30.09.			
136/57		01.09. – 31.12.		
136/57			01.09. – 31.12.	
167/56	01.06. – 30.09.			
167/56		01.09. – 31.12.		
167/56			01.09. – 31.12.	
75/55	01.06. – 30.09.			
75/55		15.09. – 15.12.		
75/55			15.09. – 15.12.	
225/47	16.05. – 30.09.			
225/47		01.10. – 31.12.		
225/47			01.10. – 31.12.	
128/41	16.05. – 16.10.			
128/41		16.09. – 31.01.		
128/41			16.09. – 31.01.	
98/29	16.05. – 31.10.			
98/29		01.11. – 30.11.		
98/29			01.11. – 30.11.	
4/12	01.05. – 31.01.			
4/12		01.11. – 31.12.		
4/12			01.10. – 31.01.	sameček

CLS SNEM.indd 47 11/1/13 9:56 AM

Doby lovu a hájení zvěře platné na území ČR – muflon.

Číslo předpisu (vyhláška)	Doba lovu muflona			měsíc											
	mas.	fem.	juv.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
245/2002	01. 08. – 31. 12.										■	■	■	■	■
245/2002		01. 08. – 31. 12.									■	■	■	■	■
245/2002			01. 08. – 31. 12.								■	■	■	■	■
134/96	01. 07. – 31. 12.									■	■	■	■	■	■
134/96		01. 07. – 31. 12.								■	■	■	■	■	■
134/96			01. 07. – 31. 12.							■	■	■	■	■	■
20/88	01. 08. – 31. 12.										■	■	■	■	■
20/88		01. 08. – 31. 12.									■	■	■	■	■
20/88			01. 08. – 31. 12.								■	■	■	■	■
20/88	01. 08. – 31. 01. I. věk. tř.			■							■	■	■	■	■
20/88			01. 08. – 31. 01.	■							■	■	■	■	■
10/75	01. 09. – 31. 12.											■	■	■	■
10/75		01. 09. – 31. 12.										■	■	■	■
10/75			01. 09. – 31. 12.									■	■	■	■
4/67	01. 10. – 31. 12.												■	■	■
4/67		01. 10. – 31. 12.											■	■	■
4/67			01. 10. – 31. 12.										■	■	■
22/65	01. 10. – 31. 12.												■	■	■
22/65		01. 10. – 31. 12.											■	■	■
22/65			01. 10. – 31. 12.										■	■	■
25/62	01. 10. – 31. 12.												■	■	■
25/62		01. 10. – 31. 12.											■	■	■
25/62			01. 10. – 31. 12.										■	■	■
77/61	01. 10. 31. 12.												■	■	■
77/61		01. 10. – 31. 12.											■	■	■
77/61			01. 10. – 31. 12.										■	■	■
136/57	01. 10. – 31. 12.												■	■	■
136/57		01. 11. – 31. 12.												■	■
136/57			01. 11. – 31. 12.											■	■
225/47	01. 10. – 31. 12.												■	■	■
225/47		01. 11. – 31. 12.												■	■
225/47			01. 11. – 31. 12.											■	■
128/41	01. 08. – 31. 01.			■							■	■	■	■	■
128/41		16. 10. – 31. 01.		■										■	■
128/41			16. 10. – 31. 01.	■										■	■
98/29	01. 10. – 31. 12.												■	■	■
98/29		hájena													
98/29			hájena												

KONTAKT

Ing. Jan Dvořák, Ph.D., Ústav ochrany lesa a myslivosti, Lesnická a dřevařská fakulta Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 3, 613 00 Brno, hodvo@post.cz

CLS SNEM.indd 48 11/1/13 9:56 AM

PROSTOROVÉ CHOVÁNÍ ČERNÉ ZVĚŘE A JEJÍ MANAGEMENT

Ing. Miloš Ježek, Ph.D., Michaela Holá, MSc., Ing. Tomáš Kušta, Ing. Zdeněk Macháček Ph.D., prof. Ing. Jaroslav Červený, CSc.
Katedra myslivosti a lesnické zoologie, Fakulta lesnická a dřevařská, Česká zemědělská univerzita v Praze

ABSTRAKT

Růst početnosti prasete divokého je mimo jiné způsoben také managementem tohoto druhu ze strany myslivců/lovců. Ti jako jeden z nástrojů používají vnadění, nebo přikrmování. V rámci studie jsem se snažili odhadnout efekt přikrmování na prostorovou aktivitu prasete divokého. Celkem bylo označeno 7 kusů černé zvěře obojky GPS, které zaznamenávali polohu zvířete každé dvě hodiny. Zvířata byla označena v NP Šumava. Z výsledků je patrné, že domovské okrsky jsou poměrně malé (200–1800 ha) a je signifikantní rozdíl mezi samci a samicemi. Zároveň je zřejmé, že v případě přikrmování označení jedinci navštěvovali krmeliště pravidelně. Vzhledem k tomu, že výzkum probíhal v poměrně chudém prostředí, můžeme usuzovat na to, že přikrmování vedlo k redukci aktivity a minimalizaci domovského okrsku. K tomu obvykle dochází v oblastech s vysokou potravní nabídkou. Přikrmování tak mohlo dokonale nahradit přirozenou potravu. Proto je nutné v managementu černé zvěře přikrmování omezit, případně nastavit jasná pravidla pro přikrmování.

Klíčová slova: Prase divoké, přikrmování, denní aktivita

ÚVOD

Prase divoké je rozšířené po celém Evropě, resp. po celém světě, kde se na mnoha místech daří ferálním populacím domácích prasat. V současní době také se také zvětšuje areál výskytu ve Fenoskandinávii (Masei et al. 2004). Zároveň ve všech oblastech dochází ke zvyšování početnosti velice rychlým tempem (např. Skandinávie: Erkinaro et al. 1982, Německo: Feichtner 1998, Francie: Klein et al. 2007, Česká republika: Hladíková et al. 2008).

Populace černé zvěře velice dobře prosperuje v oblastech, kde je krajina a prostředí intenzivně ovlivňováno člověkem (Geissler & Burgin 1998). V potravě tohoto omnivorního druhu převládají rostliny, ale animální složka potravy je také významná (Schley and Roper 2003). Lokality s vysokou kvalitou a velkým množstvím potravy jsou divokými prasaty velice intenzivně využívaná a vznikají zde značné ekonomické škody na zemědělských porostech. S tím související vysoká početnost ovšem nezpůsobuje jen ekonomické škody na zemědělství, ale představuje také velké nebezpečí z pohledu přenosu nemocí na hospodářská a domácí zvířata případně člověka.

Jeden z důvodů tak extrémního nárůstu početnosti může být globální zvyšování průměrné teploty (Root et al. 2003), protože zvyšování teploty a nižší sněhová pokrývka pozitivně ovlivňuje populační růst (Jedrzejewska et al. 2007). Někteří autoři uvádějí jako důvod zvyšování frekvence semenných roků buku a dubu (např. Hofman et al. 1997), nebo neschopnost člověka redukovat a zastupovat tak roli predátorů (Choquenot et al. 1996). Ale většina autorů se shoduje, že růst souvisí se zvyšováním nabídky potravy a vyšší schopností přežití mláďat v zimním období (např.: Bieber a Roof 2005, Servanty et al. 2007)

Je tedy patrné, že dochází k zvyšování konfliktů s lidskou činností (Geisser a Burgin 1989) a je společenskou nutností aktivně ovlivňovat početnost a nalézt nástroje k její redukci. K tomu slouží různé managementové nástroje obvykle vykonávané ze strany uživatelů honiteb. Ve vztahu k černé zvěři je nejčastěji používaným managementových nástrojem přikrmování. A to jak ve formě klasického přikrmování v období nouze (tzn. v zimním obdobím), ale stále častěji se přikrmuje z důvodu zvýšení efektivnosti lovu a to buď na vnadištích, kde je zvěř lovena, nebo na celoročních krmelištích, kde je zvěř koncentrována kvůli zajištění vysokého počtu divokých prasat v období společných lovů a dosažení co nejvyšších úlovků. S tím ale myslivci výrazně napomáhají ke zvýšení kondice divokých prasat a uměle tak zvyšují množství potravy v prostředí, které divoká prasata mohou využívat (Herrero et al. 2006). Zároveň tak zvyšují reprodukční schopnost ve všech věkových kategorií samic a přispívají tak k populačnímu růstu.

CLS SNEM.indd 49 11/1/13 9:56 AM

Co se týká prostorové aktivity divokých prasat, je popisováno, že zvýšená potravní nabídka indukuje menší domovské okrsky (Home range) a zároveň snižuje denní aktivitu divokých prasat (Keuling et al. 2008). Zároveň přikrmování může nahradit pulsující přirozené zdroje potravy, na kterých byla dříve divoká prasata závislá (např. úrody buku a dubu). Aktivita divokých prasat je samozřejmě ovlivněna délkou dne a délkou noční periody Tyto přirozené faktory mohou spolupůsobit společně s přikrmováním na prostorovou aktivitu a výrazně jí tak redukovat. I přes výše uvedené poznatky je vlivu přikrmování věnována stále malá pozornost a v rámci managementu černé zvěře je stále efekt přikrmování přehlížen.

METODIKA

Studijní území

Jako studijní území byla vybrána oblast NP Šumava. Toto území je chráněno od roku 1990 a v národním parku dominují dříve založené hospodářské porosty smrku (cca 80% rozlohy), v oblasti zároveň chybí intenzivní zemědělství a management travních porostů je prováděn na extenzivní bázi. Klima je kontinentální s rozsahem průměrných teplot od -5 °C v lednu do +12°C v červenci. Z velkých kopytníků se v oblasti vyskytuje jelen evropský, srnec obecný, prase divoké a začíná se rozšiřovat sika japonský. Z šelem se v oblasti pravidelně vyskytuje jen rys ostrovid. Kopytníci jsou v zimě pravidelně přikrmovány buď v přezimovacích obůrkách nebo u krmných zařízení ve volném prostoru.

Sběr dat

Celkem bylo dochyceno a označeno 7 divokých prasat (5 dospělých samic a 2 dospělý samci) do dřevěných pastí (4x5x2 m), kam byly lákáni na kukuřici. K imobilizaci byla použita směs Zoletilu, Xylasedu a Narketanu, a jako antidotum byl použit Yohimbini. Imobilizovaná zvířata byla označena GPS obojky (Vectronic Aerospace GMbh. Gemany). Jedna z označených samic (FM5) ztratila obojek po 1 týdnu. Všechny obojky byly naprogramovány k záznamu pozic každé 2 hodiny. Do této studie jsme zahrnuli data z období zimy a jara 2013, což představuje více než 10 tisíc pozic. Během sledování jsme měřili aktivitu pomocí minimální ušlé vzdálenosti mezi dvěma body, případně během jednoho dne.

Analýza dat

Sezónní domovský okrsek a denní/hodinová vzdálenost byla kalkulována pomocí programu ArcGIS Desktop10 software (ESRI 2010), k výpočtu domovského okrsku jsme použili metodu minimum convex polygon v její 100% variantě (MCP 100%). K porovnání rozdílů mezi měsíčními domovskými okrsky a denní ušlou vzdáleností u samců a samic, případně mezi sezonami jsme použili Mann-Whitneyův U-test, případně Kruskal-Walissův H-Test. Všechny výpočty byly prováděny v programu STATISICA 10 (StatSoft 2013). P-hodnoty nad hranicí 0,05 nebyly považovány jako signifikantní.

Tab. 1 Charakteristika označených jedinců.

	Samec 1	Samec 2	Samice 1	Samice 2	Samice 3	Samice 4
Zkratka	M1	M2	FM1	FM2	FM3	FM4
Věk	3 roky	3 roky	3 roky	6–7 let	5–6 let	5–6 let
Počet pozorovaných dní	156	194	102	145	196	165
Využíval krmeliště	ano	ne	ne	ano	ano	ne

METODIKA

Průměrná velikost domovského okrsku (HR) 6 sledovaných dospělých kusů černé zvěře byla 926 ha. Byl zde prokázán signifikantní rozdíl v měsíční velikosti MCP HR mezi samicemi a samci (Mann-Whitney U test, Z=4.49; p<0.000). V průměru měli samci velikost domovského okrsku 1191 +/- 497 ha (X +/- SD) a samice jen 223 +/-217 ha (Tab. 1). Zároveň zde ovšem, nebyly rozdíly mezi sezónami (zima – leden, únor, březen, duben; jaro-květen, červen, červenec; Mann-Whitney U test, Z=0.163; p=0.871).

3 označení jedinci navštěvovali přikrmovací zařízení v pravidelných intervalech (M1, FM2,FM3) a podle očekávání se zmenšil i jejich domovský okrsek v době kdy přikrmovací místa navštěvovali. Průměrný domovská okrsek v době,

CLS SNEM.indd 50 11/1/13 9:56 AM

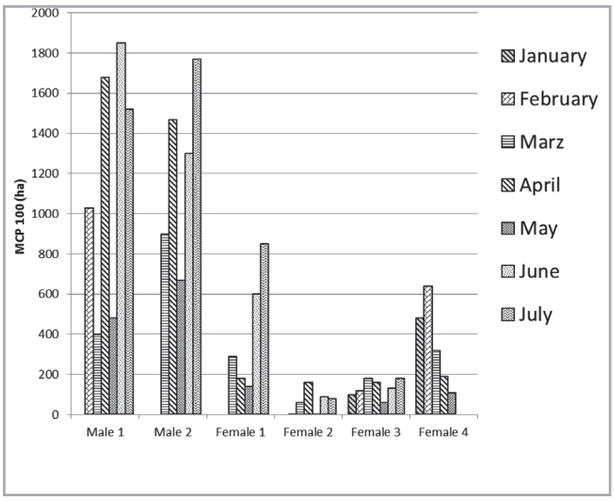

Graf 1 Průměrné měsíční velikosti domovských okrsků (MCP 100%).

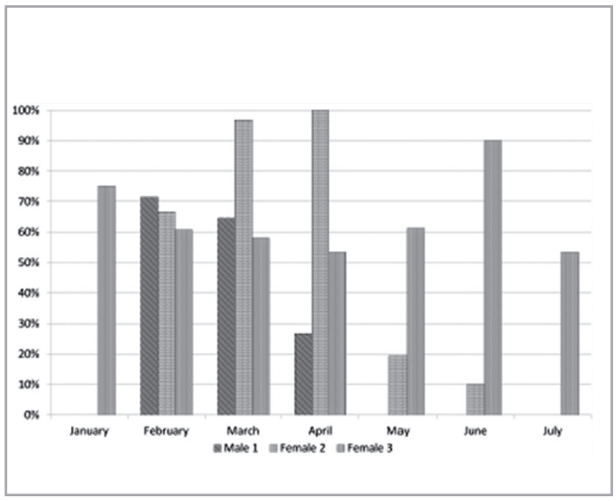

Graf 2 Frekvence návštěv na krmeliště během měsíce.

kdy navštěvovali přikrmovací zařízení 246+/-399 ha (min=10 ha, max=1470 ha) ve srovnání s dobou, kdy přikrmovací místa nenavštěvovali 736+/- 587 (min=110 ha, max=1770). Jedinci navštěvovali přikrmovací zařízení každý den, nebo každý druhý den. Průměrný měsíční počet návštěv na krmeliště byl: M1=16+/-7.3(+/- SD); FM2 = 24 +/-5.8; FM3 =20+/-4.. Ostatní označení jedinci přikrmovací zařízení nenavštěvovali (M2, FM1, FM4).

Průměrná denní ušlá vzdálenost během celé studijní periody byla u samců 2.77+/-1.4 km (min-max=0.30-9.29 km) a u samic 1.66+/-1.12 km (min-max=0.02-8.51 km. Je evidentní signifikantní rozdíl mezi ušlo vzdáleností, kdy samci urazí 2x více než samice (Mann-Whitney U test, Z=-12.13; p<0.000).

Celková denní ušlá vzdálenost se také lišila mezi jednotlivými měsíci u všech označených (Kruskal-Wallis H test; M1 (H5.171=33.36; p=0.000), M2 (H4.130=18.95; p=0.0008), F1 (H4.134=44.65; p=0.000), F2 (H4.125=64.12; p=0.000), F3 (H6.193=36.43; p=0.000), F4 (H3.98=21.80; p=0.001). Zvířata byla více aktivní v noci (mezi 16 a 8 hodinou ranní) než ve dne (od 8 hodiny ráno do 16 hodiny odpoledne; Mann-Whitney U test, Z=2.095; p=0.039).

DISKUZE A ZÁVĚR

Z výše patrných výsledků je vidět, že aktivita černé zvěře ve sledované oblasti je výrazně ovlivněna mysliveckým managementem, resp. přikrmováním, které je zde prováděno. Je zřejmé, že přikrmování ovlivňuje prostorovou aktivitu černé zvěře nejenom v zimě, kdy je předpoklad využívání krmelišť, ale v případě, že přikrmování pokračuje i během vegetační sezóny, divoká prasata intenzivně využívají snadný zdroj potravy i v období dostatku přirozených zdrojů potravy. Prase divoké je omnivorní generalista a jeho potrava závisí na regionálních environmentálních faktorech. To znamená, že využívá výhody plejády potravních zdrojů dostupných v prostředí. Naše výsledky tak podporují závěry jiných studií, které zmiňují vztah mezi množstvím dostupné potravy a velikosti domovského okrsku. V závislosti na této hypotéze, by vzhledem k relativně chudému prostředí, kde se označená divoká prasata pohybovala, byl předpoklad velkých domovských okrsků. Nicméně jak je patrné z výsledků, domovské okrsky divokých prasat, která využívala potravu pocházející z přikrmování jsou ve srovnání s ostatními studiemi podprůměrné, a v mnoha případech výrazně menší. A právě intenzivní přikrmování tak může v relativně chudém prostředí nahradit přírodní zdroje potravy a tak ovlivnit i prostorové chování černé zvěře.

Pokud připustíme výše zmíněný vliv přikrmování na aktivitu divokého prasete, může být právě přikrmování velice kontroverzní nástroj k managementu černé zvěře. V současné době je využíván jako argument zvýšení úspěšnosti při lovu, kdy lákaná zvířata jsou lovena na přikrmovacích místech. Ovšem v posledních letech se přikrmování změnilo v intenzivní krmení a v mnoha honitbách se vyskytuje několik desítek přikrmovacích/krmících míst s neustálým velkým množstvím dostupné potravy. To ale nahrává právě divokým prasatům, kdy celý systém mění v jejich výhodu. Vysoké počty krmelišť zvyšují pravděpodobnost, že při návštěvě krmeliště na krmelišti nebude nikdo lovit, a tak nikdo tlupu neohrozí. A velké dávky krmiva zaručí, že divočáci nemusí hledat další zdroj potravy. Tím pádem redukují svojí aktivitu a opět zvýší svojí šanci na přežití. To znamená, po návštěvě krmeliště, již divoká prasata nemusí nikde jinde pohybovat a hledat potravu a snižují tak šanci, že se potkají s lovci. Zároveň samozřejmě přikrmování zvyšuje kondici, resp. reprodukční úspěch a množství reprodukčně aktivních samic.

CLS SNEM.indd 51 11/1/13 9:56 AM

Je proto nutné využívat přikrmování jako jeden z nástrojů managementu černé zvěře skutečně s uvážením a v mnohých případech je nutné změnit styl hospodaření s černou zvěří.

LITERATURA

Bieber C., Ruf T. (2005) Population dynamics in wild boar *Sus scrofa*: ecology, elasticity of growth rate and implications for the management of pulsed resource consumers. J Appl Ecol 42:1203–1213

Erkinaro E., Heikura E., Lindgren E., Pullianen E., Sulkava S. (1982) Occurrenceand spread of the wild boar (*Sus scrofa)* in eastern Fennoscandia. *Mem. Soc. FaunaFlora Fennica,* 58: 39–47.

Feichtner B.(1998): Causes of fluctuations in the hunting kill of wild boar in the Saarland. Ztschr. Jagdwiss.,44: 140–50.

Geisser H., Bürgin T. (1998) Das Wildschwein. Verlag Desertina, Chur, Switzerland.

Geisser H. (2000) Das Wildschwein (*Sus scrofa*) im Kanton Thurgau (Schweiz): Analyse der Populationsdynamik,der Habitatansprüche und der Feldschäden in einem anthropogen beeinflussten Lebensraum. Dissertation zur Erlangung der naturwissenschaftlichen Doktorwürde, Universität Zürich.

Herrero J., Garcia-Serrano A., Couto S., Ortuno V.M., Garcia-Gonzalez R. (2006) Diet of wild boar Sus scrofa L. and crop damage in an intensive agroecosystem. Eur. J. Wildl. Res. 52: 245–250

Hladíková B., Zbořil J., Tkadlec E., (2006) Populační dynamika prasete divokého (*Sus scrofa*) na střední Moravě. Lynx, n.s.,39:55–62

Choquenot D., McIlroy J., Korn T. (1996) Managing vertebrate pests: wild pigs. Bureau of Resource Sciences, Australian Government, Publishing Service, Canberra, Australia.

Keuling O., Lauterbach K., Stier N., Roth M. (2010) Hunter feedback of individually marked wild boar *Sus scrofa* L.: dispersal and efficiency of hunting in northeastern Germany. Eur J Wildl Res 56:159–167.

Massei G., Genov P. V. (2004) The environmental impact of wild boar. Galemys 16: 135–145.

Massei G.,Genov P. V., Staines B.W. (1996) Diet, food availability and reproduction of Wild Boar in a Mediterranean area. Acta Theriologica 41 (3), 307–320.

Schley L., Roper T.J. (2003) Diet of wild boar Sus scrofa in Western Europe, with particular reference to consumption of agricultural crops, MAMMAL REVIEW 33 (1): 43–56.

Servanty S., Gaillard J.M., Allaine D., Brandt S., Baubet E. (2007) Litter size and fetal sex ratio adjustment in a highly polytocous species: the wild boar. Behavioral Ecology, 18, 427–432

KONTAKT

Miloš Ježek, Katedra myslivosti a lesnické zoologie, Fakulta lesnická a dřevařská, Česká zemědělská univerzita v Praze, Kamýcká 129, 165 21 Praha 6, jezekm@fld.czu.cz

CLS SNEM.indd 52 11/1/13 9:56 AM

ZOPAKUJE SE PO PÁTÉ CELOREPUBLIKOVÁ INVENTARIZACE ŠKOD ZVĚŘÍ?

RNDr. Jana Beranová
IFER – Ústav pro výzkum lesních ekosystémů, s. r. o.

ABSTRAKT

Tento příspěvek uvádí informace o statistické inventarizaci škod zvěří v České republice. Inventarizace škod zvěří je jediným objektivním způsobem zjištění stavu lesních Ta byla již provedena v nedávné minulosti čtyřikrát, a to naposledy v roce 2010. Příspěvek uvádí klíčové výsledky tohoto dosud posledního šetření a klade si otázku, zda bude v roce 2015 zajištěno následné, páté opakování tohoto unikátního šetření.

Klíčová slova: škody zvěří, lesní ekosystémy, statistická inventarizace

HISTORIE ŠETŘENÍ ŠKOD ZVĚŘÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Nejvýznamnějším ukazatelem přiměřenosti početních stavů spárkaté zvěře je jednoznačně stav lesních ekosystémů. Stav lesních ekosystémů je možné hodnotit z hlediska úrovně poškození, které zvěř v lesních porostech způsobila. Opakované hodnocení úrovně poškození umožňuje porovnávat změny a vypovídá o účinnosti přijatých myslivecko-lesnických opatření.

Ministerstvo zemědělství již čtyřikrát, v roce 1995, 2000, 2005 a 2010, finančně podpořilo projekt, jehož cílem bylo zjistit reprezentativní údaje o rozsahu poškození lesních porostů zvěří v České republice. Zodpovědným řešitelem projektu byl ve všech případech IFER – Ústav pro výzkum lesních ekosystémů, s.r.o. Ten také připravil metodiku a zpracoval a vyhodnotil výsledky šetření. Na projektu se podíleli pracovníci Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, Brandýs nad Labem, kteří zajišťovali nezbytné datové podklady a podíleli se i na terénním šetření. Páté opakování v časové řadě by se mělo realizovat v roce 2015 a na jeho přípravě by se mělo začít pracovat již příští rok.

METODIKA INVENTARIZAČNÍHO ŠETŘENÍ

Inventarizace škod zvěří je statistické výběrové šetření prováděné šetření v terénu v soustavě dočasných inventarizačních ploch rozmístěných v lesních porostech na území celé České republiky.

Způsob výběru porostů pro venkovní šetření i metodika hodnocení rozsahu a intenzity poškození lesních porostů zvěří respektovaly metodický postup, použitý při všech předchozích šetřeních (podrobněji Černý et al. 1997, 2002, Beranová et al. 2007, 2011).

Venkovní šetření proběhlo ve všech cyklech na cca 250 lokalitách; každá z nich měla rozlohu 4 km^2 (1.4 km x 2.8 km) rozmístěných po celém území České republiky. Poškození zvěří se hodnotilo u hlavních dřevin – smrku, borovice, buku a dubu. Podle věku byly porosty rozděleny na 3 vývojová stádia – kultury, porosty středního věku a porosty dospělé. Při venkovním šetření se hodnotil okus terminálního vrcholu, okus bočních výhonů, škody loupáním (včetně ohryzu) a škody vytloukáním. Rozlišovala se intenzita a stáří poškození. Souběžně s hodnocením škod zvěří se zjišťovalo také poškození lesních porostů mechanizací.

Celkem bylo v rámci každého inventarizačního šetření škod zvěří na území České republiky hodnoceno přes 2 000 porostních skupin a takřka 220 tis. stromů rostoucích na rozloze téměř 6 000 ha.

Výsledky hodnocení v terénu byly statisticky zpracovány pro různé kombinace věkových kategorií, druhů dřevin a druhů poškození. Pro každou z kombinací bylo vyhodnoceno rozdělení porostní rozlohy podle procenta poškozených stromů v porostu a byly vypočteny statistiky charakterizující toto rozdělení.

CLS SNEM.indd 53 11/1/13 9:56 AM

VÝSLEDKY

Čtvrté opakování celorepublikové inventarizace škod zvěří v roce 2010 ukázalo, že nárůst poškození lesních porostů zvěří se podařilo zastavit, škody začaly být významově diferencované, nicméně vliv zvěře na stav a vývoj zejména nejmladších vývojových stadií smíšených a listnatých porostů trvá.

Okusem vrcholu je poškozeno 16 % jedinců v kulturách jehličnatých dřevin, 30 % jedinců v kulturách listnatých dřevin a polovina jedinců dřevin zpevňujících a melioračních.

Poměrně velký je podíl nově vzniklých poškození – u jehličnatých činí tento podíl 6 %, u listnatých 15 % a u MZD dokonce 35 %.

Porosty středního věku jsou poškozovány zejména loupáním a nejvíce jsou postiženy vždy smrkové porosty. V roce 2010 bylo poškození zvěří zjištěno u 25 % jedinců smrku středního věku. Nově přitom byla poškozena 3 % jedinců.

V dospělých porostech podíl jedinců poškozených zvěří klesá (19 %) a stoupá podíl stromů poškozených mechanizací (16 %). V dospělých smrkových porostech je pak zvěří nebo mechanizací poškozeno 35 % jedinců. Podíl nového poškození ovšem nedosahuje ani 0,5 % a jedná se tak převážně o poškození, které vzniklo v předchozích letech.

Poškození zvěří se významně liší regionálně. Na takřka 65% rozlohy ČR bylo zjištěno průměrné poškození nepřesahující únosných 10 %, naproti tomu v některých oblastech trvá nadprůměrné poškození zjišťované již od roku 1995.

ZÁVĚR

Čtvrté opakování šetření umožnilo analyzovat vývoj poškození v jednotlivých letech a v kontextu celé republiky. Ukazuje se, že poškození zvěří není jevem., který by se vyskytoval rovnoměrně na celém území republiky. Co ukáže páté opakování inventarizačního šetření škod zvěří je závislé na tom, jestli bude o obdobné šetření na ministerstvu zemědělství zájem a pokud se na ně podaří zajistit finanční podporu.

LITERATURA

[1] BERANOVÁ, J., ZATLOUKAL, V., PAŘEZ J., ČERNÝ, M. (2007). *Inventarizace škod zvěří. Výsledky šetření z roku 2005*. Lesnická práce 4, 215–217.

[2] BERANOVÁ, J., APLTAUER, J., ČERNÝ, M. (2011). *Inventarizace škod zvěří. Výsledky čtvrtého celorepublikového opakování.* Lesnická práce 2, 9–13.

[3] ČERNÝ, M., BERANOVÁ, J., HOLÁ, Š. (2002). Inventarizace škod zvěří v roce 2000. Lesnická práce 4.

[4] ČERNÝ, M., FRAUKNECHTOVÁ, J., MORAVČÍK, P., PAŘEZ, J. (1997). Poškození lesů České republiky zvěří. Lesnická práce 7, 266–267.

KONTAKT

Jana Beranová, IFER – Ústav pro výzkum lesních ekosystémů, Areál 1. jílovské a.s., 254 01 Jílové u Prahy,
E-mail: Jana.Beranova@ifer.cz

CLS SNEM.indd 54 11/1/13 9:56 AM

POZNÁMKY

CLS SNEM.indd 55 11/1/13 9:56 AM

POZNÁMKY

CLS SNEM.indd 56 11/1/13 9:56 AM